

Na kryzys, który właśnie trwa, powinniśmy spoglądać nie tylko jak na zagrożenie, ale i szansę — mówił dr Zygmunt Mietlewski podczas konferencji w Elblągu. Jak wpłynie na polskie przedsiębiorstwa? \17

PIĄTEK
130|10|2020|

DZIENNIK ELBLĄSKI

cena 4 zł (w tym 8% VAT)

OSOCZE RATUJE ŻYCIE

PIOTR „LOLEK”
SOŁODUCHA Z ENEJA:
NIE WIEMY, CZY
OSTATECZNIE NAM SIĘ
UDA ODDAĆ OSOCZE,
BO TRZEBA SPEŁNIĆ
SPECJALNE WYMOGI,
ALE ZDAJEMY SOBIE
SPRAWĘ, ŻE MOŻEMY
KOMUŚ POMÓC.
NAMAWIAMY
TEŻ INNYCH. \3

Fot. Zbigniew Woźniak

TEJ FALI NIE
ZATRZYMA JUŻ NIC \2

TAK SZYBKÓ ODCHODZĄ.
ZOSTAJE BÓL \10

SAVOIR-VIVRE
NA CMENTARZACH \11

POŻEGNANIA \18

ODWOŁANY FINAL
W BARTOSZYCACH \27

ZNICZ ZNÓW JEST
NICZYM PIĘŚĆ \28

ISSN 0137-9127

4 4

Przewodnicząca Komisji Europejskiej, Ursula von der Leyen:

Unia już w kwietniu przyszłego roku może mieć możliwość zaszczepienia nawet 700 mln osób dzięki dużym dostawom szczepionek na koronawirusa od kilku różnych producentów.

za onet.pl

www.gazetaolsztynska.pl
www.dziennikelblaski.pl
portal regionalny www.wm.pl

REDAKTOR NACZELNY

Igor Hrywna

ZASTĘPCA REDAKTORA NACZELNEGO

Bartosz Orliński

MEDIA SPOŁECZNOŚCIOWE

Bartosz Orliński
b.orlinski@gazetaolsztynska.pl

REDAKTORZY WYDANIA

Barbara Barczuk
Beata Brokowska
Artur Dryhynicz sport@gazetaolsztynska.pl

WYDANIE ONLINE

tel. 89 539 74 83
internet@gazetaolsztynska.pl

GAZETAOLSZTYNSKA.PL

redakcja@gazetaolsztynska.pl
tel. 89 539 74 83

REDAKCJA MIEJSKA W OLSZTYNIE

tel. 89 539 75 00, 89 539 76 40
redakcja@gazetaolsztynska.pl

PRENUMERATA E-WYDAŃ

tel. 89 539 76 65
prenumerata@gazetaolsztynska.pl

PATRONATY

patronaty@wm.pl

DZIAŁ SPRZEDAŻY REKLAM W OLSZTYNIE

ul. Tracka 5, TEL. 89 539 74 53, 89 539 77 77
reklama@gazetaolsztynska.pl

CENTRALNE BIURO OGŁOSZEŃ W OLSZTYNIE

tel. 89 539 74 80, 81, 82

REDAKCJA W ELBLĄGU

ul. Rybacka 35, 82-300 Elbląg
tel. 55 611 46 00
gazeta@dziennikelblaski.pl

REKLAMA W ELBLĄGU

ul. Rybacka 35
tel. 55 236 18 02, 55 611 46 01
reklamy@dziennikelblaski.pl

WYDAWCA

Grupa WM Sp. z o.o.
ul. Tracka 5, 10-364 Olsztyn

PREZES

Jarosław Tokarczyk

DRUK

Drukarnia Prasowa GRUPY WM Sp. z o.o.
Olsztyn, ul. Tracka 7, tel. 89 539 74 21

Redakcja nie zwraca niezamówionych tekstów oraz zastrzega sobie prawo dokonywania skrótów w publikowanych listach i nadesłanych materiałach. Redakcja nie odpowiada za treść ogłoszeń. Wydawca zastrzega sobie prawo odmowy przyjęcia ogłoszenia sprzecznego z zasadami moralnymi lub prawem.

PONAD TYDZIEŃ TRWAJĄ JUŻ PROTESTY NA POLSKICH ULICACH. TYSIĄCE LUDZI, GŁÓWNIEMŁODYCH KOBIET, WYSZŁO NA ULICE SPRZECIWIAJĄC SIĘ ZAOSTRZENIU PRAWA ABORCYJNEGO. TAKIEJ FALI SPOŁECZNEGO BUNTU NIE BYŁO OD DAWNA. CZY BĘDZIE TO POCZĄTEK KOŃCA RZĄDÓW PIS?

Czy Jarosław Kaczyński stracił tzw. czujność rewolucyjną, bo patrząc na protesty, które od tygodnia przetaczają się przez Polskę, można mieć co do tego spore wątpliwości. Tym bardziej więc dziwi, że lider PiS zamiast próbować gasić te wzburzone nastroje społeczne, to jeszcze dolewa oliwy do ognia. Pokrzykuje na protestujących, ich protest nazywa szkodliwym. A z trybuny sejmowej łaje opozycję, mówiąc, że są przestępcami, bo wprowadzają młodych ludzi na ulice i to czasie zarazy.

Bezsprzecznie to nie jest dobry czas na protesty, bo Polska jak inne kraje zmaga się z kolejną falą pandemii. I przegrywamy tę walkę. Liczba zachorowań i zgonów z powodu COVID-19 dramatycznie rośnie. I na pewno to nie jest koniec.

Grozi nam kolejny lockdown, trzeba zachowywać dystans, nosić maseczki, myć ręce, bo na razie nie ma innej broni na wirusa, ale nic nie wskazuje, żeby koronawirus przegonił protestujących z ulic. Na pewno nie przestraszy ich też prokurator krajowy Bogdan Święczkowski, który przygotował wytyczne dla śledczych w sprawie postępowania z organizatorami masowych protestów w sprawie aborcji i nakłaniających do nich. Organizatorom protestów — według wytycznych — może grozić do ośmiu lat więzienia.

— Protestujący, bo przecież protestują nie tylko kobiety, raczej nie odpuszczają. Jeśli nawet, to wprawdzie płomień zniknie, ale ogień dalej będzie się tlił.

Fot. Zbigniew Wozniak

Od tygodnia trwają protesty po wyroku TK

Każdy kolejny impuls, iskra sprawi, że ogień na nowo wybuchnie — uważa dr Wojciech Szalkiewicz, specjalista od marketingu politycznego. — Zresztą obóz rządzący nie zmierza w stronę gaszenia konfliktu. Rządzący próbują gasić pożar, dolewając benzyny. Najwyraźniej sytuacja wymknęła się spod kontroli. To jest ruch społeczny, a orzeczenie TK było tylko iskrą, tą kroplą, która przelała czarę.

O ile bowiem pierwsze demonstracje były bezpośrednią reakcją na orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego, który uznał, że aborcja eugeniczna jest niezgodna z Konstytucją, tak teraz lista postulatów Ogólnopolskiego Strajku Kobiet jest dłuższa, bo znalazła się tam choćby też dymisja rządu. Asami protestujących na ulicach określają to jednym słowem na w... Gdzie szukać przyczyn tej determinacji, frustracji? Dlatego młode dziewczyny wyszły na ulice i skandują: było nas nie w... Tego nigdy jeszcze nie było w III RP.

— Przyczyna leży w młodości — mówi prof. Kazimierz Kik, politolog. — Takiej skali protestów i takie agresji nie było od lat. I tu rodzi się pytanie nawet nie o co walczą młodzi, ale z kim i z czym? Coś pobudziło tę strunę, na pewno tym mogło być zaostrenie aborcji, ale moim zdaniem to nie jest to... Choć jest to oczywiście istotny powód. Coś siedzi w młodości. I tu widzę trzy rzeczy. Po pierwsze, poczucie frustracji, bezsilności wynikające z atmosfery w kraju w związku z pandemią. Młodemu ludziom zostało odebrane wszystko co mają, a tym

wszystkim jest wolność: kole-dzi, szkoła, życie towarzyskie. To rodzi agresję. Po drugie, dlaczego to młódzież wychodzi i protestuje. Tu chyba nie dostrzegaliśmy zmiany pokoleń, że Polska dziś, to nie jest Polska sprzed 20-30 lat. To są ludzie wychowani w wolnym kraju, którzy domagają się swobody, uznawania ich praw. To są wolnościowcy. Nie będą się bić o miejsca pracy, ale o wartości już tak. I po trzecie, na to wszystko nałożyły się ideologiczne przesłanki polityki, także ustawodawstwa, a więc religijne przesłanki. Musimy pamiętać, że dziś w Europie młódzież wyzwała się z religii.

Dlaczego nagle TK wydaje orzeczenie w sprawie aborcji.

— Nikt nie wie, co siedzi w głowie prezesa PiS, co chciał tym wygrać? — mówi dr Szalkiewicz. — Bo chyba nikt nie ma złudzeń, że to jest jego decyzja. W kategoriach racjonalnych naprawdę trudno to wytłumaczyć, bo ani czas, ani temat ku temu. Sytuacja i bez tego już jest napięta, widać, że rząd słabo sobie radzi z kryzysem pandemicznym. I wywoływanie kolejnego, który — jak mówią niektórzy komentatorzy — miał go przykryć, to dolewanie benzyny do ognia. Logika pokazywałaby, aby ciszej nad trumną, żeby nie ruszać tego kompromisu aborcyjnego, który utrzymywał się od wielu lat. Co chciał wygrać prezes PiS? Jednak w kategoriach wyborczych to jest tylko strata, co już pokazują sondaże.

— Słuchając w środę w Sejmie prezesa PiS, po raz pierwszy zrozumiałem, że Jarosław Kaczyńskiego jest człowiekiem

dnia wczorajszego — mówi prof. Kik. — Nie rozumiem, co się stało. Obwinia o wszystko Platformę, opozycję. Kiedy to on jest sprawcą tego wszystkiego, ponieważ dał tę iskrę. Po raz drugi w niedługim czasie wykazał się brakiem orientacji we współczesnym świecie, pierwszym była tzw. piątka Kaczyńskiego. Prezes nie rozumie dzisiejszej Polski, tej młodej Polski, która wyszła na ulice.

Napięcia społeczne próbowała ostatnio łagodzić cała rodzina prezydencka: Andrzej Duda, jego małżonka i córka, która określiła w oświadczeniu, że rozwiązanie istniejące dotychczas dawało możliwość wyboru. Wybór, a nie przymus. Kobieta mogła, ale nie musiała z tego prawa korzystać.

— W sprawie tak niewyobraźalnie trudnej jak wizja urodzenia dziecka, które może umrzeć minuty czy godziny po porodzie, decyzyja o kontynuacji lub przerwaniu ciąży powinna być pozostawiona kobiecie i podjęta zgodnie z jej własnym sumieniem, jej systemem wartości, z jej własnymi przekonaniami — napisała w oświadczeniu Kinga Duda.

— Spodziewałem się, że Trybunał Konstytucyjny zostawi czas na to, aby przepisy dotyczące przesłanek umożliwiających tzw. aborcję eugeniczną, mogły zostać doprecyzowane — powiedział prezydent Andrzej Duda w Polsat News. — Kobiety, które protestują rozumiem, czuję tę sytuację, choć wszyscy znają moje poglądy i wiedzą, że jestem przeciwnikiem aborcji eugenicznej.

Tyle że zdaniem komentatorów słowa prezydenta przysły za późno. — To bardzo spóźniony głos i bardzo mało wiarygodny — mówi dr Szalkiewicz. — Co ma powiedzieć prezydent? To staje okrzakiem na barykadzie: firmuje politykę partii, ale też widzi jaki taki przybiera obraz, że może doprowadzić to do przyspieszonych wyborów, jeśli eskalacja protestów dalej będzie postępowała. Oczywiście do wyborów nie dziś, nie jutro, ale może na wiosnę.

Dr Szalkiewicz przypomina sprawę ustawy ACTA, którą w lutym 2012 roku podpisał rząd Tuska. Wtedy też młodzi ludzie wyszli na ulice. — I to był początek końca rządów Platformy, bo nie udało się już odrobić strat wizerunkowych — podkreśla dr Szalkiewicz.

— PiS potrzebuje poparcia nowego elektoratu, a otwarcie na młodych — czego pierwszą próbą było tzw. piątka Kaczyńskiego — okazało się niewypałem, bo PiS młodych nie przekonał, a tylko rozwścieczył rolników.

Czy teraz PiS odrobi straty?

— PiS nie ma żadnego ruchu, który byłby dla niego korzystny. Zapętlil się, to jest początek końca PiS — mówi prof. Kazimierz Kik.

Na piątek Ogólnopolski Strajk Kobiet zapowiedział wielką manifestację w Warszawie.

Andrzej Mielnicki

KALENDARIUM

Jesień 2019 roku — 119 postanek i postów PiS, Konfederacji i PSL—Kukiz'15 składa do Trybunału Konstytucyjnego wniosek o zbadanie zgodności z konstytucją przerywania ciąży ze względu na duże prawdopodobieństwo ciężkich i nieuleczalnych wad płodu.

22 października 2020 roku — zapada decyzja Trybunału Konstytucyjnego: przepis dopuszczający aborcję z powodu ciężkiego i nieodwracalnego upośledzenia płodu albo nieuleczalnej choroby zagrażającej jego życiu jest niezgodny z konstytucją.

W Polsce rozpoczynają się manifestacje (m.in. w Warszawie pod domem Jarosława Kaczyńskiego).

23 października — policja informuje, że tego dnia odbyło się w Polsce 91 manifestacji. W Olsztynie zapalano znicze pod siedzibą PiS.

24-25 października — na Warmii i Mazurach, tak jak w całej Polsce, odbywają się tzw. spacery przeciwników decyzji TK.

26 października — protesty przybierają formę blokad ulic i skrzyżowań. Policja informuje o 350 manifestacjach w kraju.

27 października — w Sejmie dochodzi do awantury. Późnym popołudniem Jarosław Kaczyński wydaje oświadczenie, w którym mówi m.in. „Wzywam wszystkich członków PiS i wszystkich, którzy nas wspierają, do tego, żeby wzięli udział w obronie Kościoła”.

28 października — część kobiet decyduje się na protest poprzez niestawienie się w pracy. W Polsce odbywają się kolejne manifestacje. Szacuje się, że w samym Olsztynie na ulice w geście protestu wyszło około 20 tys. osób.

dbp

OSOCZE OZDROWIEŃCA RATUJE ŻYCIE

TO JUŻ PEWNE, ŻE OSOCZE OSÓB, KTÓRE PRZESZŁY ZAKAŻENIE KORONAWIRUSEM, MOŻE POMÓC WRÓCIĆ DO ZDROWIA KOLEJNYM ZAKAŻONYM. ICH LICZBA WCIAŻ ROŚNIE, POTRZEBA TEŻ WIĘCEJ OSOCZA OZDROWIEŃCÓW. WCZORAJ PADŁ KOLEJNY REKORD.

Walka z koronawirusem trwa. Właśnie dlatego pan Maciej z Mrągowa, który latem chorował na koronawirusa, oddał swoje osocze w Olsztynie. Tego dnia miał sporo pracy, dużo siedział za kółkiem, ale mimo to nie zrezygnował z wizyty w centrum krwiodawstwa.

— Zrobiłem tego dnia trzysta kilometrów, ale jak postanowiłem, tak zrobiłem — oddałem osocze. Bo jeśli może to komuś pomóc, to trzeba działać — przyznaje pan Maciej. — Umówiłem się już na następną wizytę.

WIEM, JAK TO JEST CHOROWAĆ NA KORONAWIRUSA. ALE NIE PRZESZEDŁEM ZAKAŻENIA AŻ TAK ŹŁE, BO CHOROWAŁEM W DOMU. MAM JEDNAK ŚWIADOMOŚĆ, ŻE INNI MAJĄ GORZEJ. I DLATEGO CHCĘ IM POMÓC. I ZACHĘCAM DO TEGO WSZYSTKICH OZDROWIEŃCÓW — DODAJE.

Muzycy zespołu Enej też zapowiadają, że oddadzą osocze.

— Mieliliśmy szczęście, przeszliśmy koronawirusa łagodnie, ale wiemy, że są osoby, które potrzebują pomocy. Będziemy chcieli zgłosić się

Fot. Zbigniew Wóźniak

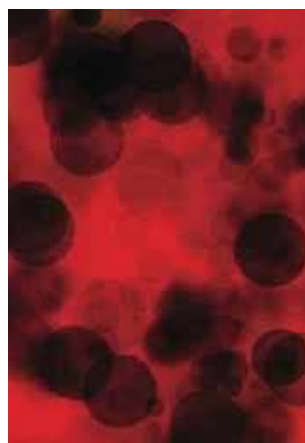
do regionalnego centrum krwiodawstwa i oddać osocze ozdrowieńców — mówi Piotr „Lolek” Sołoduha, frontman Eneja. — Nie wiemy, czy ostatecznie nam się to uda, bo trzeba spełnić specjalne wymogi, ale zdajemy sobie sprawę, że możemy komuś pomóc. Namawiamy też innych, żeby — jeżeli czują się na siłach — spróbowali oddać osocze.

Jak zauważa dr Jarosław Zwierzyński, który pobiera osocze w Olsztynie, najczęściej przychodzą do niego ozdrowieńcy, którzy przechodzili zakażenie objawowo.

— Część osób z dodatnim wynikiem nie chorowała. Tacy ozdrowieńcy czują się zdrowi i trudno im zrozumieć tych, którzy chorują ciężiej. Natomiast ci, którzy mieli objawy, wiedzą, jaka to jest ciężka choroba. I się zgłaszają — mówi dr Jarosław Zwierzyński z Regionalnego Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa w Olsztynie. — Człowiek, jak czegoś doświadcza, ma przemyślenia. Natomiast osoba, która nie odczuje choroby na własnej skórze, nie zastanawia się nad sytuacją innych. Ale zachęcam wszystkich do przemyśleń. Niezależnie, czy mieli objawy, czy nie. Warto

przecież pomagać innym ludziom.

Podczas gdy leki i szczepionki przeciwko koronawirusowi wymagają jeszcze długich badań, krew ozdrowieńców jest dostępna od razu, możliwa do pozyskania w większych ilościach i stosunkowo tania. Przeciwciała ozdrowieńców mają właściwości neutralizujące, a więc są w stanie unieruchomić, zniszczyć wirusa. Przetoczenie takiego preparatu ma na celu właśnie pozabawienie pacjenta wirusów, które krążą w jego ustroju. Może nie wszystkich, ale dominującą część.

PIOTR „LOLEK” SOŁODUCHA:
NIE WIEMY, CZY OSTATECZNIE NAM SIĘ TO UDA, BO TRZEBA SPEŁNIĆ SPECJALNE WYMOGI, ALE ZDAJEMY SOBIE SPRAWĘ, ŻE MOŻEMY KOMUŚ POMÓC. NAMAWIAMY TEŻ INNYCH, ŻEBY — JEŻELI CZUJĄ SIĘ NA SIŁACH — SPRÓBOWALI ODDAĆ OSOCZE.

— Badania wskazują, że we wczesnym etapie choroby, ratuje życie — podkreśla dr Jarosław Zwierzyński. — Osocze jednak nie nadaje się do leczenia osób w ciężkim stanie. Jeśli już pacjent jest podłączony do respiratora, osocze mu niestety nie pomoże.

Wykorzystanie przeciwciał znajdujących się w surowicy krwi osób, które przeszły zakażenie, nie jest nowym pomysłem. Początki terapii sięgają końca XIX wieku. Była ona szeroko stosowana w XX wieku w czasie wybuchu odry, polio i grypy. Osocze ozdrowieńców testowane było także, na niewielką skalę,

Jak oddać osocze? Szczegóły znajdziesz na stronie rckikol.pl/ ozdrowienicy. Możesz też dzwonić na nr tel. 668 015 577 lub 668 015 522 lub 89 526 01 56 w. 152, 130

w czasie epidemii SARS. Teraz pasywna terapia przeciwciałami testowana jest w walce z pandemią SARS-CoV-2.

— Od minionego piątku w Olsztynie zarejestrowało się ośmiu ozdrowieńców, którzy chcą oddać osocze. Każdy z nich odda je co najmniej trzy razy. Każdą pobraną porcję podzielimy na trzy. Łącznie uzyskamy 72 preparaty dla pacjentów. To wystarczy na tydzień. Dobrze by było, żeby ozdrowieńcy zgłaszali się przez cały czas — podkreśla dr Jarosław Zwierzyński. — Statystyki są nieubłagane. Koronawirus będzie wśród nas długo. Ale osocze w postaci zamrożonej można przechowywać aż trzy lata. To, co teraz zbieramy, będzie pomocne za rok albo dwa lata. Oczywiście osocze wydajemy teraz na bieżąco i na razie nic nam nie zostaje, ale każda jednostka nadwyżki przyda się w przyszłości. Tylko ja muszę mieć co zamrozić... Im więcej dawców się pojawi, tym będziemy w lepszej sytuacji. Osocze pobrane w Olsztynie może też leczyć pacjentów z innych regionów Polski.

— Oddanie osocza na najnowszych maszynach, bo takie mamy, trwa dokładnie 25 minut — podkreśla dr Jarosław Zwierzyński.

— DAWCA JEST PODŁĄCZONY DO SEPARATORA, CZYLI URZĄDZENIA, KTÓRE ODDZIELA OSOCZE OD KRWINEK CZERWONYCH I TO OSOCZE ZOSTAJE W WORKU, A KRWINKI CZERWONE WRACAJĄ DO DAWCY. TO NAPRAWDĘ NIE ZAJMUJE DUŻO CZASU, A DAJE WIELE SATYSFAKCJI. ŻE SIĘ KOMUŚ POMOGŁO. ŻE KOMUŚ JEGO OSOCZE MOGŁO URATOWAĆ ŻYCIE.

Samo przechorowanie COVID-19 nie wystarczy, dawca osocza musi spełniać te same warunki co krwiodawca, czyli mieć od 18 do 60 lat i być zdrowy. Oddanie osocza dyskwalifikują też niektóre choroby przewlekłe, na przykład cukrzyca czy choroby tarczycy. Nie mogą tego zrobić osoby po transfuzjach, a kobiety, które były w ciąży, muszą przejść badanie pozio-

Wczoraj w naszym województwie stwierdzono

525

zakażeń (7420).
Stwierdzono

113

wyzdrowień (2569).
Pięć osób zmarło.
W Polsce stwierdzono

20156

zakażeń,

5763

osoby wyzdrowiały,
zmarło

301

osób.

mu przeciwciał do antygenów HLA/HPA/HNA. Te przeciwciała mogą być dodatkowym obciążeniem dla organizmu walczącego z zakażeniem koronawirusem.

Ważny jest również, jak w przypadku standardowego oddawania krwi, ogólny dobry stan zdrowia. Nie można przyjmować w tym czasie jakichś poważniejszych leków, nie można mieć w wywiadzie chorób zakaźnych, zapalenia wątroby typu B ani C, nie można przyjmować antybiotyków, leków przeciwzapalnych... Czyli tak, jak przy pobraniu krwi.

ADA ROMANOWSKA

Gazeta Olsztyńska zawsze pod ręką. Zaprenumeruj e-wydanie: kupgazete.pl

KATASTROFA SAMOLOTU, O KTÓREJ

KAŻDY LAS
MA SVOJE
TAJEMNICE.
5 KWIETNIA
1983 ROKU NA
WYSOCZYŃNIE
ELBLĄSKIEJ
W OKOLICACH
TOLKMICKA
WYDARZYŁA
SIĘ HISTORIA
NIETYPOWA
I TRAGICZNA
ZARAZEM.
ZBLIŻAJĄCE
SIĘ ŚWIĘTO
ZMARŁYCH JEST
DOBRA OKAZJĄ,
ŻEBY JĄ UJAWNIĆ.

Oszczegółach tego wydarzenia opowiada dr n. med. Jacek Grabania z Olsztyna, z zawodu lekarz anestezjolog, z zamiłowania historyk tropiciel.

Cofnijmy się pamięcią do roku 1983. Przypomnę, że w Polsce trwa stan wojenny, zawieszony 31 grudnia 1982, ale odwołany dopiero 22 lipca 1983 roku. Jest to czas innych sojuszy, a my jesteśmy członkiem Układu Warszawskiego. Polska szykuje się do drugiej pielgrzymki Jana Pawła II. Trwa cenzura prasy i wzmożona inwigilacja społeczeństwa przez służbę bezpieczeństwa.

Jest pierwszy dzień po świętach wielkanocnych, 5 kwietnia 1983 roku. Wysoczyzna Elbląska, okolice Tolkmicka, pada śnieg z deszczem i mocno wieje. Po drugiej stronie naszej północnej granicy, w obwodzie kaliningradzkim, na jednym z lotnisk wojskowych formacja nowoczesnych samolotów bombowych przygotowuje się do zmiany bazy na lotnisko w pobliżu Berlina wbyłej NRD.

Po starcie formacja kieruje się na południowy zachód. Na wysokości Braniewa jedna z maszyn ulega awarii i „gubi części”. Kontrola lotów infor-

Inicjatorzy postawienia krzyży (od lewej): Wojciech Giecko i Jacek Grabania

muje lotników, że w okolicy są trzy miasta: Frombork, Tolkmicko i Elbląg. Najbliższym lotniskiem mogącym przyjąć samolot tej klasy jest Królewskie Malborskie koło Malborka, wówczas baza 4 Pomorskiej Dywizji Lotnictwa Myśliwskiego. Niestety, uszkodzony samolot tam nie doleci. Kontrola lotów, ze względu na dużą gęstość zaludnienia, poleca pilotowi wodować na Zalewie Wiślanym wokolicy Tolkmicka.

Trudności techniczne, burza śnieżna i może brak szczęścia przypieczętowały los załogi i samolotu. Kończy się on w lesie nieopodal jednej z leśniczówek, do Zalewu Wiślanego zostaje zaledwie 300-400 m.

Obaj lotnicy — pilot i nawigator — katapultują się, ale zbyt nisko i głąb.

Akcją ratunkową kieruje nadleśniczy Nadleśnictwa Elbląg, pan Henryk. Po jakimś czasie przybywają polscy lotnicy z Malborka i lotnicy z Północnej Grupy Wojsk Armii Radzieckiej z Legnicy. Zabezpieczają teren, zbierają części wraku. Ciała załogi są mocno uszkodzone, wiszą na drzewach wprzecz spadłochronów, drzewa trzeba ściąć. Ze względu na to, że maszyna jest konstrukcją nowoczesną, produkcja seryjna od 1979 roku, zbierane są wszystkie możliwe detale. Na miejsce przyjeżdża matka jednego z lotników. Miejscowy leśniczy, pan Bronisław, stawia w miejscu katastrofy dwa krzyże i sadi dwa dęby. Mijają lata, krzyże spróchniały,

Zdjęcie szczątków samolotu SU-24

a dęby uschły. Przyroda robi swoje i pilnie strzeże swojej tajemnicy.

37 LAT PÓŹNIEJ, CZYLI OPOWIEŚĆ JANA

W pewien jesienny weekend trzy lata temu odwiedził mnie przyjaciel mojego ojca, leśnik dr inż. Jan Czart. Janek jest już emerytem, ale jest nadal aktywny zawodowo i ma własne gospodarstwo leśne. Hoduje drzewa alejowe i piękne choinki. Siedzieliśmy sobie przy kominku ze szklaneczką czegoś mocniejszego i wspominaliśmy dawnych znajomych i jak to było kiedyś. Mój rozmówca, wiedząc, że interesuję się historią Warmii i Mazur oraz archeologią wojсковą, opowiedział mi pewną historię. — Wiesz, Jacku — zagaił, w latach 80., jak pracowałem w Nadleśnictwie Elbląg, to na naszym terenie rozbił się radziecki samolot. Byłem przewodnikiem Ro-

sjan, którzy przybyli na miejsce katastrofy. Miała miejsce nawet taka śmieszna sytuacja. Pyta mnie nadleśniczy, „Janie, czy wiesz, gdzie spadł ten samolot?” Odpowiadam: „Oczywiście, że wiem: Koło Marszałka, bo tak brzmiało nazwisko gospodarza terenu”. Radziecki pułkownik zastrzygł uszami: „U kakowo Marszałka, goworitie?” („U jakiego Marszałka, mówcie?”). Jak wyjaśniliśmy, że chodzi o nazwisko, uspokoił się. Rosjanie przybyli swoim samolotem do Malborka. Używali pojazdów udostępnionych przez tamtejszą polską jednostkę wojskową. Opowieść potraktowałem jako ciekawą dykteryjkę i po pewnym czasie o niej zapomniałem.

KORONAWIRUS I GWIAZDY

Rok 2020 sprawił nam wiele niespodzianek i jeszcze się nie skończył. Pandemia koronawirusa zmusiła nas do

ograniczeń migracji, także wakacyjnych. Z tego powodu wybrałem się z rodziną do Tolkmicka. Lubie spędzać czas, podróżując rowerem. Tym razem wybór padł na Wysoczyznę Elbląską, Łęczę, Suchacz, Kadyny, Tolkmicko i Frombork. Z Tolkmicka do Krynicy Morskiej kursuje latem tramwaj wodny, który przewozi również rowery. Piękna pogoda, ładna okolica, prawie bez turystów pozwoliła spokojnie odpoczywać. Pewnej nocy, spacerując po kempingu i licząc gwiazdy, doznałem olśnienia. Eureka! Przecież w tej okolicy rozbił się samolot z opowieści Janka! Patrząc na zegarek, prawie północ, no nie będę dzwonił do Jana o tej porze. Zadzwoń! następnego dnia rano. Jan protekcyjnie oświadczył: „I co złapałeś w końcu bakcyła? Przecież opowiedziałem ci prawdziwą historię”. Poczułem się jakiś tak niezręcznie, wybrałem, zasłaniając się sklerozą. Jan wytłumaczył mi, jak trafić do leśniczówki, koło której rozbił się samolot. Okazało się, że jest to na trasie rowerowej GreenVelo z Tolkmicka do Fromborka. Trafiłem do leśniczówki. Jak się dalej okazało, schedę po panu Bronisławie przejął pan Roman, jego syn. Uzyskałem pomoc w lokalizacji miejsca katastrofy.

Nawet kilkadziesiąt lat po takim zdarzeniu widać, że z tym lasem jest coś nie tak. Na starych drzewach — ponadstuletnich daglezjach — widać rany. Istniejąca tam uprawa leśna rośnie opornie, zapewne to wpływ paliwa lotniczego, które dostało się do gruntu. Teren jest trudny, jeżyny, maliny, wysoka trawa, liczne pagórki nie ułatwiają rekonesansu. Wspinając się na jedną z gór, chwytam się wystającego korzenia. Korzeń urywa się, żeby chwilę potem okazać się wiązką przewodów w oplocie z rosyjskimi sygnaturami. A więc trafiłem. To tutaj.

CZAS NA NOWE KRZYŻE

Przyszła jesień, pewnego słonecznego dnia udajemy się z Janem w podróż. Wyposażeni w grabie i łopaty penetrujemy teren. Na efekty nie trzeba długo czekać. Znajdujemy elementy poszycia samolotu, są to wprawdzie drobne kawałki, ale w charakterystycznym kamuflażu z lat 80. Dostaję też prezent od Jana, który

REKLAMA

Prezydent Olsztyna

Informacja dla mieszkańców o jednostkach nieodpłatnego poradnictwa znajdujących się na terenie miasta Olsztyna

Gmina Olsztyn, realizując zadania zgodnie z art. 8a ust. 1 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej, informuje, że mieszkańcy mogą bezpłatnie skorzystać z pomocy prawników, terapeutów, psychologów, jak i specjalistów z innych dziedzin poradnictwa.

Wykaz jednostek, w których można otrzymać bezpłatną pomoc, podzielono na kategorie:

rodzinne, psychologiczne, pedagogiczne, pomoc społeczna, rozwiązywanie problemów alkoholowych i innych uzależnień, przeciwdziałanie przemocy domowej, interwencja kryzysowa, dla osób bezrobotnych, dla osób pokrzywdzonych przestępstwem, prawo konsumenckie, prawa pacjenta, prawo ubezpieczeń społecznych, prawo pracy, prawo podatkowe, dla osób będących w sporze z podmiotami rynku finansowego.

Dane obejmują informacje o nazwie jednostek, zakresie poradnictwa, adresach i danych kontaktowych, dniach i godzinach działalności oraz kryteriach dostępu do usługi. W wykazie ujęto także krajowe infolinie tematyczne i inne formy porad świadczonego obywatelom.

Pełna informacja o nieodpłatnej pomocy prawnej na terenie miasta Olsztyna znajduje się w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miasta Olsztyn, a w zakładce Informacje – Nieodpłatna Pomoc Prawna.

HISTORIA MIAŁA ZAPOMNIEĆ

znalazł w domu, to najprawdopodobniej element osłony dyszy jednego z silników, który przechowywał od lat. Porządnym kawałek metalu. Krzyży już nie było, postanowiliśmy postawić nowe. Jan umawia mnie ze świadkami zdarzenia — emerytowanym nadleśniczym panem Henrykiem i leśniczym panem Bronisławem. Obaj panowie są już seniorami w wieku 90 i 80 lat.

Opowiadał o swoim znalezisku Wojtkowi. Wojciech jest prawnikiem, piastuje od lat stanowisko wójta jednej z okolicznych gmin. Postanowiłem zamówić krzyże. Dzwonię do pani Asi z firmy pogrzebowej. Na składzie jest jeden krzyż prawosławny, drugi będzie więc tradycyjny. Układamy tekst na tabliczce — ma być neutralny. Tabliczki wykonuje pracownia grawerska. Jedziemy z Wojtkiem na miejsce katastrofy. Przy wia-

Katastrofa samolotu wyrządziła w lesie spore szkody

cie GreenVelo umieściliśmy tabliczkę drogową, a w okolicy katastrofy dwa krzyże z tabliczką informującą o tragedii sprzed lat. Bo przecież zginęli tam czyś synowie, bracia, mężowie. Uważam, że

odnowienie tego miejsca i szacunek do niego jest czynem ze wszech miar humanitarnym.

Milena Siemiątkowska

Ciąg dalszy o ustaleniach w sprawie samolotu wkrótce.

Podróżując podczas misji ONZ po Iraku eskortujący nas oficer askarii — irackiej służby bezpieczeństwa — bardzo mnie zaskoczył. Przejeżdżaliśmy w konwoju przez Mosul. Nie z tego ni z owego zapytał, czy jestem Polakiem. Zdziwiłem się, dlaczego pyta, wietrząc podstęp. A, bo wie pan doktorze, na miejscowym cmentarzu są groby waszych żołnierzy. Polaków? — zapytałem zdumiony. Tak, Polaków — odpowiedział. Pojechaliśmy na cmentarz. Rzeczywiście były tam polskie groby, żołnierzy generała Andersa, którzy przez Persję i Irak wycofywali się z ZSRR w 1943 roku. 57 lat później na grobach tych leżały świeże kwiaty. Kwiaty od miejscowej ludności arabskiej, w dobie reżimu Saddama Husseina. Tak więc bez względu na wyznanie, kolor skóry i inne zapatrywania apeluję, żeby tak postępować. Święto zmarłych już niebawem....

Krzyże postawione w miejscu katastrofy. Napis na tabliczce brzmi: „Miejsce pamięci. Drogi przechodniu, w tej okolicy 5 kwietnia 1983 r. uległ katastrofie samolot Sił Powietrznych ZSRR Suchoj SU-24. W katastrofie zginęli pilot NN i nawigator NN. Prosimy o chwilę zadumy i uszanowanie tego miejsca. Dobrzy ludzie z gminy Jonkowo koło Olsztyna. 7 10 2020 r.”

REKLAMA

**JUŻ W LISTOPADZIE
OTWARCIE
NOWEGO CENTRUM
HANDLOWEGO
W EŁKU!**

**EŁK, UL. PRZEMYSŁOWA
(obok Castoramy)**

Karuzela Ełk — jedna z największych inwestycji nie tylko w mieście, ale i w całym regionie.

CORAZ BLIŻEJ UZDROWISKA

LIDZBARK WARMIŃSKI — NOWOCZESNE MIASTO TURYSTYKI UZDROWISKOWEJ

SZESNASTOTYSIĘCZNY
LIDZBARK WARMIŃSKI
JEST LIDEREM
W WOJEWÓDZTWIE
WARMIŃSKO-
MAZURSKIM
Z POZYSKIWIANIA
ŚRODKÓW
INWESTYCYJNYCH
Z UNII EUROPEJSKIEJ.
NIEBAWEM STANIE
SIĘ UZDROWISKIEM.
KOŃCZY WŁAŚNIE
PIERWSZY
ETAP BUDOWY
INFRASTRUKTURY, ALE
MIASTO DBA TEŻ O INNE
KIERUNKI ROZWOJU.

— Już na początku swojej pierwszej kadencji wyznaczył pan cztery kierunki rozwoju Lidzbarka Warmińskiego. Jakże?

— Cztery kierunki rozwoju naszego miasta to uzdrowisko, turystyka, sport i kultura oraz rozwój przedsiębiorczości, przy czym głównie skupiamy się na mikro, małych i średnich przedsiębiorstwach, ale nie tylko. W mieście znajduje się Strefa Przedsiębiorczości. Stworzyliśmy w niej bardzo dobre warunki, dlatego przyciąga

inwestorów. W tej chwili zostało w niej jedynie trzy działki do wykupu.

Dbamy oczywiście również o te firmy, które już u nas są. Nasze inwestycje, a mamy ich sporo, są wykonywane często przez lokalne firmy, co nas bardzo cieszy, bo pomaga to w tych trudnych czasach utrzymać miejsca pracy. Poza tym, dzięki temu, mimo pandemii, wszystkie podjęte przez nas inwestycje są realizowane zgodnie z planami.

— Jeśli mówimy o inwestycjach, to warto wspomnieć, że Lidzbark Warmiński jest liderem w wykorzystaniu środków unijnych.

— Rzeczywiście Lidzbark Warmiński bardzo aktywnie pozyskuje środki z Regionalnego Programu Operacyjnego województwa warmińsko-mazurskiego, a także z innych programów rządowych. Niedawno odebrałem dyplom za 3. miejsce w rankingu „Wykorzystanie środków z funduszy UE” pisma samorządu terytorialnego „Wspólnota” podsumowującym wydatki ze środków unijnych z perspektywy na lata 2014–2019 w kategorii miasta powiatowe. Od kilku lat jesteśmy liderami w województwie warmińsko-mazurskim.

To wynik pracy całego urzędu miejskiego. Cieszy nas fakt, że prowadzona kontrola Najwyższej Izby Kontroli potwierdziła prawidłowość przygotowywania oraz rozliczania projektów zrealizowanych przez Gminę Miejską z udziałem środków

Burmistrz Jacek Wiśniowski z dyplomem za 3. miejsce w rankingu „Wykorzystanie środków z funduszy UE”

RPO. Rozliczenie projektów nie jest sprawą łatwą.

— Skoro tak dużo środków udało się pozyskać z Unii Europejskiej i innych programów, to znaczy, że i inwestycje też robicie dużo.

— Tak. Mamy bardzo pracowity rok. Przede wszystkim inwestujemy w uzdrowisko. Kończymy pierwszy etap i zaczniemy budowę pawilonu zdrowia. Sprzedaliśmy dział-

kę pod budowę szpitala uzdrowiskowego. Inwestujemy też w infrastrukturę całego miasta. Wyremontowaliśmy jedną z najdłuższych ulic miasta – ul. Dąbrowskiego, a także wjeżdżamy w końcowej fazie remont ul. Dębowej.

Warto wspomnieć, że powstaje komunikacja miejska, ruszyła rewitalizacja dworca, trwa budowa kolejnego nowego wielorodzinnego domu

Lidzbark Warmiński

Warmińskiego Towarzystwa Budownictwa Społecznego przy ul. Polnej, gdzie także remontujemy chodniki i oświetlenie uliczne. Termomodernizujemy budynek urzędu miejskiego.

Cieszymy się, że mimo trudnego czasu pandemii na razie udaje się dotrzymać terminów realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych.

— Skoro Lidzbark Warmiński ma być uzdrowiskiem, to musicie dbać o czyste powietrze.

— I dbamy. Zainstalowaliśmy trzy czujniki badające jakość powietrza w naszym mieście. Planujemy następne. Wzmogliśmy kontrole straży miejskiej, która sprawdza, czy w piecach i na działkach nie są spalane niedozwolone odpady.

Prowadzimy program dotacji zachęcający mieszkańców do zmiany kotłowni i przyłączy energetycznych do energetyki ciepłej. Także czynnie

uczestniczymy w przygotowaniach wdrażania drugiej odsłony programu „Czyste powietrze”. W mieście staramy się realizować wiele przedsięwzięć prośrodowiskowych, na przykład poprzez nowe nasadzenia drzew i krzewów wliczonych miejscach.

— Czy w dobie tak rozchwianej gospodarki i niepewności jutra widzi pan szanse na dalszy tak dynamiczny rozwój miasta?

— Oczywiście. Duża dywersyfikacja kierunków rozwoju naszego miasta w oparciu o środowisko, a także dużą dbałość o ochronę zdrowia z jednoczesnym aplikowaniem o źródła zewnętrznego finansowania, dają i będą dawały w przyszłości szanse pokonania przeciwności gospodarczych i społecznych z jednoczesnym rozwojem miasta w oparciu o wcześniej wspomniane cztery kierunki rozwoju. **Ewa Lubińska**

REKLAMA

**BIURO OGŁOSZEŃ
GAZETY
OLSZTYŃSKIEJ
ZAPRASZA
DO NOWEJ
LOKALIZACJI**

#DBAJMYOSIEBIE

NOŚ MASECZKĘ

89 539-74-80

89 539-74-81

b.ogloszen@gazetaolsztynska.pl

Pracujemy od poniedziałku do piątku w godz. 7⁰⁰ do 15⁰⁰

**Budynek
Starostwa Powiatowego
w Olsztynie, plac Generała
Józefa Bema 5, parter**

(wejście od ronda Bema)

plac Generała
Józefa Bema

KOMITET HONOROWY

Günter Verheugen, były wiceprzewodniczący KE i były komisarz ds. rozszerzenia UE

Marek Prawda, dyrektor przedstawicielstwa KE w Polsce

Artur Chojecki, wojewoda warmińsko-mazurski

Gustaw Marek Brzezina, marszałek województwa warmińsko-mazurskiego

Andrzej Abako, starosta olsztyński

Jarosław Michalak, prezes Zarządu i dyrektor generalny Michelin Polska SA

Henryka Bochniarz, założycielka i wieloletnia prezes Konfederacji „Lewiatan”

Piotr Grzymowicz, prezydent Olsztyna

Tomasz Andrukiewicz, prezydent Elku

prof. Jerzy Przyborski, rektor UWM

Mirosław Hiszpański, prezes WMZPP

Marcin Burza, prezes Zarządu Warmińsko-Mazurskiego Klubu Biznesu

Marek Karólewski, prezes WMARR

Wiesław Łubiński, kanclerz Łoży Olsztyńskiej, wiceprezes Zarządu BCC, członek Konwentu BCC

ORGANIZATOR

PARTNER STRATEGICZNY

IV KONGRES PRZYSZŁOŚCI 26XI 2020

PATRONI HONOROWI

Wojewoda Warmińsko-Mazurski Artur Chojecki

Marszałek Województwa Warmińsko-Mazurskiego Gustaw Marek Brzezina

Starosta Olsztyński Andrzej Abako

Prezydent Olsztyna Piotr Grzymowicz

Prezydent Elbląga Witold Wróblewski

Prezydent Miasta Elku Tomasz Andrukiewicz

Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w Olsztynie

WARMIŃSKO-MAZURSKI ZWIĄZEK PRACODAWCÓW PRYWATNYCH

PARTNERZY GŁÓWNI

PARTNERZY

PARTNERZY WSPIERAJĄCY

Starostwo Powiatowe w Działdowie

Starostwo Powiatowe w Nidzicy

Starostwo Powiatowe w Pisz

Starostwo Powiatowe w Szczytnie

PATRONAT MEDIALNY

25 LAT MICHELIN W OLSZTYNIE

2015-2016

W tym roku obchodzimy 25 lat obecności Michelin w Olsztynie. W piątkowych wydaniach Gazety Olsztyńskiej przypominamy historię obecności firmy w stolicy Warmii i Mazur. 2 grudnia 1995 r. Dyrektor Zarządzający Grupy Michelin François Michelin i Minister Przekształceń Własnościowych Wiesław Kaczmarek podpisali umowę prywatyzacyjną, na mocy której Michelin objął większościowy pakiet akcji Stomilu-Olsztyn.

W 2015 r. zakończył się dwudziestoletni okres inwestycji - budowy hal produkcyjnych, modernizacji parku maszynowego i wprowadzania nowych technologii. Dzięki inwestycjom olsztyński zakład stał się jednym z najnowocześniejszych i największych na świecie, mogąc produkować najbardziej innowacyjne ogumienie do różnych typów pojazdów. Rozpoczyna się czas nie tylko nowych inwestycji, ale też działań charytatywnych i edukacyjnych na rzecz lokalnej społeczności. W dzisiejszej, siódmej części kalendarium, prezentujemy najważniejsze wydarzenia w latach 2015 – 2016.

2015 r. Rozbudowa Centrum Logistycznego. Powierzchnia hal zwiększyła się o 20 tys. metrów kw. czyli o ponad jedną czwartą. Nowoczesne magazyny przeznaczono dla opon rolniczych, które trafiają do odbiorców na wszystkich kontynentach. Koszt inwestycji przekroczył 10 milionów euro. Po rozbudowie, Centrum Logistyczne ma powierzchnię 90 tysięcy metrów kw. i stało się jednym z największych magazynów Michelin na świecie. Na zdjęciach: Centrum po rozbudowie oraz uroczyste otwarcie z udziałem: Dyrektora Fabryki w Olsztynie Jarosława Michalaka. Wojewody WiM Mariana Podziewskiego, Marszałka Województwa Gustawa Marka Brzezina, Prezesa Zarządu Michelin Polska S.A Johna Younga, Prezydenta Olsztyna Piotra Grzymowicza i Szefa Serwisu Logistyki Michała Marko.

2015 r. Rozbudowa biurowca, budowa centrum konferencyjnego wewnątrz firmy oraz parkingu przed fabryką.

2015 r. Na rynek europejski wchodzi innowacyjna opona MICHELIN CrossClimate, pierwsza na świecie opona letnia z homologacją zimową. Ważne komponenty potrzebne do produkcji tej przełomowej opony takie jak formy i kord - powstają w Olsztynie.

2015 r. Rusza Program Wolontariatu Pracowniczego Michelin „MOC DOBRA”. Firma zdecydowała o finansowaniu społecznych inicjatyw pracowników, którzy planują, koordynują i realizują własne projekty wolontariackie służące społeczności Olsztyna i regionu. Pracownicy mają możliwość zaproszenia do współpracy rodziny, znajomych i przyjaciół, którzy nie pracują w Michelin.

2015 r. „Kilometry Pomocy” – I edycja akcji charytatywnej wspierającej olsztyńskie szpitale. Na terenie fabryki pracownicy biegali i jeździli na rowerach, a za każdy pokonany kilometr firma przekazała pieniądze na zakup najnowocześniejszych kardiomonitorów do ratowania życia niemowląt. Dzięki akcji Wojewódzki Szpital Dziecięcy otrzymał ponad 47 tysięcy złotych. Do biegów włączył się zespół Szpitala. Na zdjęciach impreza w fabryce oraz finał „Kilometrów Pomocy” z udziałem Dyrektora Szpitala Dziecięcego Krystyny Piskorz-Ogórek oraz Dyrektora Fabryki Jarosława Michalaka.

2016 r. Olsztyńska fabryka rozpoczyna produkcję pierwszej opony 19-calowej - MICHELIN Latitude Sport 3. To niezwykle zaawansowane technologicznie ogumienie otrzymało homologację do najbardziej prestiżowych modeli samochodów typu SUV, takich jak nowy Porsche Macan, BMW X5 oraz Volvo XC 90. Na zdjęciu opona prezentowana podczas Targów Motor Show.

2016 r. Rusza produkcja innowacyjnych opon do maszyn przemysłowych i rolniczych – MICHELIN Power Digger oraz MICHELIN AxioBib 2, w której zastosowano technologię Michelin Ultraflex. Dzięki niej przy ciśnieniu nie przekraczającym 2 barów ogumienie ma taką samą nośność jak opony tradycyjne.

WSZYSTKIE DROGI PROWADZĄ DO... ROZWOJU

GRUNTOWNY REMONT 20 KM ODCINKA OLSZTYN - ŁUKTA ZA 165 MLN ZŁ JEST CZĘŚCIĄ NASZEJ DROGOWEJ OFENSYWY INWESTYCYJNEJ — MÓWI MARSZAŁEK GUSTAW MAREK BRZEZIN. — W TYM ROKU WARTOŚĆ NASZYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ NA DROGACH WOJEWÓDZKICH SIĘGA PONAD 300 MLN ZŁ. TE PIENIĄDZE ZOSTANĄ W REGIONIE I ZAPEWNIĄ BEZPIECZNY ROZWÓJ.

— W ostatnich dniach zarząd województwa zdecydował o dofinansowaniu rozbudowy drogi wojewódzkiej 527. Jakie znaczenie ma te 20 km asfaltu?

— Przybędą kolejne odcinki bezpiecznej i komfortowej trasy w sieci komunikacyjnej. Oprócz tego, że to ważne uzupełnienie jakości transportu w tej części regionu, to również duży zastrzyk finan-

sowy dla naszej gospodarki. Wartość tej inwestycji wynosi ponad 165 mln zł, z czego 147 mln zł stanowi unijna dotacja z regionalnego programu operacyjnego Warmia i Mazury 2014-2020. Tylko w 2020 roku na modernizację i rozbudowę dróg przeznaczono ok. 345 mln zł. Oczywiście duża część tych kwot to wparcie unijne, ale bez niego w perspektywie całego kraju praktycznie nie moglibyśmy inwestować w infrastrukturę drogową.

— Inwestycje drogowe to temat, w którym potrzeb jest zawsze więcej niż pieniędzy. Towarzyszą im też wielkie emocje.

— Koncepcje i rozwiązania w zakresie inwestycji musimy dobierać na chłodno, w wyniku racjonalnej analizy. Zarząd Dróg Wojewódzkich administruje ponad 1,8 tys. km dróg, a my, jako samorząd, robimy wszystko, aby ta sieć się rozwijała i spełniała wszystkie priorytetowe kryteria dotyczące dostępności oraz bezpieczeństwa.

Marszałek Gustaw Marek Brzezina: Naszą receptą na dolegliwości gospodarki są inwestycje

— Jaka jest skala prowadzonych obecnie inwestycji na drogach wojewódzkich?

— W tej unijnej perspektywie finansowej realizujemy 13 dużych projektów drogowych o łącznej wartości ponad 1 mld zł. Obejmują one 255 km dróg wojewódzkich wraz z towarzyszącą infrastrukturą. Pięć z nich jest ukończonych, pięć jest

w trakcie realizacji robót budowlanych, pozostałe są przygotowywane do przetargów. Największą obecnie prowadzoną inwestycją jest rozbudowa 48 km drogi nr 512 Pieniężno—Górowo Iławskie—Bartoszyce, gdzie całkowity koszt sięga aż 227 mln zł. To największa inwestycja w historii Zarządu Dróg Wojewódzkich. Ponadto realizujemy projekty o ważnym znaczeniu dla lokalnych społeczności.

— Jakie to projekty?

— Nasz autorski Program Budowy Chodników przy drogach wojewódzkich, w którym finanse województwa to równo połowa wartości inwestycji, drugą połowę zabezpieczają lokalne samorządy. Od 2019 roku udało się zbudować 14 km chodników i 15 zatok autobusowych w 24 miejscowościach. Łącznie koszty wyniosły do tej pory 16,5 mln zł. Piesi również muszą czuć się bezpiecznie na drodze.

— Panie marszałku, znaleźliśmy się w trudnych czasach. Szukamy sposobu,

by uniknąć lub maksymalnie złagodzić negatywne skutki kryzysu. Czy samorząd województwa ma na to swój pomysł?

— Tak, naszą receptą na dolegliwości gospodarki są inwestycje. Dzięki nim duże pieniądze są w obrocie regionalnej gospodarki, utrzymują miejsca pracy i tworzą przewagę regionu. Obok modernizacji dróg inwestujemy w przebudowę hali Urania w Olsztynie, szlaków żeglugowych na Wielkich Jeziorach Mazurskich, system ILS na lotnisku w Szymanach czy budowę nowego Centrum Badań Środowiska i Technologii Żywności dla PAN w Olsztynie – w sumie to znacznie ponad pół miliarda złotych w obiegu regionalnej gospodarki.

INWESTYCJE NA DROGACH WOJEWÓDZKICH

Rozbudowa odcinków:

- DW 545 z przebudową dwóch skrzyżowań w Nidzicy wraz ze wschodnim wylotem drogi 604
- DW 519 Małdyty — Morąg
- DW 504 Pogrodzie — Frombork

- DW 504 Frombork — Braniewo
- DW 507 Braniewo — Wola Lipowska
- DW 507 Wola Lipowska — Pieniężno
- DW 512 Pieniężno — Bartoszyce
- DW 651 Gołdap — granica województwa
- DW 592 Kętrzyn — Giżycko
- DW 604 Robaczewo — Wielbark
- DW 527 Morąg — Łukta
- DW 527 Łukta — Olsztyn
- DW 598 od skrzyżowania ul. Płoskiego z ul. Witosa/Bukowskiego do węzła Jaroty (S51) (zakończona)
- DW 604 Robaczewo — drogowy odcinek lotniskowy — Wielbark
- DW 513 Lidzbark Warmiński — Wozławki
- DW 655 wylot w kierunku miejsc. Wieliczki w zakresie przejścia w nasypie kolejowym i nowego chodnika
- Budowa nowego przebiegu drogi wojewódzkiej nr 512 wraz z budową przeprawy mostowej na rzece Łynie w miejscowości Bartoszyce
- Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 643 w zakresie stabilizacji i zabezpieczenia korpusu drogowego

Dofinansowanie do kredytów ekologicznych w bankach spółdzielczych z Grupy BPS

„EKO? Logiczne, że się opłaca!” – takim hasłem banki spółdzielcze z Grupy BPS oraz bank BPS promują kredyty gotówkowe na cele ekologiczne. Kredyt to nie tylko szybsza realizacja domowych przedsięwzięć ekologicznych, ale też możliwość wygrania dofinansowania w wysokości 5 000 zł.

Ekologia to czyste powietrze i zachowanie środowiska naturalnego dla naszych dzieci. Ekologiczne rozwiązania w domu są także rozsądne i opłacalne – można dzięki nim osiągnąć konkretne oszczędności, np. korzystając z odnawialnych źródeł energii.

EKOLOGICZNE ZMIANY W DOMU

Lista celów ekologicznych, które można sfinansować kredytami udzielanymi przez banki spółdzielcze zrzeszone w Grupie BPS i przez bank BPS jest bardzo długa. Obejmuje zarówno inwestycje w termomodernizację mieszkania lub domu (wymiana okien i drzwi, ocieplanie stropu, piwnic, ścian zewnętrznych, itp.), montaż instalacji pozyskujących energię ze źródeł odnawialnych (kolektory słoneczne, ogniwa fotowoltaiczne, pompy ciepła, przydomowe wiatraki, urządzenia, które

korzystają z biomasy, itp.), jak i wymianę pieców i kotłów. Środki z kredytu przeznaczyć można również na inwestycje z zakresu ochrony wód, np. zakup i montaż domowych stacji uzdatniania wody z ujęć własnych, systemów odzysku wody deszczowej, czy przydomowych oczyszczalni ścieków. Co ciekawe, ekologicznym zakupem mogą być również urządzenia AGD z klasą energooszczędności A+++, a nawet pojazdy z napędem elektrycznym, czy rowery.

GDZIE PO DOTACJĘ?

Ekologiczne przedsięwzięcia wspierają również lokalne samorządy i Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Przykładami takich programów są „Czyste powietrze”, czy „Mój prąd”. Osoby, które chcą skorzystać z dotacji, często potrzebują dodatkowych środków na tzw. wkład

własny. To z myślą o nich powstała oferta kredytów gotówkowych na cele ekologiczne w bankach spółdzielczych z Grupy BPS.

5 000 ZŁ DOFINANSOWANIA

W ramach promocji „EKO? Logiczne, że się opłaca!” każdy klient, który od 1 października do końca roku 2020 weźmie w jednym z banków spółdzielczych zrzeszonych w Grupie BPS lub w banku BPS kredyt gotówkowy na cele ekologiczne, będzie mógł zagrać w konkursie EKO Fortuna. Do wygrania jest dofinansowanie w wysokości 5 000 zł. Dla wszystkich zarejestrowanych uczestników przewidziane są nagrody rzeczowe – koszulki z zabawnymi hasłami promującymi ekologię. Wystarczy poprosić o kupon konkursowy w banku spółdzielczym z Grupy BPS.

JAROSŁAW WIŚNIEWSKI Prezes Zarządu Banku Spółdzielczego w Olecku

Blisko 70 lat temu, 10 lutego 1951 r., powstała Gminna Kasa Spółdzielcza w Olecku. To początek działalności naszego banku. Od 2002 r. Bank Spółdzielczy w Olecku należy do największego w Polsce zrzeszenia Banku Polskiej Spółdzielczości SA.

Nasze placówki znajdują się w Olecku, Gołdapi, Elku, Suwałkach, Kowalach Oleckich, Wieliczkach, Świętajnie i Dubeninkach.

„Bezpieczny i solidny – po prostu BS” – to misja, którą bank realizuje od lat. Świadczymy usługi bankowe indywidualnym klientom, przedsiębiorcom, rolnikom, wspólnotom mieszkaniowym i samorządom lokalnym. Dopasowujemy ofertę do potrzeb klientów. Zmieniamy się i wdrażamy nowe rozwiązania informatyczne oraz organizacyjne. Na początku października br. zmieniliśmy główny system informatyczny, po to, by obsługa klientów w placówkach była szybsza i bardziej kompleksowa. Nowa bankowość internetowa zapewnia użytkownikom większy komfort i bezpieczeństwo. Wprowadziliśmy do oferty bankowość mobilną, gwarantującą bezpieczną i wygodną obsługę rachunków z urządzeń mobilnych za pomocą aplikacji o nazwie „BS w Olecku”. Nowe rozwiązania pozwolą na stopniowe wycofywanie się z korzystania z nośników papierowych, zarówno wewnątrz banku jak i w relacjach z klientami, co jest jedną z naszych cegiełek wspierających ekologię.

Wspieramy rozwój naszego regionu nie tylko finansując przedsięwzięcia o charakterze komercyjnym. Mamy w swojej ofercie dla indywidualnych klientów WYGODNY EKO KREDYT, którego warunki cenowe są preferencyjne dla osób przeznaczających minimum 50 proc. środków na cele proekologiczne: ocieplenie/docieplenie domu, wymiana źródła ciepła, stolarki okiennej, montaż paneli fotowoltaicznych, kolektorów słonecznych, pomp ciepła, przydomowych wiatraków, wentylacji z odzyskiem ciepła, przydomowych elektrowni wodnych, przyłączenie do sieci ciepłowniczej, likwidacja zbiorników bezodpływowych i budowa przydomowych oczyszczalni ścieków, podłączenie do zbiorczej sieci kanalizacyjnej, usuwanie azbestu.

SZYBKO ODCHODZĄ. ZOSTAJE BÓL

GDY KTOŚ NAS OPUSZCZA, COŚ W NAS PĘKA. WTEDY BUDZI SIĘ WIELE PYTAŃ, NA KTÓRE NIE POTRAFIMY ZNALEŹĆ ODPOWIEDZI. NAUCZMY SIĘ KOCHAĆ LUDZI, WYBACZAĆ, CIESZYĆ SIĘ Z ICH OBECNOŚCI, BO ZA CHWILĘ MOŻE ICH JUŻ NIE BYĆ WŚRÓD NAS...

EWELINA KOWALSKA

Ma 38 lat, po raz pierwszy ze śmiercią zetknęła się w wieku 9 lat, gdy w wypadku w pracy zginął jej ojciec. Dla małego dziecka była to sytuacja trudna i niezrozumiała.

— Pamiętam tylko płacz i trumnę ustawioną z tatą w dużym pokoju — wspomina. — Bałam się podejść do trumny. Mama tłumaczyła mi, że tata poszedł do nieba i że już nigdy go nie zobaczę. Nie rozumiałam, dlaczego nie ma go przy nas, dlaczego już nigdy nie będzie się ze mną bawił czy uczył jeździć na rowerze. Było mi smutno, bałam się go dotknąć. Najtrudniejszym momentem był pogrzeb i moment, kiedy trumnę spuszczano do grobu. Byłam w szoku, krzyczałam i pytałam mamę, dlaczego go zakopują. Przez długi okres po pogrzebie miałam traumę, płakałam, bałam

Ewelina ze swoim tatą

się sama zasypiać i wychodzić po zmierzchu na podwórko. Towarzyszył mi też ogromny strach, że i mama może umrzeć... Przez całe dzieciństwo i młodość lata bardzo brakowało mi taty, jego wsparcia, pomocy. Z zazdrością spoglądałam na koleżanki, których ojcowie podwozili je do szkoły, jeździli z nimi na wycieczki i pomagali wykonywać skomplikowane prace techniczne. Tęsknota za tatą była duża. Zawsze, kiedy miałam jakiś problem, pojawiałam się przy grobie i rozmawiałam z nim w myślach. W dzień swojego ślubu rano pojechałam na cmentarz, by z nim „porozmawiać”. Mówiłam mu, że jest mi przykro, że nie będzie ze mną w tym wyjątkowym dniu, że nie poprowadzi mnie do ołtarza i nie zatańczy ze mną. Do dziś, gdy wspominam swojego tatę, łzy mi napływają do oczu. Niewiele mam wspomnień z nim, ale co roku w dzień zmarłych siadamy z mamą, moim mężem i dziećmi, otwieramy album ze zdjęciami i wspominamy.

ANDRZEJ GRABOWSKI

Cztery lata temu w wypadku samochodowym w okolicach Bartoszyca stracił swojego najmłodszego syna Artura. Młodzi ludzie wracali z dyskoteki nad ranem, w aucie było 4 osoby. Trzy zginęły na miejscu zdarzenia. Artur miał zaledwie 20 lat, wiele planów i marzeń na przyszłość. Jego nagła śmierć była szokiem dla całej rodziny.

— Jestem dziennikarzem i otrzymuję powiadomienia o wypadkach. Tak było i tym razem. Napisałem tekst do internetu, ale poczułem dziwny niepokój, bo mój syn jeszcze nie wrócił do domu — opowiada. — Zadzwoń do oficera prasowego, żeby dowiedzieć się, skąd są ofiary wypadku. Oddzwonił po chwili i przekazał mi informacje, że wśród ofiar jest mój syn. Usiadłem do komputera, dopisałem, że zginęły trzy osoby, a jedną z nich jest syn niżej podpisanego. Obudziłem żonę, obdzwoniłem rodzinę. Jakiś czas później zobaczyłem przez okno, że idzie do nas dwóch policjantów, aby zawiadomić nas o śmierci syna. Jednak ta informacja nie docierała do mnie, skupiony byłem na

Andrzej Grabowski z synem Arturem

wykonywaniu zadań. Najgorszym momentem był dla mnie dzień, kiedy poszedłem na cmentarz, żeby wybrać miejsce pochówku syna. To było coś, co mnie totalnie rozkleiło, bo uświadomiłem sobie, że wybieram miejsce, gdzie spocznie mój syn. Nie ma nic gorszego w życiu niż stracić dziecko. Pytałem siebie, Boga, dlaczego właśnie on? Nie jest tak, że pogodziłem się ze stratą dziecka, ja tylko przyzwyczaiłem się do bólu, który będzie mi towarzyszyć do końca moich dni. Każdego 21 dnia miesiąca przeżywam miesięcznicę jego śmierci i mam „dołek”. Siadam, biorę do ręki zdjęcie i płaczę... Artur był pogodnym, dobrym człowiekiem. Chciał być ratownikiem medycznym, dostał się na studia, całe życie było przed nim. Pamiętam dzień jego narodzin, bo choć urodziło mi się troje dzieci, to przy jego narodzinach byłem. To ja przecinałem mu

pępowinę i widziałem go pierwszy. Często oglądam zdjęcia i filmy nagrane z różnych uroczystości rodzinnych i szkolnych. Na jednym z filmików Artur recytuje wiersz z okazji Dnia Matki, mówi, że gdy już będzie dorosły, to zaopiekuje się mamą... W takich chwilach nie umiem powstrzymać łez. Publikuję też zdjęcia na portalach społecznościowych. Dzielę się swoim bólem, bo wtedy jest go jakby mniej. Wracam do wspomnień, bo to taka moja forma przeżywania bólu. Tęsknota jest ogromna, jednak jestem wdzięczny za to, że Artur był ze mną te 20 lat.

ANNA PIĄTKOWSKA

Nie pamięta swojej mamy, bo zmarła, gdy dziewczynka miała 7 miesięcy. Okazało się, że miała tętniaka w głowie. Wybuchł jak bomba i zabił 26-latkę. Zna ją tylko ze zdjęć i opowieści rodzinnych.

— Nie pamiętam mamy i nie mam żadnych wspo-

Mama pani Anny

mnień z nią związanych — mówi Anna. — Ale i tak jest mi bardzo smutno, że nie dane nam było się poznać. Dopiero, kiedy sama zostałam matką, zrozumiałam, jak ważna jest obecność matki w życiu dziecka. Lubię przychodzić na grób mamy i z nią rozmawiać. Opowiadałam jej o radościach i smutkach, o swoich sukcesach a czasem o codziennym życiu. Po takich „rozmowach” zawsze czuję się lepiej, jestem spokojniejsza. Żałuję, że nie pamiętam, jak mnie tuliła, nie pamiętam jej zapachu i głosu. Ze swoją córką spędzam wiele czasu, chcę być w jej życiu. Spieszmy się kochać ludzi, bo jak już odejdą, to nic nam ich już nie przywróci.

JOANNA KARZYŃSKA

Mała Asia z rodzicami

W ciągu ostatnich lat straciła 4 najważniejsze osoby. — Mieszkaliśmy we Włoszech, gdy jeden telefon zmienił moje życie — opowiada. — Okazało się, że mój brat, który mieszkał na Cyprze, zmarł nagle na zawał. Miał 39 lat i był człowiekiem, którego nie sposób było nie lubić. Dusza towarzystwa, pełen pozytywnej energii, osoba, która z każdej sytuacji potrafiła znaleźć wyjście. I nagle go nie ma. Pierwsza rzecz to próba dodzwonienia się, niestety telefon milczy, askype nie odpowiada. Najgorsze, że dzieli cię 2000 kilometrów. Telefon do mamy, ona już wie, jest zalamana. W ciągu kilku godzin spałowałam się i przyleciałam do Polski. Niestety, ciała z zagranicy nie da się sprowadzić w ciągu kilku godzin. Potrzeba wielu dokumentów i rozmów. Dzwonię do

ambasady, proszę o pomoc, bo nigdy nie miałam do czynienia ze ściąganiem ciała z zagranicy, ale tam pani informuje mnie, że, jak nie mam pieniędzy, to oni mi nie mogą pomóc. Wyję z bólu po śmierci brata, ale muszę być twarda, bo rodzice są zalamani i ktoś musi załatwić formalności. Po dwóch tygodniach ciało brata ląduje w Polsce. 20 grudnia jest pogrzeb, a 4 dni później zasiadamy do wigilijnego stołu. Nie jesteśmy w stanie składać sobie życzeń, bo każdy z nas w gardle ma dławiącą gulę, a po twarzy płyną łzy. Od śmierci Artura mama zaczyna chorować, mówi o śmierci.

Pojawia się iskra w tunelu smutku, bo zachodzę w ciążę. Niestety, w trzecim miesiącu tracimy dziecko. Kolejny raz wydaje mi się, że nie będę w stanie udźwignąć straty. Wydaje mi się, że nic gorszego nie może mnie spotkać. Jest we mnie tyle żalu, bólu i poczucia niesprawiedliwości. Dlaczego? Pytam Boga coraz częściej, lecz nie odnajduję odpowiedzi. Wracamy z mężem na stałe do Polski, bo rodzice coraz bardziej chorują i nie dają sobie rady. W końcu mama trafia na stół operacyjny, ma amputowane palce u nogi. Tego samego dnia tata nie jest w stanie wstać z łóżka i trafia do szpitala. W szczyteńskim szpitalu na drugim piętrze leży tata, a na pierwszym mama. Wychodząc ze szpitala, nie jestem w stanie powstrzymać łez. Po trzech miesiącach tata umiera. Niestety, nie mam czasu przeżywać żałoby, bo mama jest również w złym stanie. Kilka miesięcy później okazuje się, że mama ma nowotwór piersi. Umiera 8 miesięcy po tacie. Nagle zostaję tylko z mężem. Nie ma już tych, których kochałam najbardziej. Zostają zdjęcia i wspomnienia. Ale one tak bardzo bolą. Cisza i pustka w domu. Świadomość, że już ich nigdy nie zobaczę, i że nie ma ich przy mnie jest okrutna. Kiedy odwiedzam ich na cmentarzu, nie mogę powstrzymać łez. Czas nie leczy ran, a tęsknota nie mija.

JK

Gazeta Olsztyńska zawsze pod ręką. Zaprenumeruj e-wydanie: kupgazete.pl

SAVOIR-VIVRE NA CMENTARZACH

ODWIEDZANIE GROBÓW PRZY OKAZJI 1 LISTOPADA TO TRADYCJA. WARTO JEDNAK PAMIĘTAĆ, ŻE NIE WSZYSTKIE CMENTARZE W NASZYM KRAJU TO CMENTARZE, NA KTÓRYCH POCHOWANO KATOLIKÓW. JAK ODDAĆ CZEŚĆ ZMARŁYM INNYCH WYZNAŃ? PODPOWIEDZI ZNAJDZIEMY W SPECJALNYM PORADNIKU.

Godność nie umiera” to publikacja, z której dowiemy się, jak zachowywać się na cmentarzach różnych wyznań i tradycji. Poradnik został przygotowany w ramach grupy roboczej „(Nie)zapomniane cmentarze”, która powstała w 2018 r. przy Rzeczniku Praw Obywatelskich. Tworzą ją przedstawiciele Kościołów i związków wyznaniowych, społecznicy zaangażowani w ochronę cmentarzy, badacze i naukowcy. Wśród nich m.in. ksiądz Łukasz Stachelek, proboszcz Parafii Ewangelicko-Augsburskiej w Olsztynie.

Publikacja daje ciekawe rozeznanie w zakresie kulturowej roli różnych cmentarzy i służy zbiorem wielu rad związanych z naszą obecnością w tych miejscach pamięci. Jeśli nie zdążymy się z nią zapoznać, warto kierować się po prostu uniwersalnymi zasadami. Czyli?

do tego, żeby upewnić się, czy nasza wizyta jest odpowiednia w danym czasie. Wiemy przecież, że grobów żydowskich nie odwiedza się np. podczas Szabatu (od zachodu słońca w piątek do zachodu słońca w sobotę). Po trzecie, proponuję, żeby nie decydować się na zapalanie zniczy na grobach, jeśli nie jesteśmy przekonani, że w danym miejscu jest to praktykowane — tłumaczy ksiądz Stachelek. I dodaje: — O tym, że na cmentarzach nie powinniśmy niczego niszczyć, nie ma sensu przypominać, bo to przecież wiemy wszyscy. Wskazana jest także cisza.

Temat cmentarzy jest dla księdza Łukasza Stachelka bardzo ważny. Jako przewodniczący Społecznego Komitetu Ratowania Dawnych Cmentarzy na Warmii i Mazurach robi wszystko, co w jego mocy, by chronić godność różnych miejsc pochówku. Choć w tym roku zabraknie tradycyjnej kwesty na olsztyńskich cmentarzach, Komitet zdecydował się na przeprowadzenie internetowej zbiórki. Pieniądze, które uda się zebrać, zostaną przeznaczone, jak co roku, m.in. na renowację kolejnych grobów w Olsztynie i nie tylko.

— OD 2003 ROKU PRZEPROWADZILIŚMY JUŻ PONAD 300 TAKICH RENOWACJI, NAPRAWIONYCH ZOSTAŁO TAKŻE KILKADZIESIĄT OGRODZEŃ, KRZYŻY I INNYCH DROBNIEJSZYCH ELEMENTÓW NA CMENTARZACH

— wyjaśnia ksiądz Stachelek. — Po ubiegłorocznej kweście na nasze konto wpłynęło ponad 23 tys. złotych, ale z uwagi na pandemię musieliśmy dość wyraźnie ograniczyć swoją działalność, więc większość tych pieniędzy dopiero w przyszłości zostanie przeznaczona na ratowanie starych grobów i cmentarzy.

— Bliskie jest mi przekonanie, że powinniśmy dbać o istniejące groby tak, jak chcielibyśmy, żeby w przyszłości ktoś dbał o nasz — mówi ksiądz Łukasz Sta-

Bliskie jest mi przekonanie, że powinniśmy dbać o istniejące groby tak, jak chcielibyśmy, żeby w przyszłości ktoś dbał o nasz — mówi ksiądz Łukasz Stachelek

chelek. — Choć zachęcam do tego, żebyśmy w tym roku, ze względu na swoje bezpieczeństwo, ograniczyli odwiedziny na cmentarzach 1 listopada, nie zapominajmy jednak, że o groby możemy dbać cały czas, nie tylko w tym dniu. Warto też pamiętać, by, jeśli mamy taką możliwość, swoją troską objąć także te groby, które nie mają swoich opiekunów, a jeśli nie możemy samodzielnie się nimi zająć, wspierajmy tych, którzy to robią.

„Dziś, kiedy i nas dotyka społeczna katastrofa — kryzys pandemii, lepiej rozumiemy, że zamknięcie bram cmentarza nie zmienia charakteru tego miejsca. Zmarli nie przestali się liczyć” — czytamy we wstępie do poradnika „Godność nie umiera”. I dalej: „(...) szacunek i pamięć można wyrażać różnie: nie tylko paląc znicze i spotykając się nad grobami. Dla Żydów np. cmentarz to szczyt — zmarłych, a nie pomniki. Jeśli kości leżą w ziemi, to

w tym miejscu znajduje się cmentarz, nawet jeśli dla innych jest tam już autostrada lub galeria handlowa. Staroobrzędowcy nie palą na grobach bliskich zniczy i nie kładą kwiatów. Ale ich ból i pamięć jest taka sama jak nasza. Uszanujmy to. Zachowajmy się na cmentarzach różnych wyznań, tak jak zachowują się Ci, którzy tam pochowali bliskich”.

Daria Bruszeńska-Przytuła

Poradnik dostępny jest na stronie internetowej RPO: https://www.rpo.gov.pl/sites/default/files/Godnosc/_nie/_umiera.pdf

GROBY WYZNAWCÓW PRAWOSŁAWIA:

Podczas odwiedzin grobów ważna jest modlitwa za spójność dusz. Zapalane są lampki oliwne, świece bądź znicze.

GROBY STAROBRZĘDOWCÓW:

Jedyną przyjętą formą oddawania czci zmarłemu na cmentarzu jest modlitwa zwana „panichidą”. Dopuszcza się składanie kwiatów. Za niepożądane zachowanie na cmentarzach uważa się m.in.: wprowadzenie zwierząt, poruszanie się po cmentarzach w krótkich spodenkach lub z odkrytymi ramionami, niezakrywanie włosów (chustką lub szalem) przez kobiety.

GROBY ROMÓW:

Romowie praktykują wszystkie formy oddawania czci, jakie istnieją w lokalnej kulturze katolickiej (modlitwa, kwiaty, znicze). Mają też własne tradycje, np. pozostawianie na grobach pożywienia dla zmarłego czy zapalonego papierosa, jeśli zmarły był palącym. W dniach uroczystych odwiedzin, a także w pierwszą rocznicę śmierci urządza się przy grobie picie wódki.

GROBY GREKOKATOLIKÓW OBRZĄDKU BIZANTYJSKO-UKRAIŃSKIEGO:

Zmarłym oddaje się cześć głównie przez modlitwę za spójność ich dusz, a także przez składanie kwiatów oraz zapalanie zniczy na grobach lub zapalanie specjalnych świeczek modlitewnych.

GROBY CZŁONKÓW KOŚCIOŁA EWANGELICKO-AUGSBURSKIEGO:

Luteranie nie modlą się za dusze zmarłych. W tradycji lutherańskiej nie ma zwyczaju zapalania świecy czy znicza „za

duszę zmarłego”. Odwiedzając groby, przynoszą kwiaty i wieńce. Podkreśla się, by pamiętając o ochronie klimatu, nie kupować plastikowych zniczy i sztucznych kwiatów.

GROBY MARIAWITÓW: Mariawici zachowują katolickie zwyczaje pochówku i pamięci o zmarłych.

GROBY ŻYDÓW:

Grobów nie odwiedza się m.in. podczas Szabatu (od zachodu słońca w piątek do zachodu słońca w sobotę) i w Rosz Chodesz (pierwszy dzień miesiąca księżycowego). Podczas pobytu na cmentarzu mężczyźni muszą nosić nakrycie głowy. Oznaką oddania szacunku zmarłemu jest położenie na grobie kamyka. Zakazane są m.in.: czerpanie korzyści z nagrobków i trawy rosnącej na cmentarzu, sadzenie na grobach kwiatów i drzew, a także wykonywanie czynności niedostępnych dla zmarłego.

GROBY KARAIMÓW:

Na cmentarz karaimski nie chodzi się w soboty oraz po zachodzie słońca. Na cmentarzu należy przebywać z nakrytą głową. Odwiedzając mogiły, przykłada się i dotyka nagrobka przez chusteczkę. Należy unikać kontaktu fizycznego z innymi osobami. Z cmentarza nie wolno niczego zabierać. Na cmentarzu nie pali się ognia.

GROBY BUDDYSTÓW:

Na cmentarzach buddyści stosują ogólnie przyjęte w naszej kulturze normy postępowania.

GROBY TATARÓW:

Modlitwa za zmarłych jest wskazana, zwłaszcza za osoby z najbliższego rodziny. Kwiaty i wieńce można składać na grobie zmarłych, ale palenie zniczy jest niezalecane.

GROBY MUŻULMANÓW:

W zależności od panujących zwyczajów w danym kraju, występuje zwyczaj składania na grobie kwiatów (także w Polsce). Nie ustawia się jednak zniczy i nie pali się świec.

Źródło: „Godność nie umiera.

Jak zachowywać się na cmentarzach różnych wyznań i tradycji”

Renowacja dawnych cmentarzy na Warmii i Mazurach: <https://linkd.pl/ds4u>

BIEGANIE JEST JAK MEDYTACJA

KORONAWIRUS?
— A GDZIEŻ ON
NAS W TYCH
DZIKICH OSTĘPACH
DOPADANIE? MAMY
NADZIEJĘ,
ŻE WYTRENOWANE
DŁUGO-
DYSTANSOWYMI
BIEGAMI PŁUCA SĄ
MOCNIEJSZE OD
NIEGO — MÓWILI
BIEGACZE, KTÓRZY
W UBIEGŁĄ
SOBOTĘ STAWILI
SIĘ NA STARCIE
WARNELANDU,
WARMIŃSKIEGO
ULTRAMARATONU.

Po co biegać ultramaratony? — Tak najbardziej to z ciekawości: czy ja w ogóle dam radę pokonać taką trasę? Jak to jest? Nie padnie się? Mięśnie nie zesztynieją, a głowa nie odmówi posłuszeństwa? I proszę się ze mnie nie śmiać, skoro wykupiłem pakiet, który obejmował osiem godzin biegu, to stwierdziłem, że go dobrze wykorzystam i będę biegł osiem. Nie lubię marnotrawstwa — śmieje się Jarek Kopyś, ostatni na mecie biegacz tegorocznego Warnelandu. 53 km wokół Jeziora Łańskiego przebiegł w czasie 7 godzin 55 minut.

— Nawet zaszarżowałem i pięć minut w zapasie miałem. Nie byłbym na siebie zły, gdybym przybiegł w 7.59, to byłoby nawet ekscytujące. Ajakbym się w ośmiogodzinny limit nie zmieścił? Minutę później to bym jednak chyba przybiec nie chciał, to chyba byłoby gorsze niż zejście z trasy gdzieś w trakcie — podkreśla. Jarek Kopyś to człowiek znany w sferach olsztyńskich biegaczy, w przedpandemicznych czasach organizował m.in. olsztyńskie osobotnie parkruny, a że od kilku miesięcy impreza jest odwołana, biegacz postano-

wił sportową energię przelać we własne łdy.

— Przygotowania nie były jakieś bardzo intensywne, ale miewałem wcześniej mniej aktywne sezony — zauważa. Na początku obawa o to, że się nie da rady, jest jak najbardziej naturalna. — Trochę się bałem, jak się zapisywałem, bałem się dzień przed startem, a jak już usłyszysz ten gwizdek, ten gromki start to już mnie poniosło, adrenalina i towarzystwo. W ciągu całego biegu nie miałem żadnego prawdziwego kryzysu — wspomina.

Co ciekawe, kryzys miał inny zawodnik — a dotarł do mety równie cztery godziny szybciej od Jarka — zwycięzca tegorocznego Warnelandu Damian Falandysz, który na Warmię przyjeżdża z podwarszawskiego Pruszkowa właśnie dla tych zawodów.

— Gdy się tak biegnie na maksa, tak na granicy wytrzymałości i bólu, i gdy się jest akurat z tych, którzy lubią się pościgać — tak jak ja — to zawsze się wtedy ma kryzys. Nie inaczej było tym razem, Warneland to dość mocne podbiegi, które mogą zaskoczyć. Obiecałem sobie całą trasę biec, na chwilę nie przejsz w marsz i cudem mi się to udało — opowiada. Wygląda na to, że ci z czołówki nie są — mimo że wielu ludzi mogłoby tak sądzić — już zaprogramowani na brak bólu i zmęczenia.

— STOJĄC NA KAŻDYM STARCIE ZAWSZE WIEM NA PEWNO: TO NIE BĘDZIE PRZYJEMNE! ŻE SKORO CHCE BIEĆ SZYBKO, TO W PEWNYM MOMENCIE BĘDĘ MIAŁ JUŻ NAPRAWDĘ DOŚĆ.

Dotrę prawie do granicy poddania się. Im więcej zawodów tym większe doświadczenie i inna świadomość. Świadomość, która w tym najcięższym momencie podpowie mi: zagryź zęby i biegnij dalej, przecieć już nie raz tak zrobiłeś — obrazowo opisuje mężczyznę. Tegoroczny jesienny ultramaraton warmiński to 170 pełnych pasji osób. Mężczyzn i kobiet, choć tych pierwszych jak zwykle — przy tych najbardziej długodystansowych trasach — jest więcej.

Ultramaratończycy na chwilę przed startem

Damian Falandysz na mecie zameldował się pierwszy

Jedną ze śmiałkiń była, biegająca od 6 lat, Magdalena Jędrzejak. Ichoć w obszarach jej zainteresowań pozostają głównie biegi uliczne, tym razem postanowiła się szarpnąć na coś ekstra.

— Dlaczego? Tak trochę z braku laku. Ten sezon licząc od marca, gdy w biegowym świecie się wszystko rozkręcał był przez koronawirusa bardzo ubogi i mówiąc krótko: my biegacze, chcąc poczuć tę adrenalinę i atmosferę napięcia, którą tak lubimy musieliśmy brać co było. Nie wybrzydząć. Po drugie, chcia-

łam zobaczyć jak to jest biec w cieplejszym terenie — opowiada. Magdalena porównuje swoje bieganie do pewnego rodzaju medytacji, lubi wpaść wtrans i kilometrami podążać prosto przed siebie. Warneland okazał się dla niej dość dużym zaskoczeniem. — Już na samym początku widać było, że o ten mój trans będzie ciężko. Lubie odpłynąć w biegu, a jak odpłynąć mentalnie, skoro całą noc przed biegiem lało i trzeba było uważać żeby z tym całym błotem nie popłynąć tak dosłownie? — śmieje się pani Magda. Korzenie, podbiegi, kałuże, uskok, chaszcze dały, pochodzącej z Gdyni biegaczce, solidnie wkość.

— Należę do olsztyńskiej grupy biegowej „Są wolniejsi”, bo lubię tutejsze trasy. My w Trójmieście mamy taki bardzo wymagający bieg po morenach — celowo zawsze z niego rezygnuję, bo wydaje mi się za trudny. A tutaj? Czulałam się, jakbym wpadła z deszczu pod rynną! — opowiada.

ZWYCIĘZCA TEGOROCZNEGO WARNELANDU — DAMIAN FALANDYSZ UWIELBIA TEN BIEG ZA WIDOKI. ZA TO, ŻE PRZEZ WIĘKSZOŚĆ TRASY MA SIĘ WZROKOWY KONTAKT Z JEZIOREM, LUBI TEŻ WPADAĆ DO TUNELI UTWORZONYCH PRZEZ KORONY DRZEW.

Magda Jędrzejak: Czulałam się jakbym wpadła z deszczu pod rynną — tak biegaczka opisuje sobotni ultramaraton

— Zwłaszcza teraz jesienią te bordowo-złote warmińskie korytarze z liści robią niesamowite wrażenie — podkreśla. Pani Magda ma na ten temat zgoła inne zdanie... — Nic mi tam po widokach, skoro cały czas musiałam wyteżać wzrok za czerwonymi wstążeczkami oznaczającymi trasę. Na ultra w tak rozległej przestrzeniach, w lasach i na rozstajach dróg naprawdę łatwo się zgubić, poza tym ciągle byłam skupiona na nawierzchni — opowiada.

Z tego, że ultramaratony raczej nie są dla niej biegaczką przekonała się tuż przed punktem kontrolnym na 23 km trasy. Na tym punkcie, biegacz chcący kontynuować trasę, powinien się zameldować trzy i pół godziny po starcie. Pani Magda wiedziała, że najprawdopodobniej będzie na styk, co prawda jej sportowy zegarek nie mówił konkretnie: nie masz już o co walczyć, ale kobieta czuła, że powinna zejść z trasy, że nie ma szans, żeby płynąca tego dnia błotem Warmia zmotywowała ją do dalszych starań.

— NA KILKASET METRÓW PRZED PUNKTEM KONTROLNYM PODJECHAŁ DO MNIE NA ROWERZE WOLONTARIUSZ INFORMUJĄC, ŻE JESTEM KILKA MINUT PO LIMICIE. NIE POCZUŁAM ROZCZAROWANIA, I TAK CHCIAŁAM ZEJŚĆ — OPOWIADA.

Pani Magda mówi, że już raczej nie będzie się zmuszać do tego typu biegów, że jej celem pozostaną jednak maratony. Ma ich na koncie dziesięć, plan jest na sto.

Krzysztof Mańkowski, biegacz ultra, organizator warmińskich Warnelandów, zapytany, czym ultramaratończyk różni się od innych, nie zastanawia się długo.

— Konsekwencją. Na ultra nie przyjeżdżają już ludzie niedoświadczeni i z przypadku. Wszyscy lubimy przesuwać swoje granice, jesteśmy otwarci na wzmacniające nas ból i cierpienie, które towarzyszą doprowadzaniu ciała do skrajności.

Agnieszka Porowska

Gazeta Olsztyńska zawsze pod ręką. Zaprenumeruj e-wydanie: kupgazete.pl

dodatek
TELEWIZYJNY DO TWOJEJ GAZETY

Tvoja twarz brzmi znajomo

30 października - 5 listopada 2020

Poniedziałek

20:05 Kingsman: Tajne służby
POLSAT
komedia sensacyjna, Wielka Brytania, 2014

Elitarna pozarządowa agencja Kingsman zrzesza wybitnych tajnych agentów, a zarazem dżentelmenów. Jej członkowie widzą w sobie współczesnych rycerzy - ludzi, u których doskonałe umiejętności idą w parze z honorem oraz nienagannymi manierami. Harry Hart, zwany Galahadem, decyduje się dać szansę Eggsy'emu, niepokornemu nastolatkowi z nizin społecznych, który trafił do aresztu. Ma dług wdzięczności wobec jego ojca i dostrzega w chłopaku duży potencjał.

Piątek

23:20 Wyspa strachu
TVP1
thriller, USA, 2009

Przebywający na zwolnieniu warunkowym Nate Sidewell razem z żoną Robyn (Elisabeth Röhm) i synami, Shane'em (Sterling Knight) i Kennym, jadą na wakacje. Wycieczka ma im pomóc odbudować dobre relacje. Tymczasem czwórka bandytów, Marek (James Frain), jego dziewczyna Arielle (Diora Baird), Losada (Harold Perrineau) i Evers (Ryan Donowho), która dokonała zuchwałego napadu na bank, próbuje uciec z łupem. Aby ominąć policyjną blokadę, przestępcy podrzucają pieniądze przypadkowym podróżnym - właśnie Sidewellowi.

Wtorek

20:00 Piraci z Karaibów. Kłątwa Czarnej Perły
POLSAT
film przygodowy, USA, 2003

Karaiby, XVIII wiek. Kapitan Jack Sparrow (Johnny Depp) przewodził pirackiemu okrętowi „Czarna Perła”. Statek opanowali jednak buntownicy pod wodzą pierwszego oficera Barbossy. Po pewnym czasie, w wyniku niepomysłnego zbiegu okoliczności, kapitan Sparrow trafia w ręce brytyjskich żołnierzy i zostaje aresztowany. Niebawem korsarze atakują karaibskie miasto Port Royal i porwują Elizabeth Swann, piękną córkę gubernatora. Zamierzają dotrzeć z nią na tajemniczą wyspę Isla de Muerte.

Sobota

20:00 Druhny
TVN
komedia romantyczna, USA, 2011

Annie Walker, singielka po trzydziestce, ponosi porażki w życiu zawodowym i miłosnym. Gdy jej cukiernia bankrutuje, traci oszczędności oraz dach nad głową. Egocentryczny mężczyzna, z którym wiąże nieśmiałe plany na przyszłość, jasno daje jej do zrozumienia, że oczekuje seksu bez zobowiązań. Jedyną osłodą złej passy staje się wiadomość od przyjaciółki, Lillian, która wychodzi za mąż. Prosi Annie, by została honorową druhną na jej ślubie. Walker angażuje się w przygotowania do ceremonii.

Środa

21:05 Wkręcenie
POLSAT
komedia, Polska, 2014

Śląsk. W wyniku zwolnień grupowych Franek Szpak traci pracę w fabryce samochodów. Ma wyjątkowego pecha, ponieważ w tym samym czasie odchodzi od niego dziewczyna. Grono bezrobotnych zasiłują również dwaj przyjaciele Franka - kucharz Tomek Zarówny i monter Zenobiusz Kozioł. Szpak, który dostał najwyższą odprawę, proponuje kolegom wspólny wypad do Warszawy. Panowie, przewidując, że od tej chwili w ich życiu będzie już tylko gorzej, przyjmują ofertę. Razem ruszają na podbój stolicy.

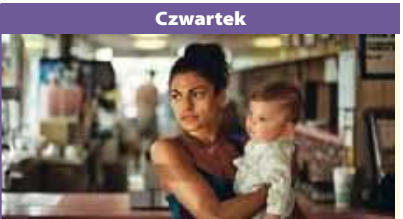
Niedziela

23:50 Wzgórze nadziei
TVP2
melodramat, USA, 2003

XIX wiek. Wrażliwa Ada Monroe zamieszkuje z ojcem w Karolinie Północnej. W dziewczynie zakochuje się z wzajemnością cieśla W.P. Inman. Gdy wybucha wojna secesyjna, zaciąga się on do armii konfederatów. Żegna się z ukochaną, która obiecuje na niego czekać. Pod jego nieobecność umiera ojciec Ady. Ona nie radzi sobie z prowadzeniem gospodarstwa, więc farma popada w ruinę. O względy przymierającej głodem dziewczyny stara się okrutny Teague, który zajmuje się tropieniem i zabijaniem dezerterów.

Czwartek

22:30 Drugie oblicze
TVN
dramat kryminalny, USA, 2012

Kaskader Luke występuje w wędrowniej trupie cyrkowej, gdzie daje popis umiejętności jazdy na motorze. Wraca do miasteczka, w którym rok wcześniej nawiązał romans z Romina. Ze zdumieniem odkrywa, że ma syna. Pragnie być obecny w jego życiu. Zamierza też odzyskać względy matki chłopca, która ma już nowego partnera. Luke znajduje zatrudnienie w warsztacie Robina Van Der Zee. To on namawia go, by wykorzystał swoje ponadprzeciętne umiejętności jazdy do napadu na bank.

piątek

30 października

TVP 1	TVP 2	TVN	POLSAT	TVP Kultura	TV Puls	TVN 7	TV 4
05:15 Przysięga - serial 06:00 Elif - serial, prod. Turcja 06:50 Spisz się rolniku 07:00 Transmisja Mszy Świętej z Sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze 07:35 Rwanda 2020 08:00 Wiadomości 08:10 Pogoda poranna 08:15 Kwadrans polityczny 08:40 Kasta - Porwanie rodzicielskie - serial paradokumentalny TVP 09:20 Ranczo - serial 10:20 Komisarz Alex - serial kryminalny TVP 11:05 Ojciec Mateusz - serial kryminalny TVP 12:00 Wiadomości 12:10 Agrobiznes 12:30 Agropogoda - magazyn 12:35 Magazyn Rolniczy 12:55 Natura w Jedynce - Pustulka - niewidzialny sąsiad, prod. Austria SERIAL OBYCZAJOWY 14:00 Elif - serial, prod. Turcja, 2017 15:00 Wiadomości 15:10 Pogoda 15:15 Alarm! - magazyn 15:35 Gra słów. Krzyżówka 16:05 Przysięga - serial 17:00 Teleexpress 17:25 Jaka to melodia? 18:00 Klan - telenowela TVP 18:30 Kasta - Falszywy gwałt 18:55 Jeden z dziesięciu 19:30 Wiadomości 20:05 Pogoda 20:10 Alarm! - magazyn 20:30 Leśniczówka 21:00 Wszystkie pieniądze świata - dramat 23:20 Wyspa strachu - thriller 01:00 SEAL Team - komando Foki - serial	05:50 Doktor z alpejskiej wioski - serial 06:40 Anna Dymna - spotkanie - Kamila Kubas 07:10 Spiszmy się jak na rolników przystało! 07:20 Familiada - teleturniej 07:55 Pytanie na śniadanie 10:45 Panorama 10:55 Pytanie na śniadanie 11:15 Spiszmy się jak na rolników przystało! 11:25 Rodzinka.pl - serial komediowy TVP 11:55 Barwy szczęścia - serial 12:25 Koło fortuny 13:00 Va Banque - teleturniej 13:30 Uzdrowisko 14:05 Noce i dnie - serial TVP 15:10 Doktor z alpejskiej wioski - serial 16:00 Koło fortuny 16:35 Familiada - teleturniej 17:10 Węzień miłości 18:00 Panorama 18:30 Va Banque - teleturniej TELENOWELA 19:00 Uzdrowisko - telenowela TVP 19:35 Barwy szczęścia - serial obyczajowy TVP 20:45 Postaw na milion - teleturniej 21:40 Anything goes. Ale jazda! - program rozrywkowy 22:40 Muzyka, Taniec, Zabawa - koncert 23:40 Błękitny grom - film akcji, prod. USA, 1983, reż. John Badham, wyk. Roy Scheider, Warren Oates, Candy Clark, Daniel Stern 01:40 Wzgórze nadziei - dramat, prod. USA 04:20 Smaki świata po polsku - magazyn 04:40 Zakończenie dnia	05:35 Mango - telezakupy 06:50 Kuchenne rewolucje - program kulinarno-rozrywkowy 07:50 Doradca smaku 08:00 Dzień Dobry TVN - magazyn 11:30 Ukryta prawda - program obyczajowy 12:30 Rozwody - program obyczajowy 13:30 Szpital - program obyczajowy 14:25 Detektywi - film dokumentalny 15:00 Kuchenne rewolucje - program kulinarno-rozrywkowy 16:00 Szpital - program obyczajowy 17:00 Ukryta prawda - program obyczajowy 19:00 Fakty 19:25 Uwaga! koronawirus 19:35 Sport 19:45 Pogoda 19:55 Uwaga! - magazyn FILM PRZYGODOWY 20:05 Jurassic World - film przygodowy, USA, 2015, reż. Colin Trevorrow, wyk. Chris Pratt, Bryce Dallas Howard, Irrfan Khan, Vincent D'Onofrio, Ty Simpkins, Nick Robinson 22:45 Kosmiczni kowboje - film S-F, USA, 2000, reż. Clint Eastwood, wyk. Clint Eastwood, Tommy Lee Jones, Donald Sutherland, James Garner, James Cromwell, Marcia Gay Harden, William Devane, Loren Dean, Courtney B. Vance 01:20 Kuba Wojewódzki 02:20 Kuchenne rewolucje 03:20 Uwaga! - magazyn 03:35 Noc magii	06:00 Nowy dzień z Polsat News 08:40 Malanowski i Partnerzy - serial kryminalny prod. Polska 09:40 Sekrety rodziny 10:40 Dlaczego ja? 11:40 Gliniarze 12:40 Dzień, który zmienił moje życie 13:40 Trudne sprawy 14:40 Dlaczego ja? 15:50 Wydarzenia 16:10 Pogoda 16:15 Interwencja 16:30 Na ratunek 112 17:00 Gliniarze 18:00 Pierwsza miłość 18:50 Wydarzenia 19:30 Gość Wydarzeń 19:45 Sport 19:55 Pogoda 20:05 Dancing with the Stars 22:15 The Four. Bitwa o Sławę FILM OBYCZAJOWY 00:15 A.I. Sztuczna inteligencja - Wzruszająca historia dziecka-roboty Davida, który został zaprogramowany, by odczuwać miłość. Gdy, jego Monica szepcze do ucha swego dziecka-roboty siedem słów kodu: Zyrros, Sokrates, Partykula, Decybel, Huragan, Delfin, Tulipan. Wtedy w oczach Davida pojawia się obraz duszy i aktywuje się w nowy program komputerowy. 03:35 Tajemnice losu - program ezoteryczny prod. Polska 04:40 Disco Gramy 05:25 Telezakupy TV Okazje	07:00 Wszystkie stworzenia duże i małe - serial, prod. Wielka Brytania 08:05 Informacje kulturalne 08:30 Kronos - Uznanie 09:05 Roman Kłosowski - Komik z leżką 09:40 Nazywam się Kukinia - film animowany, prod. Szwajcaria, Francja, 2016 11:00 Modrzejewska - serial 12:35 Cheerleaderki - film dokumentalny 13:30 Zakochaj się w Polsce 13:55 Niestety 14:15 24. Festiwal Ludwiga van Beethovena 14:45 Awatar, czyli zamiana dusz - film TVP 15:55 W syberyjskich lasach 17:45 Co dalej? 18:00 Rok 2020 18:30 Informacje kulturalne 18:55 Branford Marsalis 20:00 Wieczór kinomana FILM FABULARNY 20:10 Wieczór kinomana - Dusza i ciało - film fabularny, prod. Węgry, 2017 22:10 Tego się nie wytnie - talk-show 23:40 Gomorra - serial, prod. Włochy, Niemcy, 2014 00:40 Teraz animacje! - Pieśń poranna - film animowany 00:45 Teraz animacje! - Tango tęsknot - film animowany 00:50 Teraz animacje! - On i ona - film animowany 01:05 Co dalej? 01:20 Informacje kulturalne 01:50 Kino nocne - Oto jest głowa zdrajcy - dramat 04:00 Branford Marsalis - Czarodziej dźwięku	06:00 Nash Bridges - serial sensacyjny 07:00 Reportery. Życia wzięte 08:00 Lombard. Życie pod zastaw - serial obyczajowy 10:00 Kobra - oddział specjalny - serial sensacyjny 12:00 Zaklinaczka duchów 14:00 Lombard. Życie pod zastaw - serial obyczajowy 07:00 Reportery. Życia wzięte - program obyczajowy prod. Polska 18:00 Lombard. Życie pod zastaw - serial obyczajowy 20:00 W potrzasku 21:50 Rocky 4 23:30 Zabójcza przesłanka 01:30 Kobra - oddział specjalny - serial sensacyjny 02:25 Zobacz to! Blok powtórkowy: Niesamowite! 03:10 Na jedwabnym szlaku 04:35 Z archiwum policji - serial dokumentalny 05:00 Dyzur - serial dokumentalny	04:55 Szkoła 05:55 Mango telezakupy 07:35 Wiza na miłość 08:35 Ukryta prawda - program obyczajowy 11:35 Szpital - program obyczajowy 12:35 Sąd rodzinny - program sądowy 13:35 Sędzia Anna Maria Wesołowska - program sądowy 14:35 Ukryta prawda - program obyczajowy 15:35 Gosia i Ernest 15:40 Brzydula - serial, Polska 16:10 Szkoła 17:10 19+ - obyczajowy 17:40 Zakochani - po uszy - serial 18:10 Idealna niania 18:55 Ukryta prawda - program obyczajowy 20:00 Brzydula - serial, Polska 20:30 Kto odmówi pannie młodej? KOMEDIA 21:30 Seks w wielkim mieście II - film komedia, prod. USA, 2010, reż. Michael Patrick King, wyk. Sarah Jessica Parker, Kim Cattrall, Kristin Davis, Cynthia Nixon 00:40 Choc goni nas czas - film komedia, prod. USA, 2007, reż. Rob Reiner, wyk. Jack Nicholson, Morgan Freeman, Sean Hayes, Beverly Todd	06:00 Strażnik Teksasu 07:00 Wiza na miłość 08:35 Ukryta prawda - program obyczajowy 11:35 Szpital - program obyczajowy 12:35 Sąd rodzinny - program sądowy 13:35 Sędzia Anna Maria Wesołowska - program sądowy 14:35 Ukryta prawda - program obyczajowy 15:35 Gosia i Ernest 15:40 Brzydula - serial, Polska 16:10 Szkoła 17:10 19+ - obyczajowy 17:40 Zakochani - po uszy - serial 18:10 Idealna niania 18:55 Ukryta prawda - program obyczajowy 20:00 Brzydula - serial, Polska 20:30 Kto odmówi pannie młodej? TV Trwam 10:15 Rozmowy niedokończone 11:25 Głos Polski 11:35 100 cudownych miejsc na świecie 11:45 Spotkania z ekologią 12:00 Anioł Pański 12:03 Informacja dnia 12:20 Dzieci Andersa 13:30 Msza Święta 14:30 Wenezuela 14:55 Słowo Życia 15:00 Modlitwa 15:20 Mocni w wierze 15:50 Ma się rozumieć 16:00 Informacja dnia 16:10 Słodny sakrament 16:35 Święty na każdy dzień 16:40 Procesja dziejów 17:00 Życie z pasją 17:20 100 cudownych miejsc na świecie 17:30 Okiem kamery 18:00 Anioł Pański 18:05 Informacja dnia 18:15 Westerplatte 18:50 Warto zauważyć... 19:30 Opowieści Theo 19:45 Modlitwa z telefonycznym udziałem dzieci 20:00 Informacja dnia 20:20 Różaniec 20:50 Myśląc Ojczyna 21:00 Apel Jasnogórski

TVP 1

04:45 Klan - telenowela TVP
05:30 Magazyn śledczy Anity Gargas - magazyn
06:00 Sprawa dla reportera
06:50 Spiszmy się jak na rolników przysłało! - Spiszmy się jak na rolników przysłało!
07:00 Transmisja Mszy Świętej z Sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze
07:35 Rok w ogrodzie
08:00 Rok w ogrodzie Extra
08:15 Wojsko - polskie.pl
08:40 Pełnosprawni
09:10 Komisarz Alex - serial kryminalny TVP
10:05 Ojciec Mateusz - serial kryminalny TVP
11:10 Zachodni szlak - western, prod. USA
13:20 Fascynujący świat
14:15 Z pamięci - felieton
14:25 Weterynarze z sercem

15:05 Dom nad rozlewiskiem - serial obyczajowy TVP
15:55 Rolnik szuka żony - reality show
17:00 Telexpress
17:20 Pogoda
17:30 Jaka to melodia?
18:30 Ludzie i bogowie
19:30 Wiadomości
20:00 Orędzie abp. Wojciecha Polaka, Prymasa Polski, na Uroczystość Wszystkich Świętych
20:12 Alarm! - magazyn
20:35 Komisarz Alex - serial kryminalny TVP
21:35 Hit na sobotę - Papillon. Motylek - dramat
23:55 Wszystkie pieniądze świata - dramat
02:15 Rytm serca - film TVP

TVP 2

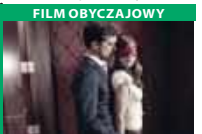
05:00 Cafe piosenka - talk-show
05:50 Barwy szczyścia - serial obyczajowy TVP
06:50 Dla niesłyszących - M jak miłość - serial TVP
07:40 Spiszmy się jak na rolników przysłało! - magazyn rolniczy
07:55 Pytanie na śniadanie - w tym Pogoda-flesz
11:15 Spiszmy się jak na rolników przysłało! - Rodzinny ekspres - Dla kogo jest niebo?
11:25 Spiszmy się jak na rolników przysłało! - magazyn
12:00 Postaw na milion - serial kryminalny TVP
12:55 Anything goes. Ale jazda! - program rozrywkowy
14:00 Familiada - telenowela
14:35 Kolo fortuny - telenowela
15:15 Rodzinka.pl - serial komediowy TVP

15:50 Czerwona królowa - serial, prod. Ukraina, Rosja, 2015
16:50 Słowo na niedzielę
17:00 Nabożeństwo Święta Reformacji z parafii ewangelicko-augsburskiej w Łędzinach
18:00 Panorama
18:35 Przyjaciele na zawsze
19:35 Lajk!
20:00 Ameryka da się lubić
21:00 The Voice of Poland
23:20 Muzyka, Taniec, Zabawa - koncert
00:20 Ponad wszystko - film obyczajowy, prod. USA
02:05 Gunman: Odkupienie - film akcji
04:05 Zakończenie dnia

TVN

04:55 Uwaga! - magazyn
05:15 Mango - telezakupy
07:25 Kosmiczny wykop
08:00 Dzień Dobry TVN - magazyn
11:30 Brzydula - serial, Polska
12:30 Na Współnej - serial obyczajowy, Polska
14:20 MasterChef - program rozrywkowy
15:55 Top Model
17:25 MądrzeJEMY z Katarzyną Bosacką
17:55 Szaf Mat
18:00 Kuchenne rewolucje - program kulinarno-rozrywkowy
19:00 Fakty
19:25 Sport
19:35 Pogoda
19:45 Uwaga! - magazyn
20:00 Druhy - film komedia, USA, 2011, reż. Paul Feig, wyk. Kristen Wiig, Maya Rudolph, Rose Byrne

22:40 Ciemniejsza strona Greya - film obyczajowy, Chiny, Japonia, USA, 2017, reż. James Foley, wyk. Dakota Johnson, Jamie Dornan, Eric Johnson
Podczas gdy Christian walczy ze swoimi wewnętrznymi demonami, Ana mierzy się z gniewem i zazdrością jego byłej uległej.
01:05 Szubienica - film horror, USA, 2015, reż. Chris Lofing, Travis Cluff, Reese Misher, wyk. Pfeifer Brown, Ryan Shoos
02:50 Uwaga! - magazyn prod. Polska

POLSAT

08:40 Scooby-Doo i miecz samuraja
10:10 Ewa gotuje - program kulinarny prod. Polska
10:40 Nasz Nowy Dom
11:40 Bogaty dom - Biedny dom
12:40 Rolnicy. Podlasie - program rozrywkowy prod. Polska
13:45 Rolnicy - Tak się żyje u nas na wsi - program rozrywkowy prod. Polska
14:45 Budowlancy
15:45 Wieżenie
17:45 Chłopaki do wzięcia - program rozrywkowy
18:50 Wydarzenia
19:30 Gość Wydarzeń
19:45 Sport
19:55 Pogoda
22:00 Bez skrupułów
22:05 Twoja Twarz Brzmi Znajomo

00:10 Czarny świt - W tajemniczych okolicznościach wychodzi na jaw, że był agent CIA Jonathan Cold uwalnia z więzienia niebezpiecznego handlarza bronią i na domiar złego pomaga grupie terrorystów wejść w posiadanie broni nuklearnej, która ma być użyta do ataku na Stany Zjednoczone. Cold był uznany za zmarłego, czemu więc nagle okazuje się, że żyje i na dodatek wszystko wskazuje na to, że pomaga terrorystom?
02:20 Tajemnice losu
04:40 Disco Gramy - program rozrywkowy
05:25 Telezakupy TV Okazje

TVP Kultura

07:00 Koncert, jakiego nie będzie...
07:55 Informacje kulturalne
08:30 Od ucha do ucha - Bajka o smoku
08:40 Od ucha do ucha - Na krakowskim trakcie - film animowany
09:00 Od ucha do ucha - film animowany
11:05 Serialowa nostalgia - Barbara i Jan - serial
12:10 Urodzeni artyści - Jerzy i Jakub Turbasa
12:40 We wsi gadają - film krótkometrażowy
13:05 Mały światek Don Camilla
15:00 Tego się nie wytnie - talk-show
16:30 Retro kino - Marynarz słodkich wód - komedia
17:55 Tanie lata, tamte dni - Barbara Krafftówna
18:30 Informacje kulturalne
18:55 Scena muzyczna - MIST

20:00 Bilet do kina - Młoda Wiktoria - film kostiumowy
21:50 Canizares live at the Alhambra 2016 - koncert, prod. Francja, 2016
23:15 Seans kultowy - Głęboka czerwień - film kryminalny
01:30 Urodzeni artyści - Jerzy i Jakub Turbasa - cykl reportaży
01:55 Informacje kulturalne
02:30 Wieczór kinomana - Dusza i ciało - film fabularny, prod. Węgry, 2017, reż. Ildiko Enyedi
04:30 Angele i Tony - dramat, prod. Francja, 2010
05:50 Miniaudycja - Jeszcze więcej kultury w TVP

TV Puls

06:00 Na wariackich papierach - serial kryminalny
07:00 Taki jest świat
08:00 Lombard. Życie pod zastaw
08:35 Zakochani po uszy - serial
09:40 Ukryta prawda - program obyczajowy
13:40 Hotel Paradise
15:45 Shrek II - film komedia, USA, 2004, reż. Andrew Adamson, Kelly Asbury, Conrad Vernon, wyk. Mike Myers, Eddie Murphy, Cameron Diaz, Julie Andrews, Antonio Banderas, John Cleese, Rupert Everett
17:45 Szybko i wściekle - film sensacyjny, USA, 2009, reż. Justin Lin, wyk. Vin Diesel, Paul Walker, Jordana Brewster, Michelle Rodriguez
00:25 Człowiek pies

02:20 Kobra - oddział specjalny - serial sensacyjny
Każdy kolejny odcinek to odrębna tematyka. W każdym z nich nie brakuje "zabójczej prędkości", efektów specjalnych, napięcia, niebezpiecznych poscigów i komizmu, przedstawianego przez bohaterów. Chcą, aby zawsze na pierwszym miejscu stała sprawiedliwość.
03:35 Zobacz to! Blok powtórkowy: Taki jest świat
04:20 Z archiwum policji - serial dokumentalny prod. Polska
05:00 Dyżur - serial

TVN 7

05:00 Ukryta prawda - program obyczajowy
06:00 Mango - telezakupy
08:05 Kosmiczny wykop
08:35 Zakochani po uszy - serial
09:40 Ukryta prawda - program obyczajowy
13:40 Hotel Paradise
15:45 Shrek II - film komedia, USA, 2004, reż. Andrew Adamson, Kelly Asbury, Conrad Vernon, wyk. Mike Myers, Eddie Murphy, Cameron Diaz, Julie Andrews, Antonio Banderas, John Cleese, Rupert Everett
17:45 Szybko i wściekle - film sensacyjny, USA, 2009, reż. Justin Lin, wyk. Vin Diesel, Paul Walker, Jordana Brewster, Michelle Rodriguez
00:25 Człowiek pies

20:00 Sekretne życie zwierząt domowych - film komedia, Japonia, USA, Francja, 2016, reż. Chris Renaud, Yarrow Cheney, wyk. Louis C.K., Eric Stonestreet, Kevin Hart, Albert Brooks
21:50 Polowanie na druhy - film komedia, USA, 2005, reż. David Dobkin, wyk. Vince Vaughn, Christopher Walken
00:20 Aż po grób - film obyczajowy, USA, Niemcy, Polska, 2009, reż. Aaron Schneider, wyk. Robert Duvall, Bill Murray
02:30 Komórka - film sensacyjny

TV 4

06:00 Szczęście lata Toma i Jerry'ego 08:00 Rzykanci
09:00 Galileo 11:00 Mój przyjaciel robot 13:00 STOP Drogówka 14:00 Policjantki i Policjanci - serial kryminalny 19:00 Galileo
20:00 Święty 22:00 Sprawiedliwi - Wydział Kryminalny - serial kryminalny prod. Polska 00:00 Efekt motyla 3 Reide ma niezwykłą zdolność podróży w czasie. Cośfaj się w przeszłość pomaga policji identyfikować morderców. Pod żadnym pozorem nie wolno mu jednak ingerować w przebieg minionych zdarzeń. Jedną taką ingerencją może mieć tragiczne skutki i w nieoczekiwany sposób odmienić bieg historii.
01:55 Śmierć na 1000 sposobów 02:25 Disco Polo Life 03:25 TOP 10 Lista Przebojów

10:00 Informacje dnia 10:15 Retrospekcja 10:20 Święty na każdy dzień 10:25 Myśląc Ojczyzna 10:35 Polski Punkt Widzenia 11:00 Kropelka radości 12:00 Anioł Pański 12:03 Informacje dnia 12:20 Warto zauważyć... 12:50 Życie z pasją
13:20 Ocalić od zapomnienia 13:30 Msza Święta 14:35 Inwazja pogan: Halloween - cukierek albo pikus 15:20 100 cudownych miejsc na świecie - Antigua, Guatemala 15:30 Wierzę w Boga 16:00 Beatyfikacja Ks. Michaela McGinney'a 18:00 Anioł Pański 18:05 Informacje dnia 18:15 Rozmowy niedokończono 19:25 Święty na każdy dzień 19:30 Katecheza 19:45 Modlitwa z telefonicznym udziałem dzieci 20:00 Informacje dnia 20:20 Różaniec 20:50 Myśląc Ojczyzna 21:00 Apel Jasnogórski

dodatek TELEWIZYJNY DO TWOJEJ GAZETY

niedziela

TVP 1

07:00 Transmisja Mszy Św.
08:00 Tydzień
08:30 Zakochaj się w Polsce
09:00 Wszyscy Święci z MontMarte - felieton
09:05 Las bliżej nas
09:40 Kariera Nikodema Dyzmy - serial TVP
10:45 Wszyscy Święci z MontMarte - felieton
11:00 Stulecie Winnych
11:45 Wszyscy Święci z Maison Laffitte
11:55 Między ziemią a niebem
12:00 Anioł Pański
12:45 Rwanda 2020
13:05 Wszyscy Święci z Maison Laffitte
13:15 BBC w Jedyne
14:25 Z pamięci - felieton
14:35 Testimonium Veritatis
15:35 Wszyscy Święci z Per Lachaise - felieton
15:45 Pejzaż bez Ciebie
17:00 Telexpress

17:30 Komisarz Alex - serial kryminalny prod. TVP
18:30 Ojciec Mateusz - serial kryminalny TVP
19:25 Sport
19:30 Wiadomości
20:15 Ludzie i bogowie
21:15 Rolnik szuka żony
22:15 Zakochana Jedynka - 41 dni nadziei
24:00 Papillon. Motylek - dramat, prod. Hiszpania, USA, Czechy, 2017
02:20 Chłopic w pasiastej pizamie - dramat wojenny, prod. USA, 2008
04:55 Z pamięci - felieton
05:00 Zakończenie dnia

TVP 2

05:15 Barwy szczyścia - serial obyczajowy TVP
06:55 Dla niesłyszących - M jak miłość - serial TVP
07:40 Spiszmy się jak na rolników przysłało! - magazyn rolniczy
07:55 Pytanie na śniadanie
11:15 Spiszmy się jak na rolników przysłało! - magazyn rolniczy
11:20 Wspomnienie - Zostawili swój ślad
11:35 Gwiazdy w południe - Człowiek w żelaznej masce - film przygodowo-histeryczny, prod. USA, Wielka Brytania, 1998, reż. Randall Wallace, wyk. Leonardo Di Caprio, Jeremy Irons, John Malkovich
14:00 Familiada - telenowela
14:30 Wspomnienie - Zostawili swój ślad
14:40 Kolo fortuny
15:15 Wspomnienie

15:30 Znachor - dramat, prod. Polska, 1981
17:45 Wspomnienie - Zostawili swój ślad
18:00 Panorama
18:20 Pogoda
18:30 Na dobre i na złe - serial TVP
19:20 Wspomnienie
19:30 Na sygnale - serial fabularny prod. TVP
20:00 Ponad wszystko - film obyczajowy, prod. USA
21:45 Cisza jak ta
23:50 Wzgórze nadziei
02:30 Błękitny grom - film akcji, prod. USA, 1983, reż. John Badham, wyk. Roy Scheider
04:20 Zakończenie dnia

TVN

04:55 Uwaga! - magazyn
05:15 Mango - telezakupy
07:25 Nowa Maja w ogrodzie
07:55 Akademia ogrodnika
08:00 Dzień Dobry TVN
11:30 Kobieta na krańcu świata
12:00 Brzydula - serial, Polska
13:30 Co za tydzień
13:55 Kosmiczny wykop - program rozrywkowy
14:25 Największe polskie katastrofy - program dokumentalny
15:30 Jurassic World - film przygodowy, USA, 2015, reż. Colin Trevorrow, wyk. Chris Pratt, Bryce Dallas Howard, Irrfan Khan
18:00 Totalne remonty Szlagowskiej
19:00 Fakty
19:25 Sport
19:35 Pogoda
19:40 Raport smogowy
19:45 Uwaga! - magazyn

20:00 MasterChef - program rozrywkowy
21:30 Królestwo kobiet
22:35 Sherlock Holmes: Gra cieni - film sensacyjny, USA, 2011, reż. Guy Ritchie, wyk. Robert Downey Jr., Jude Law, Noomi Rapace, Rachel McAdams, Jared Harris, Stephen Fry
01:10 Ciemniejsza strona Greya - film obyczajowy, Chiny, Japonia, USA, 2017, reż. James Foley, wyk. Dakota Johnson, Jamie Dornan, Eric Johnson, Eloise Mumford, Bella Heathcote
03:40 Uwaga! - magazyn

POLSAT

06:00 Nowy dzień z Polsat News
08:40 Smerfy: Legenda Smerfnej Doliny
Faworytem w zawodach w zbieraniu smerfjagód jest Smerf Ważniak, dla którego będzie to już dziesiąte zwycięstwo z rzędu. Smerf Śmiałek postanawia odkryć, jak Ważniakowi udaje się tak wygrywać rok po roku.
09:05 Spider-Man
11:15 Spider-Man
Peter przeistacza się w superbohatera pod wpływem ukąszenia przez radioaktywnego pajaka. Kiedy jego wuj zostaje zamordowany przez włamywaczy, Peter przysięga sobie, że użyje swoich ponadnaturalnych sił, aby pomóc jego śmierci.
09:05 Spider-Man
11:15 Spider-Man
Peter przeistacza się w superbohatera pod wpływem ukąszenia przez radioaktywnego pajaka. Kiedy jego wuj zostaje zamordowany przez włamywaczy, Peter przysięga sobie, że użyje swoich ponadnaturalnych sił, aby pomóc jego śmierci.

13:50 Kevin sam w domu - po raz czwarty
Rodzice Keviną McCallistera zostali się. Teraz Kevin mieszka z mamą, ale postanawia święta Bożego Narodzenia spędzić z ojcem w rezydencji jego bogatej dziewczyny, Natalie.
15:40 Twoja Twarz Brzmi Znajomo
17:40 Nasz Nowy Dom
18:50 Wydarzenia
19:30 Państwo w Państwie
20:00 Forrest Gump
23:05 Poszukiwacze zaginionej arki
01:45 Kingsman: Tajne służby
04:40 Disco Gramy - program rozrywkowy

TVP Kultura

06:50 Myśli na ten czas
07:00 Liturgia prawosławna z cerkwi w Szczepieszynie
08:25 Od ucha do ucha - O Medyku Feliksie
09:20 Na wieki wieków
09:45 Czerwony żółw - film animowany - cykl reportaży
11:10 Na wieki wieków - cykl reportaży
11:40 Trzeci punkt widzenia - program publicystyczny
12:20 Bilet do kina - Młoda Wiktoria - film kostiumowy, prod. USA, 2009
14:05 Na wieki wieków - cykl reportaży
14:20 Zaginione Skarby - film animowany
14:35 Jesienna sonata
16:55 Informacje kulturalne
17:15 Niedziela z... - twórczością Andrzeja Strzeleckiego
19:35 Na wieki wieków

20:00 Milczenie - film prod. Włochy, Tajwan, USA, Meksyk
22:45 Trzeci punkt widzenia - program publicystyczny
23:25 Love Story
01:05 Informacje kulturalne - informator kulturalny
01:25 Teraz animacje! - Pieśń poranna - film animowany, prod. Szwajcaria
01:30 Teraz animacje! - On i ona - film animowany, prod. Niemcy, 2018
01:50 Kino nocne - Boisko bezdomnych - film obyczajowy
04:00 Z dala od orkiestry - film dokumentalny

TV Puls

06:00 Reporterzy. Z życia wzięte
08:00 Zakonnica w przebraniu
Deloris jest świadkiem morderstwa. W ramach pomocy oferowanej przez policję zostaje wysłana do klasztoru.
10:20 Trzy zyczenia
12:45 Najpiękniejsze baśnie braci Grimm: Królowna Śnieżka
13:55 Najpiękniejsze baśnie braci Grimm: Kot w butach
15:20 Hrabia Monte Christo
Edmund Dantes zostaje niesłusznie skazany i więziony do więzienia.
17:50 Księga dżungli
20:00 Niedziela z gwiazdami: Jutro będziemy szczęśliwi
22:20 Nietykali - film sensacyjny

00:40 Wysoka fala - dramat
Młody Jay Moriarty chce zmierzyć się z kultową falaż Mavericks. Prosi legendę surfingu Frosty'ego Hessona o pomoc.
03:00 Kobra - oddział specjalny - serial sensacyjny
04:00 Zobacz to! Blok powtórkowy: Taki jest świat
05:00 Nash Bridges - serial sensacyjny
Serial opowiadający o walce z przestępczością na ulicach San Francisco.

TVN 7

05:00 Ukryta prawda - program obyczajowy
06:00 Mango - telezakupy
08:05 Kosmiczny wykop
08:35 Zakochani po uszy - serial
09:40 Ukryta prawda - program obyczajowy
12:40 Hotel Paradise
14:40 Kto odmówi pannie młodej?
15:45 Córka prezydenta - film komedia, USA, Wielka Brytania, 2004, reż. Andy Cadiff, wyk. Mandy Moore, Matthew Goode, Jeremy Piven, Annabella Sciorra, Caroline Goodall, Mark Harmon
18:10 Sekretne życie zwierząt domowych - film komedia, Japonia, USA, Francja, 2016, reż. Chris Renaud, Yarrow Cheney

20:00 Szybko i wściekle V - film sensacyjny, prod. USA, 2011, reż. Justin Lin, wyk. Vin Diesel, Paul Walker, Jordana Brewster, Tyrese Gibson, Chris 'Ludacris' Bridges
22:45 Trzydziestu trzech - film katastroficzny, Chile, Kolumbia, Hiszpania, 2015, reż. Patricia Riggen, wyk. Antonio Banderas, Rodrigo Santoro, Juliette Binoche
01:25 Prosto z Compton - film obyczajowy, USA, 2015, reż. F. Gary Gray, wyk. O'Shea Jackson Jr., Corey Hawkins, Jason Mitchell, Neil Brown Jr., Aldis Hodge

TV 4

06:00 Szczęście lata Toma i Jerry'ego 06:30 Dzielnia Mysz
06:50 Rzykanci 08:30 Alvin i wiewiórki 13:00 Galileo
12:25 STOP Drogówka 13:25 Gwiazdy Kabaretu
14:30 Cuda z nieba 16:45 August Rush 19:05 Galileo 20:05 Straszny film 5 Młode małżeństwo adoptuje trójkę dzieci. Wkrótce w ich życiu następuje szereg coraz dziwniejszych zdarzeń. Okazuje się, że dom, w którym mieszkają opętany jest przez demona.
22:00 Wspaniali ludzie 23:05 Korpus małżeńsko-Philippa Sauvage, były żołnierz sił specjalnych biorących udział w Pustynnej Burzy, zostaje wynajęty do ochrony mającego przedsiębiorcy, byłego mistrza wagi ciężkiej Wayne'a Barclaya. 01:25 Śmierć na talerzu

09:15 Katecheza 09:30 Msza Święta 10:40 Cuda Jezusa 11:30 Przyjaciele i bohaterowie 12:00 Anioł Pański 12:20 Oratorium 13:00 Bądźcie więc wy doskonali 13:30 Papież Polak do Rodaków 14:10 Brat naszego Boga 15:25 Siewca nadziei 16:00 Informacje dnia 16:10 Jeden Kościół, wielu świętych 16:40 Miasto umarłych 17:00 Zostań Żołnierzem RP 17:15 Nie bójmy się mówić o raku 17:30 Okiem kamery 18:00 Informacje dnia 18:15 Rozmowy niedokończono 19:25 Święty na każdy dzień 19:30 Opowieści biblijne 20:00 Informacje dnia 20:20 Różaniec 20:50 Kolory Świętości 21:00 Apel Jasnogórski 21:20 Informacje dnia 21:40 Retrospekcja 21:45 Jan Paweł II i Prymas Stefan Kardynał Wyszyński

dodatek TELEWIZYJNY DO TWOJEJ GAZETY

poniedziałek

TVP 1
05:15 Przysięga - serial obyczajowy, prod. Turcja
06:05 Elif - serial, prod. Turcja
06:55 Wszystcy Święci z Per Lachaise - felieton
07:00 Transmisja Mszy Świętej
07:30 Okieł Wyary - magazyn
08:00 Wiadomości
08:10 Pogoda poranna
08:15 Kwadrans polityczny
08:40 Kasta - serial
09:10 Wszystcy Święci z MontMorency
09:15 Ranczo - serial
10:20 Komisarz Alex - serial kryminalny TVP
11:05 Ojciec Mateusz - serial kryminalny TVP
11:50 Wszystcy Święci z MontMorency
12:00 Wiadomości
12:10 Agrobiznes
12:30 Agropogoda - magazyn
12:35 To się oplaca - magazyn
12:50 BBC w Jedynce
SERIAL OBYCZAJOWY

14:00 Elif - serial, prod. Turcja, 2017
15:00 Wiadomości
15:15 Alarm! - magazyn
15:35 Gra słów. Krzyżówka
16:05 Przysięga - serial
17:00 Teleexpress
17:20 Pogoda
17:25 Jaka to melodia?
18:00 Klan - telenowela TVP
18:30 Kasta - Diler wyroków
18:55 Jeden z dziesięciu
19:30 Wiadomości
20:10 Alarm! - magazyn
20:30 Leśniczówka
21:00 Teatr Telewizji
- Pielgrzymi - spektakl
22:40 Świat bez fikcji - USA: wojna o pomniki
23:45 Warto rozmawiać
00:50 41 dni nadziei - dramat

TVP 2
04:50 Cafe piosenka
05:45 Doktor z alpejskiej wioski - serial
06:45 Coś dla Ciebie - magazyn
07:05 Spiszmy się jak na rolników przystało! - magazyn rolniczy
07:15 Familiada - teleturniej
07:55 Pytanie na śniadanie
10:40 Panorama
10:50 Pytanie na śniadanie
11:15 Spiszmy się jak na rolników przystało! - magazyn rolniczy
11:25 Rodzinka.pl - serial komediowy TVP
11:55 Barwy szczęścia - serial obyczajowy TVP
12:25 Koło fortuny
13:00 Va Banque - teleturniej
13:35 Uzdrowisko
14:05 Coś dla Ciebie - magazyn
14:30 Operacja Zdrowie - Zakrzepica - magazyn
SERIAL OBYCZAJOWY

15:10 Doktor z alpejskiej wioski - serial, prod. Niemcy, 2018
16:00 Koło fortuny
16:35 Familiada - teleturniej
17:10 Wieżień miłości
18:00 Panorama
18:20 Pogoda
18:30 Va Banque - teleturniej
19:00 Uzdrowisko
19:35 Barwy szczęścia - serial
20:40 Kulisy serialu „M jak miłość” - serial TVP
21:50 O mnie się nie martw
22:50 Deep State: tajny układ
23:55 Klient - dramat
02:05 Warto kochać - serial
02:55 Zasady nie obowiązują

TVN
04:40 Uwaga! - magazyn
04:55 Nowa Maja w ogrodzie
05:25 Akademia ogrodnika
05:35 Mango - telezakupy
06:50 Kuchenne rewolucje - program kulinarno-rozrywkowy
07:50 Szaf Mat
08:00 Dzień Dobry TVN - magazyn
11:30 Ukryta prawda - program obyczajowy
13:30 Szpital - program obyczajowy
14:25 Kobieta na krańcu świata
15:00 Kuchenne rewolucje - program kulinarno-rozrywkowy
16:00 Szpital - program obyczajowy
17:00 Rozwody
18:00 Ukryta prawda - program obyczajowy
19:00 Fakty
MAGAZYN

19:25 Uwaga! koronawirus - magazyn
19:35 Sport
19:45 Pogoda
19:50 Raport smogowy
19:55 Uwaga! - magazyn
20:10 Doradca smaku
20:15 Na Wspólnej - serial obyczajowy, Polska
20:55 Milionerzy
21:30 Totale remonty Szelągowskiej
22:30 Obcy kontra Predator - thriller, USA, 2004
23:30 Szadz - serial, Polska
00:30 Co za tydzień - magazyn
01:00 Zabójcza broń - serial, USA
02:05 Uwaga! - magazyn
02:25 Noc magii

POLSAT
06:00 Nowy dzień z Polsat News
08:40 Malanowski i Partnerzy - serial obyczajowy, prod. Polska
09:40 Sekrety rodziny
10:40 Dlaczego ja?
11:40 Gliniarze
12:40 Dzień, który zmienił moje życie
13:40 Trudne sprawy
14:40 Dlaczego ja?
15:50 Wydarzenia
16:10 Pogoda
16:15 Interwencja - magazyn, prod. Polska
16:30 Na ratunek 112
17:00 Gliniarze
18:00 Pierwsza miłość
18:50 Wydarzenia
19:30 Gość Wydarzeń
19:45 Sport
FILM SENSACYJNY

20:05 Mega Hit - Kingsman: Tajne służby - Kingsman to elitarna organizacja pozarządowa, zrzeszająca wybitnych tajnych agentów - dżentelmenów, którzy uważają się za współczesnych arturiańskich rycerzy. Kiedy podczas akcji ginie jeden z nich, pozostali mają za zadanie znaleźć jego godnego zastępcę.
22:55 Obcy kontra Predator - thriller, USA, 2004
01:05 Wróg u bram - film prod. USA, Wielka Brytania, Niemcy
03:55 Tajemnice losu
04:40 Disco Gramy
05:25 Telezakupy
05:45 TV Okazje

TVP Kultura
08:00 Informacje kulturalne
08:25 Tego się nie wytnie
09:55 Reżyserzy
10:45 Zaginione Skarby - film animowany
11:00 Sława i chwala - serial TVP
13:05 Szlakiem Kolberga
13:40 Na wieki wieków Paryż - program sądowy
14:55 Sztuka i dziecko - film dokumentalny
15:55 ... Gdziekolwiek jesteś panie prezydencie... - film fabularny
17:30 Rok 2020
18:00 Trzeci punkt widzenia
18:30 Informacje kulturalne
19:00 Nędznicy - serial kostiumowy, prod. Wielka Brytania, 2018
20:00 Panorama kina polskiego - Ptaki śpiewają w Kigali - dramat
22:05 Kronos
22:40 Scena muzyczna
KOMEDIA

23:45 Żelazna klasyka - Pali się, moja panno - komedia, prod. Włochy, Czechosłowacja, 1967, reż. Miłos Forman, wyk. Frantisek Paska
01:05 Informacje kulturalne - informator kulturalny
01:30 Milczenie - film prod. Włochy, Tajwan, USA, Meksyk, 2016, reż. Martin Scorsese, wyk. Andrew Garfield, Adam Driver, Liam Neeson
04:15 Tamte lata, tamte dni - Barbara Krafftówna - magazyn
05:05 Rok 2020
05:35 Afisz kulturalny ekstra
05:50 Miniaudycja - Jeszcze więcej kultury w TVP

TV Puls
06:00 Nash Bridges - serial sensacyjny
07:00 Reporteryzy
07:35 Z życia wzięte
08:00 Lombard. Życie pod zastaw - serial obyczajowy
10:00 Kobra - oddział specjalny - serial sensacyjny
12:00 Zaklinaczka duchów - serial sensacyjny
14:00 Lombard. Życie pod zastaw - serial obyczajowy
16:00 Reporteryzy
16:35 Z życia wzięte
SERIAL OBYCZAJOWY

18:00 Lombard. Życie pod zastaw - serial obyczajowy, prod. Polska
20:00 Django
23:20 Nienawistna osemka
02:50 Zobacz to! Blok powtórkowy: Taki jest świat - program informacyjny, prod. Polska
03:35 Niesamowite! - program rozrywkowy
03:55 Na jedwabnym szlaku
04:35 Z archiwum policji - serial dokumentalny, prod. Polska
05:00 Nash Bridges - serial sensacyjny

TVN 7
04:55 Szkola
05:55 Mango telezakupy
07:35 Przepis na życie - serial obyczajowy, Polska
08:35 Ukryta prawda - program obyczajowy
11:35 Szpital - program obyczajowy
12:35 Sąd rodzinny - program sądowy
13:35 Sędzia Anna Maria Wesołowska - program sądowy
14:35 Ukryta prawda - program obyczajowy
15:40 Brzydula - serial, Polska
16:10 Szkola
17:10 Miłość od kuchni - program rozrywkowy
18:10 Idealna niania - serial, Polska
18:55 19 +
19:25 Gosia i Ernest - Nowe Porządki - serial, Polska
19:30 Zakochani po uszy - serial
SERIAL OBYCZAJOWY

20:00 Brzydula - serial, Polska
20:30 Hotel Paradis - program rozrywkowy, prod. Polska
21:30 Francuski numer - film komedia, Polska, 2006, reż. Robert Wicherowski, wyk. Karolina Gruska, Jan Frycz, Maciej Stuhr, Robert Więckiewicz, Marcin Dorociński
23:40 przeznaczenie - film horror, USA, 2000, reż. James Wong, wyk. Devon Sava, Ali Larter, Kerr Smith, Tony Todd, Kerr Smith
01:40 Druga strona medalu - talk show
02:45 Noc magii

TV 4
06:00 Strażnik Teksasu
Nasz nowy dom 09:00 Sędzia Judy 10:25 Sekrety Sąsiadów 11:25 Pamiętniki z wakacji 12:25 Święty 12:55 Uzurparka 13:55 Kobra - oddział specjalny 14:55 STOP Drogówka 15:55 Kobra - oddział specjalny 17:00 Nowe Sekrety Sąsiadów 18:00 Policjantki i Policjanci 20:00 Święty 20:30 Sprawiedliwi - Wydział Kryminalny 21:40 Krew za Krew Rok 1868. Mijają własnie trzy lata od zakończenia wojny secesyjnej. 23:55 Rzykanci - thriller sensacyjny Tajny agent zesłany przez swych mocodawców na „przymusową emeryturę” ucieka z niewoli, by ratować swoją rodzinę przed zemstą smiertelnego wroga. 01:55 Galileo - program popularno-naukowy 02:55 SuperLudzie - program rozrywkowy
TV Trwam
10:55 Święty na każdy dzień 11:00 Odpowiedzialność za duszę 11:20 100 cudownych miejsc na świecie 11:35 Przyroda w Obiektywie 11:50 Kolory Świętości 11:55 Święty na każdy dzień 12:00 Anioł Pański 12:03 Informacje dnia 12:20 Jezus 12:50 Galilejczyk 13:20 100 cudownych miejsc na świecie 13:30 Msza Święta 14:30 Jakby w zwierciadle 15:25 Inżynier 15:50 Ma się rozumieć 16:00 Informacje dnia 16:10 Sanktuarium polskie 16:30 Zew natury 16:55 Świadkowie 17:25 Kolory Świętości 17:30 Okiem kamery 18:00 Anioł Pański 18:05 Informacje dnia 18:15 Rozmowy niedokończone 19:25 Święty na każdy dzień 19:30 Opowieści Starożytności 20:00 Informacje dnia 20:20 Różaniec 20:50 Myśląc Ojczyzna 21:00 Apel

dodatek TELEWIZYJNY DO TWOJEJ GAZETY

wtorek

TVP 1
05:10 Przysięga - serial
06:00 Elif - serial, prod. Turcja
06:50 Spiszmy się jak na rolników przystało! - Spiszmy się jak na rolników przystało!
07:00 Transmisja Mszy Świętej z Sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze
07:30 Agape - magazyn
08:00 Wiadomości
08:10 Pogoda poranna
08:15 Kwadrans polityczny
08:40 Kasta - serial
09:20 Komisarz Alex - serial kryminalny TVP
11:05 Ojciec Mateusz - serial kryminalny TVP
12:00 Wiadomości
12:10 Agrobiznes
12:30 Agropogoda - magazyn
12:40 Magazyn Rolniczy
12:55 Natura w Jedynce - Wielkie rzeki świata
SERIAL OBYCZAJOWY

14:00 Elif - serial, prod. Turcja, 2017
15:00 Wiadomości
15:15 Alarm! - magazyn
15:35 Gra słów. Krzyżówka
16:05 Przysięga - serial
17:00 Teleexpress
17:25 Jaka to melodia?
18:00 Klan - telenowela TVP
18:30 Kasta - Plagiat
18:55 Jeden z dziesięciu
19:30 Wiadomości
20:10 Alarm! - magazyn
20:30 Leśniczówka
21:00 Magazyn kryminalny 997 - magazyn
21:40 Magazyn Ekspresu Reporterów
22:45 Ocaleni - reality show
23:50 Dobry, zły i brzydki - film fabularny

TVP 2
05:20 Cafe piosenka
05:50 Doktor z alpejskiej wioski - serial
06:45 Tu ziemia spotyka niebo - reportaż
07:10 Spiszmy się jak na rolników przystało! - magazyn rolniczy
07:20 Familiada - teleturniej
07:55 Pytanie na śniadanie
10:50 Pytanie na śniadanie
11:15 Spiszmy się jak na rolników przystało! - magazyn rolniczy
11:25 Rodzinka.pl - serial komediowy TVP
11:55 Barwy szczęścia - serial obyczajowy TVP
12:25 Koło fortuny
13:00 Va Banque - teleturniej
13:35 Uzdrowisko
14:15 Dla niesłyszanych - M jak miłość - serial TVP
SERIAL OBYCZAJOWY

15:10 Doktor z alpejskiej wioski - serial
16:00 Koło fortuny - teleturniej
16:35 Familiada - teleturniej
17:10 Wieżień miłości
18:20 Pogoda
18:30 Va Banque - teleturniej
19:00 Uzdrowisko - telenowela TVP
19:35 Barwy szczęścia - serial obyczajowy TVP
20:45 Kulisy serialu „M jak miłość” - serial TVP
20:55 M jak miłość - serial TVP
21:50 Czerwona królowa
22:55 Ludzkie historie
23:55 O mnie się nie martw
00:50 Rodzinka.pl - serial komediowy TVP

TVN
05:15 Uwaga! - magazyn
05:35 Mango - telezakupy
06:50 Kuchenne rewolucje - program kulinarno-rozrywkowy
07:50 Doradca smaku
08:00 Dzień Dobry TVN - magazyn
11:30 Ukryta prawda - program obyczajowy
12:30 Rozwody
13:30 Szpital - program obyczajowy
14:25 Detektywi - program kryminalny
15:00 Kuchenne rewolucje - program kulinarno-rozrywkowy
16:00 Szpital
17:00 Rozwody
18:00 Ukryta prawda - program obyczajowy
19:00 Fakty
19:25 Uwaga! koronawirus
19:50 Raport smogowy
19:55 Uwaga! - magazyn
PROGRAM KULINARNY

20:10 Doradca smaku - program kulinarny
20:15 Na Wspólnej - serial obyczajowy, Polska
20:55 Milionerzy - program rozrywkowy, prod. Polska
21:30 Szadz - serial, Polska
22:30 Panorama kina polskiego - Ptaki śpiewają w Kigali - dramat, prod. Polska, 2017, reż. Joanna Kos-Krauze, Krzysztof Krauze, wyk. Jowita Budnik
23:25 W cywilu
01:10 Cloverfield Lane
03:35 Tajemnice losu
04:40 Disco Gramy - program rozrywkowy, prod. Polska
05:25 Telezakupy
05:45 TV Okazje

POLSAT
06:00 Nowy dzień z Polsat News
08:40 Malanowski i Partnerzy - serial obyczajowy, prod. Polska
09:40 Sekrety rodziny
10:40 Dlaczego ja?
11:40 Gliniarze
12:40 Dzień, który zmienił moje życie
13:40 Trudne sprawy
14:40 Dlaczego ja?
15:50 Wydarzenia
16:10 Pogoda
16:15 Interwencja - magazyn, prod. Polska
16:30 Na ratunek 112
17:00 Gliniarze
18:00 Pierwsza miłość
18:50 Wydarzenia
19:30 Gość Wydarzeń
19:45 Sport
FILM PRZYGODOWY

20:00 Piraci z Karaibów. Kłątwa Czarnej Perły - Film przygodowy, którego akcja rozgrywa się na Karaibach w XVIII wieku. Kapitan Barbossa kradnie legendarną „Czarną perłę”, piracki statek Jacka Sparrowa, a następnie atakuje miasto Port Royal i porwuje córkę gubernatora Elizabeth Swann. Will Turner, przyjaciel Elizabeth z dzieciństwa zawiera sojusz ze Sparrowem.
23:25 W cywilu
01:10 Cloverfield Lane
03:35 Tajemnice losu
04:40 Disco Gramy - program rozrywkowy, prod. Polska
05:25 Telezakupy
05:45 TV Okazje

TVP Kultura
08:00 Informacje kulturalne - informator kulturalny
08:30 Film dokumentalny
09:20 ... Gdziekolwiek jesteś panie prezydencie... - film fabularny, prod. Polska, 1978
11:00 Sława i chwala - serial
13:30 Tego się nie wytnie - talk-show
14:55 Ostatnia lekcja - film dokumentalny
16:00 Stępy - dramat, prod. Polska, Belgia, 2010, reż. Vanja d'Alcantara
17:30 Co dalej? - program publicystyczny
17:50 Kronos - Litość - magazyn kulturalno-społeczny
18:30 Informacje kulturalne - informator kulturalny
18:55 Nędznicy - serial kostiumowy, prod. Wielka Brytania, 2018
20:00 Teatr Telewizji - Wiśniowy sad - spektakl
FILM FABULARNY

21:50 Lekkie obyczaje - Oddech - film fabularny, prod. Australia, 2017
23:55 Co dalej? - program publicystyczny
00:15 Informacje kulturalne
00:45 Młoda Polska - Fascinatix - film krótkometrażowy, reż. Justyna Mytnik
01:15 Panorama kina polskiego - Ptaki śpiewają w Kigali - dramat, prod. Polska, 2017, reż. Joanna Kos-Krauze, Krzysztof Krauze, wyk. Jowita Budnik
03:20 Kino nocne - W dół kolorowym wzgórzem
05:30 Afisz kulturalny ekstra
05:45 Miniaudycja - Jeszcze więcej kultury w TVP

TV Puls
06:00 Nash Bridges - serial sensacyjny
07:00 Reporteryzy
07:35 Z życia wzięte
08:00 Lombard. Życie pod zastaw - serial obyczajowy
10:00 Kobra - oddział specjalny - serial sensacyjny
12:00 Zaklinaczka duchów - serial sensacyjny
Dzięki swojemu darowi Melinda Gordon potrafi komunikować się z zaginionymi duszami zmarłych ludzi i pomaga im przejść na drugą stronę.
14:00 Lombard. Życie pod zastaw - serial obyczajowy
16:00 Reporteryzy
16:35 Z życia wzięte
18:00 Lombard. Życie pod zastaw - serial obyczajowy
FILM SENSACYJNY

20:00 Więzienie w ogniu - Jack Stone trafia do tego samego więzienia co Rosjanin Balama. Tam postanawia się zemścić za mord na jego rodzinie.
21:50 W potrzasku - Konflikt północnoirlandzki. Młody angielski rekrut zostaje zesłany na wrogie tereny, gdzie przeżywa samotną noc pełną strachu, niepewności i rozpacz.
23:35 Zadanie specjalne
01:20 Castle
02:10 Zobacz to! Blok powtórkowy: Na jedwabnym szlaku
02:50 Na jedwabnym szlaku
04:35 Z archiwum policji

TVN 7
05:55 Mango telezakupy
07:35 Przepis na życie - serial obyczajowy, Polska
08:35 Ukryta prawda - program obyczajowy
11:35 Szpital - program obyczajowy
12:35 Sąd rodzinny - program sądowy
13:35 Sędzia Anna Maria Wesołowska - program sądowy
14:35 Ukryta prawda - program obyczajowy
15:35 Gosia i Ernest - Nowe Porządki - serial, Polska
15:40 Brzydula - serial, Polska
16:10 Szkola
17:10 19 +
17:40 Zakochani po uszy - serial
18:10 Idealna niania - serial, Polska
19:25 Gosia i Ernest - Nowe Porządki - serial, Polska
SERIAL OBYCZAJOW

TVP 1
06:05 Elif - serial, prod. Turcja
06:50 Spiszmy się jak na rolników przysłało!
07:00 Transmisja Mszy Świętej
07:30 Rodziny ekspres
08:00 Wiadomości
08:10 Pogoda poranna
08:15 Kwadrans polityczny
08:35 Spiszmy się jak na rolników przysłało!
08:40 Kasta - Plagiat
09:20 Ranczo - serial
10:20 Komisarz Alex - serial
11:05 Ojciec Mateusz - serial
12:00 Wiadomości
12:10 Agrobiznes
12:35 Agropogoda - magazyn
12:40 Rok w ogrodzie Extra
12:55 Natura w Jedyńce
- Wielkie rzeki świata
14:00 Elif - serial, prod. Turcja
15:00 Wiadomości
15:10 Pogoda
15:15 Alarm! - magazyn
15:35 Gra słów. Krzyżówka

SERIAL OBYCZAJOWY

16:05 Przysięga - serial obyczajowy, prod. Turcja

17:00 Teleexpress

17:25 Jaka to melodia?

18:00 Klan - telenowela TVP

18:30 Kasta - Zaginiony testament - serial

18:55 Jeden z dziesięciu

19:30 Wiadomości

20:10 Alarm! - magazyn

20:25 Leśniczówka

20:55 Liga Mistrzów

23:10 Historia bez tajemnic - Polska Wielki Projekt

00:15 Ludzie i bogowie

01:10 Węzy krwi - thriller

02:55 Okupowani - serial, prod. Szwecja, Norwegia

03:55 Wojsko - polskie.pl

04:20 Terytoria! - magazyn

04:35 Notacje

TVP 2
05:45 Doktor z alpejskiej wioski - serial, prod. Niemcy, 2018
06:45 Spiszmy się jak na rolników przysłało!
07:10 Spiszmy się jak na rolników przysłało!
07:20 Familiada - teleturniej
07:55 Pytanie na śniadanie
10:40 Panorama
10:50 Pytanie na śniadanie
11:15 Spiszmy się jak na rolników przysłało!
- magazyn rolniczy
11:25 Rodzinka.pl - serial komediowy TVP
11:55 Barwy szczęścia
- serial obyczajowy TVP
12:25 Koło fortuny
- teleturniej
13:00 Va Banque
- teleturniej
13:35 Uzdrowisko
- telenowela TVP
14:15 Dla niesytujących
- M jak miłość - serial TVP

SERIAL OBYCZAJOWY

15:10 Doktor z alpejskiej wioski - serial

16:00 Koło fortuny

- teleturniej

16:35 Familiada - teleturniej

17:10 Więzień miłości

18:00 Panorama

18:20 Pogoda

18:30 Va Banque - teleturniej

19:00 Uzdrowisko

19:30 Barwy szczęścia - serial

20:35 Kulisy seriali Na dobre i na złe i Na sygnale

20:50 Na dobre i na złe - serial TVP

21:50 Na sygnale - serial

22:30 Kino relaks - Złow i wypuść - film fabularny

00:30 Doktor Foster - serial

01:35 Upadek żelaznej kurtyny - dokumentalny

TVN
05:35 Mango - telezakupy
06:50 Kuchenne rewolucje
- program kulinarno-rozrywkowy
07:50 Doradca smaku
08:00 Dzień Dobry TVN
- magazyn
11:30 Ukryta prawda
- program obyczajowy
12:30 Rozwody
13:30 Szpital - program obyczajowy
14:25 Detektywi
15:00 Kuchenne rewolucje
- program kulinarno-rozrywkowy
16:00 Szpital - program obyczajowy
17:00 Rozwody
18:00 Ukryta prawda
- program obyczajowy
19:00 Fakty
19:25 Uwaga! koronawirus
19:35 Sport
19:45 Pogoda
19:50 Raport smogowy

MAGAZYN

19:55 Uwaga! - magazyn

20:10 Doradca smaku

20:15 Na Wspólnej

- serial obyczajowy, Polska

20:55 Milionerzy

- program rozrywkowy

21:30 Top Model

- program rozrywkowy

23:00 Zły porucznik: Miejsce akcji

- Nowy Orlean

- film sensacyjny, USA, 2009, rez. Werner Herzog, wyk. Nicolas Cage, Eva Mendes, Wil Kiliem, Zzibit, Fairuza Balk

01:35 Superwizjer - magazyn reporterów

02:15 Uwaga! - magazyn

02:35 Noc magii

POLSAT
06:00 Nowy dzień z Polsat News
08:40 Malanowski i Partnerzy
09:40 Sekrety rodziny
10:40 Dlaczego ja?
11:40 Gliniarze
12:40 Dzień, który zmienił moje życie
13:40 Trudne sprawy
14:40 Dlaczego ja?
15:50 Wydarzenia
16:10 Pogoda
16:15 Interwencja
- magazyn prod. Polska
16:30 Na ratunek 112
17:00 Gliniarze
18:00 Pierwsza miłość
- serial obyczajowy
18:50 Wydarzenia
19:30 Gość Wydarzeń
19:45 Sport
19:55 Pogoda
20:05 Nasz Nowy Dom
- magazyn

KOMEDIA

21:05 Wkręcenie - komedia

Opowieść o trójce przyjaciół ze Śląska. Franczesko, Fiko i Szyja znają się od lat, razem pracują i razem spędzają wolny czas. Kiedy tracą pracę w lokalnej fabryce, postanawiają spędzić szalony weekend w stolicy.

23:15 Tata kontra tata

Will Ferrell oraz Mark Wahlberg w rolach ojczyma i ojca, którzy zaczynają rywalizację o względy dzieci. Spokojny i rodzinny Brad zawsze marzył, żeby się ustakować i być ojcem.

01:20 Tajemnice losu

03:35 Tajemnice losu

- program ezoteryczny

TVP Kultura
06:55 Wszystkie stworzenia duże i małe - Zew krwi - serial, prod. Wielka Brytania, 1989
08:00 Informacje kulturalne - informator kulturalny
08:30 Niedziela z...
09:25 Stepy - dramat, prod. Polska, Belgia, 2010, rez. Vanja d'Alcantara, wyk. Agnieszka Grochowska, Aleksandra Justa, Borys Szyc, Tatiana Tarskaja, Ahan Zolabiniek
11:00 Sława i chwała - serial TVP
13:30 Teresa Gierzyńska - portret - reportaż
13:55 Którędy po sztukę - Simon Vouet - magazyn
14:05 Tamte lata, tamte dni - Barbara Krafftówna - magazyn
14:40 Cary Grant - po drugiej stronie lustra - film dokumentalny

FILM OBYCZAJOWY

15:45 Drzazgi - film obyczajowy, prod. Polska, 2008

17:35 Co dalej? - program publicystyczny

18:00 Urodzeni artyści

18:30 Informacje kulturalne

18:55 Nędznicy - serial

20:00 Na wschód od Hollywood - Jak uratowałem Kanadę - komedia

21:50 Więcej niż fikcja - Bilet na księżyc - film

23:05 Co dalej? - program publicystyczny

23:25 Jazz - Becca Stevens and na festiwalu Nice Jazz - koncert

00:30 Informacje kulturalne

00:55 Lekkie obyczaje - Oddech - film fabularny, prod. Australia, 2017

TV Puls
06:00 Nash Bridges - serial sensacyjny
07:00 Reporterzy. Z życia wzięte
08:00 Lombard. Życie pod zastaw
- serial obyczajowy prod. Polska
10:00 Kobra - oddział specjalny - serial
12:00 Zaklinaczka duchów
14:00 Lombard. Życie pod zastaw
- serial obyczajowy prod. Polska
16:00 Reporterzy. Z życia wzięte
18:00 Lombard. Życie pod zastaw
- serial obyczajowy
20:00 Conan Barbarzyńca
Conan poprzysięga zemstę na człowieku, który wybił całe jego plemię.
22:05 Outlander

HORROR

00:35 Grobowiec diabła

Elitarna grupa najmłodszych otrzymuje misję odnalezienia zaginionego naukowca. Podczas poszukiwań natrafiają na laboratorium, w którym zamieszkuje szalonego zło.

02:10 Castle

03:00 Zobacz to! Blok powtórkowy: Taki jest świat - program informacyjny

03:50 Przypadki Czarnego P.

04:35 Z archiwum policji - serial dokumentalny prod. Polska

05:00 Nash Bridges - serial sensacyjny

TVN 7
04:55 Szkoła
05:55 Mango telezakupy
07:35 Wiza na miłość
08:35 Ukryta prawda
- program obyczajowy
11:35 Szpital - program obyczajowy
12:35 Sąd rodzinny
- program sądowy
13:35 Sędzia Anna Maria Wesołowska
- program sądowy
14:35 Ukryta prawda
- program obyczajowy
15:35 Gosia i Ernest - Nowe Porządki - serial, Polska
15:40 Brzydula
- serial, Polska
16:10 Szkoła
17:10 19+
17:40 Zakochani po uszy - serial
18:10 Idealna niania
18:55 19+
19:25 Gosia i Ernest - Nowe Porządki - serial, Polska

SERIAL OBYCZAJOWY

19:30 Zakochani po uszy - serial

20:00 Brzydula - serial, Polska

20:30 Hotel Paradise

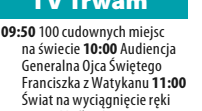
21:30 Epidemia strachu - film sensacyjny, USA, Zjednoczone Emiraty Arabskie, 2011, rez. Steven Soderbergh, wyk. Marion Cotillard, Matt Damon, Laurence Fishburne, Jude Law, Gwyneth Paltrow

23:50 Komórka - film sensacyjny, USA, Niemcy, 2004, rez. David R. Ellis, wyk. Kim Basinger, Chris Evans, Jason Statham, William H. Macy

01:50 Druga strona medalu - talk show

TV 4
06:00 Strażnik Teksasu 08:00 Nasz nowy dom 09:00 Sędzia Judy 10:25 Sekrety Sąsiadów 11:25 Pamiętniki z wakacji 12:25 Święty 12:55 Uzurpatorka Paola Miranda nie jest szczęśliwa jako żona prezydenta Meksyku i postanawia rozpocząć nowe życie. 13:55 Kobra - oddział specjalny 14:55 STOP Drogówka 15:55 Kobra - oddział specjalny 17:00 Nowe Sekrety Sąsiadów 18:00 Policjanci i Policjanci 20:00 Święty 20:30 Sprawiedliwi - Wydział Kryminalny prod. Polska 21:40 Korpus weteranów. Philippe Sauvage zostaje wynajęty do ochrony majątku przedsiębiorcy, byłego mistrza wagi ciężkiej Wayne'a Barclaya. 23:55 Rzykanci 00:55 Anatomia głupoty według Richarda Hammonda

TV Trwam

09:50 100 cudownych miejsc na świecie 10:00 Audienca Generalna Ojca Świętego Franciszka z Watykanu 11:00 Świat na wyciągnięcie ręki 11:25 Myśląc Ojczyzna 11:40 Prosto o gospodarce 12:00 Anioł Pański 12:03 Informacje dnia 12:20 Mali Bracia Ubogich 13:20 100 cudownych miejsc na świecie 13:30 Msza Święta 14:30 Na przekór ciemności 15:40 Co by było gdyby zwierzęta mówiły? Niedźwiedź Wojtek 15:50 Ma się rozumieć 16:00 Informacje dnia 16:10 Na zdrowie 16:30 Galilejczyk 17:00 Po stronie prawdy 17:30 10kier kamery 18:00 Anioł Pański 18:05 Informacje dnia 18:15 Rozmowy niedokonane 19:25 Święty na każdy dzień 19:30 Brat Franciszek 20:00 Informacje dnia 20:20 Różaniec 20:50 Myśląc Ojczyzna 21:00 Apel

dodatek TELEWIZYJNY DO TWOJEJ GAZETY

czwartek

TVP 1
05:10 Przysięga - serial
06:05 Elif - serial, prod. Turcja
06:50 Spiszmy się jak na rolników przysłało!
- Spiszmy się jak na rolników przysłało!
07:00 Transmisja Mszy Świętej z Sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze
07:30 Coś dla Ciebie
07:50 Spiszmy się jak na rolników przysłało!
08:00 Wiadomości
08:10 Pogoda poranna
08:15 Kwadrans polityczny
08:40 Kasta
09:20 Ranczo - serial
10:15 Komisarz Alex - serial kryminalny TVP
11:05 Ojciec Mateusz - serial
12:00 Wiadomości
12:10 Agrobiznes
12:30 Agropogoda - magazyn
12:35 Magazyn Rolniczy
12:55 Natura w Jedyńce

SERIAL OBYCZAJOWY

14:00 Elif - serial, prod. Turcja, 2017

15:00 Wiadomości

15:15 Alarm! - magazyn

15:35 Gra słów. Krzyżówka

16:05 Przysięga - serial

17:00 Teleexpress

17:25 Jaka to melodia?

18:00 Klan - telenowela TVP

18:30 Kasta - Przejścia nie ma

18:55 Jeden z dziesięciu

19:30 Wiadomości

20:10 Alarm! - magazyn

20:30 Leśniczówka

20:55 Ojciec Mateusz - serial

21:40 Sprawa dla reportera

22:30 Magazyn śledczy Anity Gargas - magazyn

23:05 Motel Polska

23:35 Magazyn kryminalny 997 - magazyn

TVP 2
04:45 Cafe piosenka - talk-show
05:45 Doktor z alpejskiej wioski - serial, prod. Niemcy, 2018
06:40 Operacja Zdrowie
- Zakrzepica - magazyn medyczny
07:10 Spiszmy się jak na rolników przysłało!
- magazyn rolniczy
07:20 Familiada - teleturniej
07:55 Pytanie na śniadanie
10:40 Panorama
10:50 Pytanie na śniadanie
11:15 Spiszmy się jak na rolników przysłało!
- magazyn rolniczy
11:25 Rodzinka.pl - serial komediowy TVP
11:55 Barwy szczęścia
- serial obyczajowy TVP
12:25 Koło fortuny
- teleturniej
13:35 Uzdrowisko
14:10 Na dobre i na złe

SERIAL OBYCZAJOWY

15:10 Doktor z alpejskiej wioski - serial

16:00 Koło fortuny

- teleturniej

16:35 Familiada - teleturniej

17:10 Więzień miłości

18:00 Panorama

18:20 Va Banque

- teleturniej

18:50 Liga Europy: Lech

- Standard Liege

20:55 Filmowe czwartki

- Wiesław Kot - felieton

21:00 Filmowe czwartki

- Zasady nie obowiązują - film prod. USA, 2016, rez. Warren Beatty

23:20 Drugie oblicze

01:45 Złowi i wypuść - film fabularny

03:45 Dzielnica bankowa

TVN
05:15 Uwaga! - magazyn
05:35 Mango - telezakupy
06:50 Kuchenne rewolucje
- program kulinarny
07:50 Doradca smaku
08:00 Dzień Dobry TVN
- magazyn
11:30 Ukryta prawda
- program obyczajowy
12:30 Rozwody
13:30 Szpital - program obyczajowy
14:25 Detektywi
15:00 Kuchenne rewolucje
- program kulinarno-rozrywkowy
16:00 Szpital - program obyczajowy
17:00 Rozwody
18:00 Ukryta prawda
- program obyczajowy
19:00 Fakty
19:25 Uwaga! koronawirus
19:55 Uwaga! - magazyn
20:10 Doradca smaku

SERIAL OBYCZAJOWY

20:15 Na Wspólnej - serial obyczajowy, Polska

20:55 Milionerzy

21:30 Kuchenne rewolucje

- program kulinarno-rozrywkowy

22:30 Pieniądzy to nie wszystko

- film komedia, Polska, 2001, rez. Juliusz Machulski, wyk. Marek Kondrat, Stanisława Celińska, Sylwester Maciejewski, Cezary Kosiniński

00:50 Tylko mnie kochaj

- film komedia, Polska, 2006, rez. Ryszard Zatorski

02:55 Uwaga!

03:15 Noc magii

POLSAT
06:00 Nowy dzień z Polsat News
08:40 Malanowski i Partnerzy
09:40 Sekrety rodziny
10:40 Dlaczego ja?
11:40 Gliniarze
12:40 Dzień, który zmienił moje życie
13:40 Trudne sprawy
14:40 Dlaczego ja?
15:50 Wydarzenia
16:10 Pogoda
16:15 Interwencja
16:30 Na ratunek 112
17:00 Gliniarze
18:00 Pierwsza miłość
19:30 Gość Wydarzeń
19:45 Sport
19:55 Pogoda
20:05 Nasz Nowy Dom
- magazyn prod. Polska
21:10 Przyjaciółki
- serial obyczajowy

FILM OBYCZAJOWY

22:20 Ilumina

Ally Darling czyta artykuł, który skłania ją do przekonania, że zostanie samotna już na zawsze. Za wszelką cenę nie chce do tego dopuścić i rozpoczyna przegląd swoich byłych facetów w nadziei, że przeoczyła wśród nich tego na resztę życia. Jednak jej desperackie próby, by ponownie związać się ze swoimi dawnymi kochankami przybierają komiczną formę.

00:45 Dzika droga

03:20 Tajemnice losu

04:40 Disco Gramy

- program rozrywkowy prod. Polska

05:25 Telezakupy TV Okazje

TVP Kultura
07:00 Wszystkie stworzenia duże i małe - Taktika Nelsona - serial, prod. Wielka Brytania, 1989
08:00 Informacje kulturalne - informator kulturalny
08:25 Tamte lata, tamte dni. Barbara Krafftówna
09:00 Drzazgi - film obyczajowy, prod. Polska, 2008, rez. Maciej Pieprzyc, wyk. Karolina Piechota, Antoni Pawlicki, Marcin Hycnar, Krzysztof Ogłoz, Michał Piecztowski, Marcin Łuczak
11:00 Sława i chwała - serial
12:05 Komedianka - serial
13:30 Rok 2020 - cykl dokumentalny
13:55 Trzeci punkt widzenia
14:30 Jej powrót - dramat, prod. Polska, 1975, rez. Witold Orzechowski, wyk. Beata Tyszkiewicz, Jerzy Żelnicki

DRAMAT

15:50 300 mil do nieba - dramat

17:25 Co dalej? - program publicystyczny

17:45 Księga Przechlewni

18:15 Którędy po sztukę - van Dongen - magazyn

18:30 Informacje kulturalne

18:55 Nędznicy - serial

20:00 Tego się nie wytnie

21:25 Czwartkowy klub filmowy

21:30 Czwartkowy klub filmowy - Zabiństwo - film kryminalny

23:05 Co dalej?

23:25 Scena muzyczna - MIST

00:25 Informacje kulturalne

00:50 Na wschód od Hollywood - Jak uratowałem Kanadę - komedia

TV Puls
06:00 Nash Bridges - serial sensacyjny
07:00 Reporterzy. Z życia wzięte
08:00 Lombard. Życie pod zastaw
- serial obyczajowy
Prowadzenie lombardu to zajęcie ciekawe, momentami ekscytujące, ale często i niebezpieczne. Bohaterami serialu są właściciele Kazimierz Barski, jego rodzina, pracownicy oraz klienci, którzy pojawiają się w lombardzie z powodów różnych życiowych zawirowań.
10:00 Kobra - oddział specjalny - serial
12:00 Zaklinaczka duchów
14:00 Lombard. Życie pod zastaw
- serial obyczajowy
16:00 Reporterzy. Z życia wzięte

SERIAL OBYCZAJOWY

18:00 Lombard. Życie pod zastaw

- serial obyczajowy prod. Polska

20:00 Powiedz tak

22:00 Co się zdarzyło w Las Vegas

00:00 Posterunek w Reno

01:30 Kobra - oddział specjalny - serial sensacyjny

02:40 Zobacz to! Blok powtórkowy: Taki jest świat

- program informacyjny

03:20 Menu na miarę

03:55 Z archiwum policji

05:00 Nash Bridges - serial sensacyjny

TVN 7
04:55 Szkoła
05:55 Mango telezakupy
07:35 Wiza na miłość
08:35 Ukryta prawda
- program obyczajowy
11:35 Szpital - program obyczajowy
12:35 Sąd rodzinny
- program sądowy
13:35 Sędzia Anna Maria Wesołowska
- program sądowy
14:35 Ukryta prawda
- program obyczajowy
15:35 Gosia i Ernest - Nowe Porządki - serial, Polska
15:40 Brzydula
- serial, Polska
16:10 Szkoła
17:10 19+
17:40 Zakochani po uszy - serial
18:10 Idealna niania
18:55 19+
19:25 Gosia i Ernest - Nowe Porządki - serial

SERIAL OBYCZAJOWY

19:30 Zakochani po uszy - serial

20:00 Brzydula - serial, Polska

20:30 Hotel Paradise

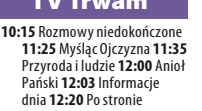
21:30 Polowanie na durny - film komedia, USA, 2005, rez. David Vaughn, wyk. Vince Dobkin, Christopher Walken, Rachel McAdams, Isla Fisher, Jane Seymour, Owen Wilson

00:00 Szybcy i wściekli V - film sensacyjny, USA, 2011, rez. Justin Lin, wyk. Vin Diesel, Paul Walker, Jordana Brewster, Tyrese Gibson, Chris 'Ludacris' Bridges

02:45 Noc magii

TV 4
08:00 Nasz Nowy Dom 09:00 Sędzia Judy 10:25 Sekrety Sąsiadów 11:25 Pamiętniki z wakacji 12:25 Święty 12:55 Uzurpatorka Paola Miranda nie jest szczęśliwa jako żona prezydenta Meksyku i postanawia rozpocząć nowe życie. 13:55 Kobra - oddział specjalny 14:55 STOP Drogówka 15:55 Kobra - oddział specjalny 17:00 Nowe Sekrety Sąsiadów 18:00 Policjanci i Policjanci 20:00 Święty 20:30 Sprawiedliwi - Wydział Kryminalny prod. Polska 21:40 Korpus weteranów. Philippe Sauvage zostaje wynajęty do ochrony majątku przedsiębiorcy, byłego mistrza wagi ciężkiej Wayne'a Barclaya. 23:55 Rzykanci 00:55 Anatomia głupoty według Richarda Hammonda

TV Trwam

10:15 Rozmowy niedokonane 11:25 Myśląc Ojczyzna 11:35 Przyroda i ludzie 12:00 Anioł Pański 12:03 Informacje dnia 12:20 Po stronie prawdy 12:50 Moja Fatima 13:20 Przegląd katolickiego tygodnika „Niedziela” 13:30 Msza Święta 2 Kpłacy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze 14:30 Historia, której nie pamiętam 15:25 Ja głuchy 15:50 Ma się rozumieć 16:00 Informacje dnia 16:10 Z wędka nad wodę w Polskę i Świat 16:35 Porady Medyczne Bonifratrów 17:00 Modlitwa w intencji rodziny i obrony życia poczętego w Sanktuarium św. Józefa w Kaliszu 19:25 Akademia pro-life 19:30 Moja katolicka rodzina 20:00 Informacje dnia 20:20 Różaniec 20:50 Głos Polski 21:00 Apel

dodatek TELEWIZYJNY DO TWOJEJ GAZETY

KRYZYS TO NIE TYLKO ZAGROŻENIE

NA KRYZYS, KTÓRY WŁAŚNIE TRWA, POWINNIŚMY SPOGLĄDAĆ NIE TYLKO JAK NA ZAGROŻENIE, ALE I SZANSĘ — MÓWIŁ DOKTOR ZYGMUNT MIETLEWSKI PODCZAS KONFERENCJI W ELBLĄGU, KTÓREJ TEMATEM BYŁY NOWE WYZWANIA W BIZNESIE. JAK OBECNA SYTUACJA WPŁYNIE NA POLSKIE PRZEDSIĘBIORSTWA?

Organizatorzy spotkania nie spodziewali się chyba, że jego temat okaże się tak aktualny. W ubiegłym tygodniu w Elblągu odbyła się konferencja o charakterze międzypokoleniowym, która adresowana była nie tylko do środowiska lokalnego, ale do wszystkich zainteresowanych działalnością gospodarczą, ekonomiczną i społeczną.

Ideą konferencji było stworzenie platformy do dyskusji i pozyskania informacji w oparciu o doświadczenia przedsiębiorców oraz dyskusji nad miejscem etyki w biznesie, a także o bieżących szansach i zagrożeniach, jakie niesie za sobą obecna sytuacja w Polsce.

Konferencja odbywała się hybrydowo, w Bibliotece Elbląskiej spotkali się uczestnicy panelu dyskusyjnego, a całe wydarzenie transmitowane było na żywo w internecie.

Spotkanie rozpoczęło przemówienie inicjatorki spotkania. — Czy dla człowieka początku XXI wieku, człowieka, który nie może już funkcjonować bez komputera, czy telefonu komórkowego etyka, moralność i godność to słowa

niemające już większego znaczenia? Jak żyć godnie, jak postępować w życiu i pracy, aby w trudnej i konfliktowej sytuacji nie utracić poczucia własnej wartości i czym w ogóle jest godność? — na te pytania próbowała odpowiedzieć dr Marzena Kosińska.

Z przemówienia pani doktor dowiedzieliśmy się między innymi o tym, jak zmieniło się rozumienie pojęcia, które było głównym tematem jej rozprawy. — Samo pojęcie godności ma obecnie nieco inne znaczenie niż pierwotnie. Starożytni Grecy i Rzymianie przyznawali godność ludzką jedynie tym, którzy zasłużyli sobie na to swoim zachowaniem. Godne, to wedle ówczesnych, zachowanie kierujące się rozumem i przestrzeganiem umiaru cechujące się opanowaniem uczuć, miękkich gestów, znoszące ze spokojem nieszczęście i przeciwności losu. Obecnie prawa do godności nie odmawiamy nikomu, niezależnie od pochodzenia, pozycji społecznej, wykształcenia, czy zasług — mówiła Marzena Kosińska.

A swoje wystąpienie zakończyła słowami: — Zachowaniu godności pracy sprzyjają właściwe stosunki międzyludzkie i odpowiednie regulacje prawne. Godność pracy ludzkiej jest niszczone przez niekorzystne warunki ekonomiczne, społeczne i prawne. Praca jest sensowna tylko wtedy, jeśli ona sama lub jej wyniki służą człowiekowi, tzn. umożliwiają lub ułatwiają mu życie i przyczyniają się do doskonalenia, a zatem do coraz pełniejszego uczestnictwa w wartościach takich jak prawda, dobro i piękno — podsumowała doktor Kosińska.

Kolejną częścią spotkania była rozprawa „O naturze biznesu” dr. Zygmunta Mietlewskiego, prorektora i profesora Wyższej Szkoły Socjalno-Ekonomicznej w Gdańsku.

Dlaczego tak wielu z tych, którzy podjęli się działalności gospodarczej, nie kończy sukcesem? W przeciagu 3 lat na 100 procent powstałych w tym czasie przedsiębiorstw, około 80 procent upada. Nie wiele z nich dożywa lat 10, jeszcze mniej 20, a na palcach można policzyć firmy, które mają lat 100 — mówił Mietlewski.

Dlaczego tak jest? Zdaniem doktora wiele osób decydujących się na prowadzenie

Głównym punktem spotkania był panel dyskusyjny

Dr Zygmunt Mietlewski: Na kryzys, który właśnie trwa, powinniśmy spoglądać nie tylko jak na zagrożenie, ale i szansę

Iwona Tomaszewicz: Jeżeli nie będzie klientów, nie będzie też mojej pracy

Inicjatorką spotkania była dr Marzena Kosińska, nauczycielka z I LO w Elblągu związana z Warmińsko-Mazurskim Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli

własnej działalności nie posiada właściwej wiedzy, która pozwoliłaby im przetrwać na rynku.

Biznes ma naturę matematyczną i jest grą o sumie zerowej. Ci wszyscy, którzy biorą w niej udział, muszą być świadomi, że większość z nich jest skazana na niepowodzenie. Jeśli będziemy tego świadomi, to nie będziemy narzekać na złe skonstruowane prawo, czy za wysokie podatki. Jeśli bowiem znamy zasady gry, to łatwiej nam iść w kierunku sukcesu — przyznał Zygmunt Mietlewski.

Ostatnim etapem spotkania był panel dyskusyjny, w którym, oprócz prorektora WSSE, uczestniczyli Michał Jankowski — szef kuchni z elbląskiej restauracji Studnia Smaków, Jacek Mazur — ad-

wokat, Iwona Tomaszewicz — właścicielka pracowni krawieckiej w Elblągu i Roman Rynkiewicz — wykładowca i szkoleniowiec.

Na pytanie, czy pandemia koronawirusa jest dla przedsiębiorców nową szansą, czy ogromnym zagrożeniem, odpowiedział dr Mietlewski.

— Jeśli firmy zadbały o płynność finansową i mają pewne rezerwy, będzie im łatwiej przetrwać. Jeśli nie, będzie im trudno, bo i państwo będzie wobec nich bardzo brutalne, aczkolwiek tego wprost nie powie — mówił profesor i jako przykład podał tarcze antykryzysowe: — W pierwszej kolejności mogły z niej skorzystać te przedsiębiorstwa, które wobec państwa były rozliczone właściwie. Po zostało nie mogły skorzystać

z tej pomocy i po prostu utonięły — zauważył Mietlewski.

Prorektor WSSE twierdzi jednak, że warto spojrzeć na całą sytuację z innej strony: — Na kryzys trzeba patrzeć jak na coś, co tworzy szansę, a nie spoglądać tylko na jego destrukcyjną siłę. W sposób naturalny i brutalny wiele przedsiębiorstw po prostu zniknie z rynku, ale za to na ich miejsce powstaną nowe. To jest brutalna prawda, ale tak po prostu się dzieje. Z tego kryzysu wiele firm wyjdzie wzmocnionych, powstanie wiele nowych, ale wiele też upadnie i nie na to nie poradzimy — mówił profesor.

Iwona Tomaszewicz prowadząca w Elblągu pracownię krawiecką przyznaje jednak, że obecna sytuacja jest dla niej zagrożeniem. — Musia-

łam ograniczyć godziny pracy, dostosować się do panującej sytuacji i obecnych potrzeb klientów. Moja praca opiera się głównie na pracy z ludźmi, więc jeżeli nie będzie klientów, nie będzie też mojej pracy — przyznała kobieta.

Roman Rynkiewicz dostrzega jednak pozytywne obecnej sytuacji. — Kryzys rodzi nowe rozwiązania, nowe technologie i produkty. Przyspieszył po prostu zachodzące na świecie zmiany. Możemy jednak zauważyć, że firmy znalazły drogę dystrybucji swoich towarów i usług oraz sposób dotarcia do klientów. Ludzie dalej się spotykają, nadal korzystają z naszych usług, co daje szansę na rozwój, ale trzeba ją umiejętnie wykorzystać — zaznaczył Rynkiewicz.

Kamila Kornacka

Aktor Emil Karewicz w 2005 roku w Olsztynie pod tablicą „Zautek Stawki większej niż życie”

Romuald Lipko

Muzyk kultowego zespołu „Budka Suflera”. Był jego współzałożycielem, skomponował dla zespołu wiele hitów. Jego utwory śpiewali m.in.: Anna Jantar, Maryla Rodowicz, Irena Santor, Urszula oraz Izabela Trojanowska. Przegrał z nowotworem wątroby i odszedł 6 lutego 2020 roku w wieku 69. lat.

Jerzy Gruza

Legendarny polski reżyser. To właśnie spod jego ręki wyszły takie kultowe produkcje jak: „Wojna domowa”, „Czterdzieści-stolatek” oraz „Tygrysy Europy”. Zmarł 16 lutego 2020 roku w wieku 87 lat.

Paweł Królikowski

W grudniu 2019 roku trafił do szpitala w ciężkim stanie. Aktor, znany m.in. z roli Kusego w serialu „Ranczo”, przebywał w nim ponad dwa miesiące. Niestety zmarł 27 lutego w wieku 58 lat.

Emil Karewicz

Występował przede wszystkim na deskach teatru, ale szerszej publiczności znany był z roli kultowego Brunnera w serialu „Stawka większa niż życie”. W związku z tym filmem gościł w Olsztynie razem ze Stanisławem Mikulskim przy okazji odsłonięcia tablicy „Zautek Stawki większej niż życie”. Zagrał także w innych wielkich produkcjach filmowych. Zagrał króla Władysława Jagiełłę w wielkiej produkcji „Krzyżacy” z 1960 roku. Zmarł 18 marca 2020 roku w wieku 97 lat.

Jerzy Łapiński

Zadebiutował jako nastolatek w filmie „Szatan z siódmej klasy”. Występował na deskach teatrów, również w Teatrze Telewizji. Na małym ekranie można go było zobaczyć w „13 posterunku”, „Rodzinie zastępczej” czy „Radiu Romans”. Swojego głosu użyczył Korne-

liuszowi Knotowi w serii filmów o Harrym Potterze. Zmarł w wieku 79 lat 14 maja 2020r.

Henryk Jaskuła

Był pierwszym Polakiem i trzecim żeglarzem w historii, który na jachtach Dar Przemyśla, samotnie i bez zawijania do portów okrążył Ziemię. Rejs trwał 344 dni i zakończył się 20 maja 1980 roku w Gdyni. Zmarł w wieku 96 lat 14 maja 2020 roku.

Jerzy Pilch

Pisarz, dramaturg, scenarzysta filmowy. W 2001 roku otrzymał nagrodę Nike za powieść „Pod mocnym aniołem”, która została zekranizowana później przez Wojciecha Smarzowskiego. Cierpiał na chorobę Parkinsona, zmarł w wieku 67 lat 29 maja 2020 roku.

Andrzej Strzelecki

Zagrał m.in. filmach „W pustyni i w puszczy” i „Przepraszam, czy tu biją”, w serialu „Klan” był symoatycznym lekarzem, miłośnikiem golfa (jak w prawdziwym życiu). Wykładowca i rektorem Akademii Teatralnej w Warszawie. Przegrał walkę z rakiem w wieku 68 lat. Zmarł 17 lipca 2020r.

Piotr Szczepanik

Jednym z najpopularniejszych polskich piosenkarzy. Wyśpiewał prawdziwe przeboje „Kochać”, „Żółte kalendarze”, „Goniąc kormorany”. Zmarł 20 sierpnia 2020 roku.

Wojciech Pszoniak

Legendarny aktor. Niezapomniany z ról w „Ziemi obiecanej: „Weselu”, „Korczaku” czy „Dantonie”. Zmarł 19 października 2020 roku, w wieku 78 lat.

Dariusz Gnatowski

Sympatyczny Boczek z serialu „Świat według Kiepskich” od lat zmagał się z cukrzycą typu 2. Zmarł 20 października 2020, miał 59 lat.

OLSZTYN

Tadeusz Milewski

(13 grudnia 1938 - 10 maja 2020) Działacz społeczny i sportowy oraz medalista paraolimpiady. W młodości trenował biegi średnie w olsztyńskich klubach Budowlani i Gwardia, a na mistrzostwach Polski w 1966 roku wywalczył brązowy medal w biegu na 5000 m. W latach 1958-71 był także reprezentantem Polski w lekkiej atletyce w biegach długodystansowych. W 1971 r. uległ wypadkowi samochodowemu, w wyniku czego częściowo utracił wzrok. Nie zerwał jednak ze sportem, trenując głównie rzut dyskiem i rzut oszczepem - w 1976 roku podczas paraolimpiady w Toronto zdobył brązowy medal w dysku. Po wypadku zaangażował się w działalność Polskiego Związku Niewidomych. W 1975 został dyrektorem okręgu PZN w Olsztynie. Był przewodniczącym stowarzyszenia Cross, współzałożycielem i dyrektorem ośrodka rehabilitacyjno-leczniczego Labirynt oraz prezesem Warmińsko-Mazurskiego Sejmiku Osób Niepełnosprawnych.

Jan Heichel

14 sierpnia 2020 roku, po długiej i ciężkiej chorobie w wieku 69 lat zmarł Jan Heichel, prezes Warmińsko-Mazurskiej Izby Rolniczej. Był wieloletnim członkiem Krajowej Rady Izby Rolniczych oraz przewodniczącym Rady Powiatowej W-MIR w powiecie olsztyńskim. Współpracownicy wspominają go jako człowieka bardzo skromnego, prawego i otwartego na drugiego człowieka. Miał jeszcze wiele planów i ogromną wiarę w to, że będzie dobrze...

Kazimierz Bogucki

Kazimierz Bogucki był jednym z najstarszych mieszkańców Olsztyna. A o takich ludziach jak on mówią, że są ulepieni z innej gliny, ciut mocniejszej. Urodził 21 grudnia 1919 roku na Podolu, a zmarł 25 sierpnia 2020 w Olsztynie. Jego ojciec walczył w wojnie z bolszewikami i za zasługi dostał działkę osadniczą w Klewaniu na Wołyniu, gdzie zamieszkała rodzina. W czasie II wojny światowej był w AK na Lubelszczyźnie, za co trafił do sowieckiego łagru. Po wyjściu w 1946 roku przyjechał do Olsztyna. Pracował w kilku firmach, m.in. w Filmie Polskim. Budował, remontował kina w regionie. Potem przez wiele lat w Dyrekcji Budowy Osiedli Robotniczych, które budowało osiedla, szkoły, przychodnie zdrowia. Na emeryturę przeszedł w 1985 roku. Mimo sędziwego wieku niemal do końca pomagał młodszemu kolegom. Zapytany jak dożyć stu lat i co istotne w dobrym zdrowiu mówił: — Myślę, że trzeba być optymistą, całe życie starałem tak myśleć, nawet w sowieckim łagrze, że przeżyjemy, że wrócimy do Polski. Wszystko z umiarem. To najlepsza recepta. Co jest najważniejsze w życiu każdego człowieka? — Rodzina — podkreślał. Miłość do rodzinnych stron pozostała w Boguckim na zawsze. Był wiceprezesem Towarzystwa Miłośników Wołynia i Polesia w Olsztynie. Bardzo sobie cenił order Polonia Mater Nostra Est, którym został odznaczony w 2008 roku przez Społeczną Fundację Pamięci Narodu Polskiego. Wspierał i i organizował pomoc charytatywną dla Polaków mieszkających m.in. w Łucku, Równym, Klewaniu. Był organizatorem wielu wycieczek, pielgrzymek na Kresy II RP.

Janusz Połom

Janusz Połom zmarł 23 października 2020 roku. Urodził się w 1950 roku w Toruniu. Operator filmowy, reżyser, fotograf. Autor filmów dokumentalnych i krótkometrażowych, wielokrotnie nagradzanych i nominowanych do nagród na prestiżowych festiwalach. W 1983 roku na wystawie sztuki polskiej w Paryżu wystawił swoje fotografie wśród 70 najważniejszych

szych postaci polskiej kultury. Pracował między innymi jako wykładowca na uniwersytecie w Montrealu i w Meksykańskiej Wyższej Szkole Filmowej. Został też laureatem nagród prezydenta Olsztyna im. Hieronima Skurpskiego, marszałka województwa, rektora UWM.

ELBLĄG

Ks. inf. Mieczysław Józefczyk

25 grudnia 2019 r. zmarł ks. inf. Mieczysław Józefczyk - wieloletni proboszcz parafii św. Mikołaja, żołnierz Armii Krajowej i uczestnik powstania warszawskiego, Honorowy Obywatel Elbląga, członek „Solidarności”. Urodził się 15 maja 1928 roku w Woli Michowej k. Komańcow. Podczas II wojny światowej walczył jako żołnierz Armii Krajowej w Powstaniu Warszawskim. Jako klerik Wyższego Seminarium Duchownego „Hosianum” w Olsztynie studiował w Pelplinie. Seminarium ukończył w 1950 roku, przyjmując jednocześnie święcenia kapłańskie. Pracował jako wikariusz w parafii pw. św. Józefa w Morągu, a następnie jako proboszcz w Dubeninkach, Wieliczkach i Węgorzewie. Od 1968 do 2005 roku pełnił funkcję proboszcza w parafii pw. św. Mikołaja w Elblągu.

Krzysztof Kolba

30 grudnia 2019 r., po wieloletniej walce z chorobą odszedł Krzysztof Kolba. Na elbląskiej scenie występował od 2011 roku. Jego niezapomnianą rolą pozostanie Tewje ze Skrzypka na dachu, Harpagon w Skąpcu, Czarno-księżnik Oz i wyjątkowe kreacje w spektaklach muzycznych. W 2016 roku otrzymał odznakę honorową Zasłużony dla Kultury Polskiej. Krzysztofa ostatni raz na elbląskiej scenie zobaczyliśmy w październiku 2019 r., w roli Skierki w Balladynie.

Helena Stachnowicz

17 stycznia 2020 roku zmarła Helena Stachnowicz znana bardziej jako „Babcia Agatka”. Pani Helena prowadziła wieczorynki dla dzieci w Radiu EL. Helena Stachnowicz urodziła się 25 maja 1930 roku. Od października 1946 związana była z Elblągiem. Ukończyła studia na Wydziale Filologii Polskiej UMK, a następnie Studium Aktorskie w Gdańsku. Pracowała jako nauczycielka w szkołach w Elblągu, pełniła funkcję wicedyrektora w Państwowej Podstawowej Szkole Muzycznej w Elblągu. Była autorką opowiadania dla dzieci „Agata nogą zamiata”. Aktywnie działała społecznie należąc do grupy elbląskich pionierów, uczestniczyła w projekcie „Nasze tutaj” i wystąpiła w filmie „Przychodźcy”.
Źródło: wikipedia.pl

Henryk Stonina

1 marca 2020 roku odszedł Henryk Stonina, wieloletni prezydent Elbląga. Przez około 20 lat pracował jako nauczyciel, kierownik szkoły, inspektor oświaty, dochodząc do stanowiska zastępcy kuratora województwa elbląskiego. W latach 1982–1990 i ponownie w okresie 1994–1998 pełnił funkcję wiceprezydenta Elbląga. W 1998 został wybrany przez radę miejską na urząd prezydenta miasta. W wyborach samorządowych w 2002, startując z listy KKW SLD-UP, skutecznie ubiegał się o reelekcję, wygrywając w drugiej turze. W 2004 zawiesił członkostwo, a następnie formalnie wystąpił z Sojuszem Lewicy Demokratycznej. W kolejnych wyborach, startując z listy koalicji Lewica i Demokraci, został wybrany już w pierwszej turze.

Czesław Dębski

21 lipca 2020 zmarł wieloletni dyrektor elbląskiego i braniewskiego browaru. Miał 73 lata. Urodził się 11 listopada 1946 roku w Zarszynie, na pograniczu Bieszczad i Beskidu Niskiego. W 1970 roku ukończył Wydział Technologii Fermentacji na Politech-

nice Łódzkiej i rozpoczął pracę w elbląskim browarze. Już dwa lata później został dyrektorem browaru w Braniewie, a w 1980 r. - naczelnym dyrektorem Zakładów Piwowarskich w Elblągu. W 2002 roku wystartował w pierwszych bezpośrednich wyborach na prezydenta Elbląga. Dostał się do drugiej tury, w której przegrał z Henrykiem Stoniną.

Józef Nowicki

5 października zmarł Józef Nowicki, długoletni prezes elbląskiego Zarządu Okręgowego Związku Kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych. W 1940 roku zesłany wraz z rodziną na Sybir. Po powrocie do Polski zamieszkał w Elblągu. Odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi, Krzyżem za wybitne osiągnięcia dla Związku Kombatantów, Gwiazdą Kombatantką oraz Medalem 100-lecia Odzyskania Niepodległości.

Janusz Hankowski

12 października 2020 roku odszedł wyjątkowy elbląski artysta i współzałożyciel Galerii EL Janusz Hankowski. Janusz Hankowski urodził się w 1933 r. w Ostrowi Mazowieckiej. W latach 1951-55 studiował etnografię na Uniwersytecie Warszawskim, a następnie malarstwo w Państwowej Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych w Gdańsku (dyplom uzyskał w pracowni prof. Stanisława Teisseyre'a w 1963 roku). Od lat 60. aktywnie uczestniczył w życiu kulturalnym Elbląga. Był współzałożycielem i twórcą Galerii EL, to właśnie on wymyślił dla niej nazwę. Brał udział w organizacji Biennale Form Przestrzennych, był pomysłodawcą Salonów Elbląskich. Prezentował swoje prace na kilkudziesięciu wystawach indywidualnych w kraju i poza jego granicami. Za swoją działalność artystyczną Janusz Hankowski został odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi, Krzyżem Kawalerskim orderu Odrodzenia Polski i Srebrnym Medalem Gloria Artis.

ELK

Kazimierz Ziwirowicz

Dr hab. Inż. Kazimierz Ziwirowicz był współtwórcą, dyrektorem Centrum Studiów Bałtyckich w Elku. Gdy w Elku powołano Wydział Studiów Technicznych i Społecznych (elcką filię UWM w Olsztynie) Kazimierz Ziwirowicz został jego dziekanem. Specjalista z zakresu ewidencji gruntów to absolwent i wieloletni pracownik Wydziału Geodezji i Gospodarki Przestrzennej Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego. Na przestrzeni lat miał swój znaczący udział w wychowaniu wielu pokoleń absolwentów tej uczelni. Kazimierz Ziwirowicz został zapamiętany przez współpracowników jako dobry, ciepły człowiek. Zmarł 3 października 2020 r. w wieku 71 lat.

Bernard Walenciej

Bernard Walenciej był wójtem gminy Elk w latach 1990-2006. Na przestrzeni wielu lat pełnił wiele różnych funkcji w samorządzie. Zmarł 9 lipca 2020 r. po ciężkiej chorobie.

Zosia Koniecko

Nie ma chyba elczanina, który nie słyszałby o Zosi Koniecko, u której ponad dwa lata temu zdiagnozowano nowotwór - glejaka wielopostaciowego. To, że w główce małej Zosi rośnie duży guz, wyszło przypadkiem - odkryto ten fakt w efekcie badań, jakie dziecko przeszło po niegroźnym potrąceniu go przez samochód, 19 stycznia 2018 roku. Dziewczynka wyjechała do USA, gdzie przeszła szereg badań i otrzymała leki, które następnie przyjmowała po powrocie

do Polski. Guz się zmniejszał. Cały czas dziewczynce i jej bliskim pomagali mieszkańcy miasta. Niestety pod koniec ubiegłego roku stan Zosi się pogarszał. Zmarła 28 stycznia.

Ks Zygmunt Sędziak

Ks. Zygmunt Sędziak był m.in. proboszczem Parafii w Bakalarzewie i wieloletnim pracownikiem instytucji diecezjalnych. Odszedł w 89. roku życia i 63. roku Kapłaństwa. Zmarł 5 października 2020 r.

IŁAWA

Karol Jacuński

Prezes okręgowego koła Polskiego Związku Byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych w Olsztynie z siedzibą w Iławie, zmarł 2 lutego 2020 r., mając prawie 82 lata. Był więźniem niemieckiego, nazistowskiego obozu w Lebrechtsdorf, dzisiejsze Potulice.

Robert Panek

Zmarł 18 lipca 2020. Miał zaledwie 42 lata. Z zawodu był geodetą. To były piłkarz i wychowanek Jezioraka, działacz sportowy, grający w piłkę nożną także w Ewingach Zalewo, Czarnych Małdyty, GKS-ie Wiekielec.

Mł. insp. Marcin Radtke

Zmarł 27 września. Miał 44 lata. Szefer iławskiej policji był zaledwie trzy tygodnie. Po śmiertnie otrzymał Złotą Odznakę „Zasłużony Policjant”. W służbie był od 2001 r. Był naczelnikiem Wydziału Wywiadu Kryminalnego KWPolicji w Olsztynie, jeszcze wcześniej - pracował w Laboratorium Kryminalistycznym KWPw Bydgoszczy, a następnie w Sekcji ds. Europolu Wydziału Koordynacji Międzynarodowej Wymiany Informacji Biura Międzynarodowej Współpracy Policji Komendy Głównej Policji.

NIDZICA

Longin Dąbrowski

3 września 2020 roku zmarł Longin Dąbrowski, wieloletni dyrektor i nauczyciel Szkoły Podstawowej nr 1 im. Mikołaja Kopernika w Nidzicy (1974-1991). Był związany z nidzicką „Jedynką” na dobre i złe. Jak wspominali dawni współpracownicy i uczniowie, potrafił bronić swego zdania będąc jednocześnie otwartym na argumenty innych. Zarażał życiowym optymizmem i pogodą ducha.

PISZ

Zdzisław Stecka

Był cenionym w powiecie piskim samorządowcem. W latach 2010-2014 pełnił funkcję zastępcy burmistrza Miasta i Gminy Ruciane-Nida. W latach 2014-2018 był radnym. Przeprowadził 25 lat jako nauczyciel wychowania fizycznego w Szkole Podstawowej w Ukcie. Przez 17 lat był jej dyrektorem. Efektem jego starań jest m.in. hala sportowa. Zdzisław Stecka cieszył się ogromnym autorytetem zarówno wśród grona pedagogicznego, uczniów, jak i rodziców. Zmarł nagle w niedzielę, 23 sierpnia. Miał 55 lat.

OLECKO

Józef Bućwiński

Mecenas Józef Bućwiński zmarł 4 kwietnia 2020 roku w wieku 74 lat. Był pierwszym w województwie pacjentem zarażonym koronawirusem i pierwszą w naszym regionie śmiertelną ofiarą Covid-19. Urodził się 8 grudnia 1945 roku w Sejwach w gminie Puńsk. W 1973 roku obronił pracę dyplomową z prawa na Uniwersytecie Warszawskim. Pracował w zespole adwokackim w Suwałkach. W 1993 roku otworzył prywatną kancelarię adwokacką Suwałkach, a w styczniu 2002 roku przeniósł ją do Olecka. Od 1974 r. był członkiem Polskiego Związku Łowieckiego i należał do Koła Łowieckiego „Sarna” w Olecku. Od 2010 roku był członkiem Naczelnej Rady Łowieckiej. W latach 1969-73 i 1994 pełnił funkcję komandora Oleckiego Klubu Wodnego. Był też radnym pierwszej kadencji Rady Miejskiej w Olecku (1990-1994).

OSTRÓDA

Edmund Kajetanek

Działacz kulturalny i oświatowy, pedagog, rzeźbiarz amator. Miał 90 lat. Mieszkał w Wirwajdach w gminie Ostróda. W 1950 r. rozpoczął pracę nauczycielską w Samborowie. Od września 1952 r. był kierownikiem Szkoły Podstawowej w Wirwajdach. Był też współzałożycielem Klubu Plastyka Amatora w Ostródzie. Był aktywnym organizatorem kultury w środowisku wiejskim, opiekunem i reżyserem teatrów szkolnych. Uprawiał rzeźbę w drewnie, korzenioplastykę, płaskorzeźbę, rzeźbę w kamieniu.

Wiesław Dembkowski

Spotecznik i sółtys Gierzwatdu. W tym roku zwyciężył w plebiscycie „Gazety Olsztyńskiej” Super Soltys. Miał 58 lat. Urodził się Lewaldzie Wielkim (gmina Dąbrówno) i w wieku 18 lat wyjechał na Śląsk, by pracować jako górnik. Spędził w pracy pod ziemią ćwierć wieku w kopalni Boże Dary w Katowicach. Na emeryturze, mając 44 lata, postanowił wrócić w rodzinne strony. W Gierzwaldzie mieszkał od 2006 roku, a od ponad roku był tam sółtysiem w Gierzwaldzie.

Maria Gilewska

Polonistka, wychowawca, pedagog i przyjaciel młodzieży. Uczyła w LO in. J. Bażyńskiego w Ostródzie. Miała 95 lat. W 1950 wraz z mężem rozpoczęła pracę jako nauczycielka języka polskiego w ostródzkim, którego w latach 1960-1961 była dyrektorem. Była wiceprezesem oddziału ZNP w Ostródzie, zasiadała również w prezydium zarządu okręgu ZNP w Olsztynie. W 1972 uzyskała mandat posła na Sejm PRL VI kadencji. Pełniła funkcję zastępcy przewodniczącego Komisji Oświaty i Wychowania.

Olgierd Dąbrowski

Dziennikarz, spotecznik, samorządowiec, były burmistrz Ostródy. Miał 68 lat. W 1977 roku ukończył socjologię na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. Przez pięć lat był związany ze Sceną Plastyczną Teatru Akademickiego KUL. Ponad 20 lat współpracował z wydawnictwami, radiem, prasą i telewizją. Przez siedem lat pełnił funkcję zastępcy burmistrza Ostródy w latach 2002-2010. Po wygranych wyborach 2010 r. objął stanowisko burmistrza Ostródy. Sprawował tę funkcję do 2012 roku. Był znanym i cenionym dziennikarzem, pracował m.in. w „Dzienniku Pojezierza”. Kierował też ostródzkim stowarzyszeniem PAX. Był pasjonatem sportu, zwłaszcza piłki nożnej i najwierniejszym kibicem Sokota Ostróda.

Krajowy Ośrodek
Wsparcia Rolnictwa

ODDZIAŁ TERENOWY W OLSZTYNIE
10-448 OLSZTYN, UL. GŁOWACKIEGO 6
TEL. 89 52-48-800, FAX. 89 52-48-802

Sekcja Zamiejscowa	Adres	Telefon	Sekcja Zamiejscowa	Adres	Telefon
Elbląg	ul. Nowodworska 10B	(55) 230-65-20	Bartoszyce	ul. Kętrzyńska 45A	(89) 762-79-10
Grabin	Grabin 17	(89) 642-56-40	Działdowo	ul. M. Skłodowskiej-Curie 35	(23) 698-07-80
Kamionek	Kamionek 25	(89) 624-32-12	Morąg	ul. Dworcowa 13	(89) 757-85-20
Korsze	ul. W. Polskiego 41A	(89) 754-26-20	Elk	ul. Zamkowa 8	(87) 621-74-60
Lidzbark Warm.	ul. Ornecka 6	(89) 767-78-10	Olecko	ul. Os. Lesk 20	(87) 523-43-10
			Bystry	Bystry 6A	(87) 428-42-51

Lp.	Powiat	Gmina	Działka			Charakter nieruchomości	Rodzaj przetargu	Cena wywoławcza (w zł)	Czynsz wywoławczy (w dt)	Termin przetargu		Miejsce przetargu	Informacje pod tel.
			obręb	numer	powierzchnia ogółem w ha					data	godzina		
1	szczywieński	Szczytno	Romany	19/1	1,1200	nierolna	nieograniczony	63 500,00	xxx	10.11.2020	11:00	SZ Kamionek	896243212
2	olsztyński	Barczewo	Tumiany	74/39	0,3475	nierolna	nieograniczony	116 690,00	xxx	12.11.2020	10:00	OT Olsztyn	895248823
3	działdowski	Działdowo	Działdowo miasto	3717	0,2344	nierolna	nieograniczony	178 600,00	xxx	17.11.2020	13:00	SZ Działdowo	236980784
4	mrągowski	Piecki	Zydzrojoy Piecek	60	0,2500	nierolna	nieograniczony	49 440,00	xxx	17.11.2020	10:00	SZ Elk	876217452
5	mrągowski	Piecki	Dłużec	436/6, 437	0,7713	nierolna	nieograniczony	80 400,00	xxx	17.11.2020	10:00	SZ Elk	876217452
6	elbląski	Markusy	Markusy	299	1,2100	nierolna	nieograniczony	109 200,00	xxx	18.11.2020	11:00	SZ Elbląg	552306526
7	ostródzki	Dąbrówno	Brzeźno Mazurskie	74/14	1,2050	nierolna	nieograniczony	82 100,00	xxx	18.11.2020	10:00	SZ Działdowo	236980784
8	elcki	Stare Juchy	Grabnik	407/9	0,3113	rolna / nierolna	nieograniczony	44 340,00	xxx	19.11.2020	12:00	OT Olsztyn	895248944
9	elcki	Stare Juchy	Grabnik	407/10	0,3029	rolna / nierolna	nieograniczony	42 940,00	xxx	19.11.2020	12:00	OT Olsztyn	895248944
10	elcki	Stare Juchy	Grabnik	407/11	0,3002	rolna / nierolna	nieograniczony	42 570,00	xxx	19.11.2020	12:00	OT Olsztyn	895248944
11	elcki	Stare Juchy	Grabnik	407/12	0,3002	rolna / nierolna	nieograniczony	24 570,00	xxx	19.11.2020	12:00	OT Olsztyn	895248944
12	elcki	Stare Juchy	Grabnik	407/13	0,3001	rolna / nierolna	nieograniczony	42 560,00	xxx	19.11.2020	12:00	OT Olsztyn	895248944
13	elcki	Stare Juchy	Grabnik	407/14	0,3002	rolna / nierolna	nieograniczony	42 570,00	xxx	19.11.2020	12:00	OT Olsztyn	895248944
14	elbląski	Pasłęk	Borzynowo	121/5	0,3300	nierolna	nieograniczony	39 200,00	xxx	19.11.2020	10:00	SZ Elbląg	552306325
15	elcki	Stare Juchy	Grabnik	407/15	0,3002	rolna / nierolna	nieograniczony	42 570,00	xxx	20.11.2020	12:00	OT Olsztyn	895248944
16	elcki	Stare Juchy	Grabnik	407/16	0,3002	rolna / nierolna	nieograniczony	42 570,00	xxx	20.11.2020	12:00	OT Olsztyn	895248944
17	elcki	Stare Juchy	Grabnik	407/17	0,3015	rolna / nierolna	nieograniczony	56 500,00	xxx	20.11.2020	12:00	OT Olsztyn	895248944
18	elcki	Stare Juchy	Grabnik	407/18	0,3005	rolna / nierolna	nieograniczony	56 320,00	xxx	20.11.2020	12:00	OT Olsztyn	895248944
19	elcki	Stare Juchy	Grabnik	407/19	0,3006	rolna / nierolna	nieograniczony	56 330,00	xxx	20.11.2020	12:00	OT Olsztyn	895248944
20	olsztyński	Stawiguda	Tomaszkowo	3/36	0,3352	nierolna	nieograniczony	855 100,00	xxx	25.11.2020	12:00	OT Olsztyn	895248838
21	elbląski	Elbląg	Janowo	284	0,4151	rolna / nierolna	nieograniczony	72 684,00	xxx	26.11.2020	11:00	SZ Elbląg	552306532
22	olsztyński	Dobre Miasto	Dobre Miasto 2	6/1	0,4052	nierolna	nieograniczony	171 700,00	xxx	01.12.2020	10:00	OT Olsztyn	895248838
23	olsztyński	Olsztynek	Olsztynek 5	63/9, 63/13	0,0878	nierolna	nieograniczony	69 000,00	xxx	01.12.2020	10:00	OT Olsztyn	895248838

Szczegółowe informacje o nieruchomościach oraz pełną treść wykazów i ogłoszeń można uzyskać w Siedzibie Oddziału Terenowego KOWR w Olsztynie, ul. Głowackiego 6, w siedzibie Urzędu Gminy właściwej ze względu na położenie nieruchomości i w Biuletynie Informacji Publicznej KOWR na stronie internetowej: www.kowr.gov.pl.

Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa Oddział Terenowy w Olsztynie

ogłasza, że zamierza przeznaczyć do sprzedaży w drodze przetargu nieruchomość gruntową niezabudowaną znajdującą się na terenie projektowanej zabudowy produkcyjno-usługowej sąsiadującej bezpośrednio z węzłem na skrzyżowaniu dróg krajowych 551 i 516, położoną w woj. warmińsko-mazurskim, pow. olsztyńskim, gminie Stawiguda, obrębie Tomaszkowo – działka nr 3/19 o powierzchni 2,9045 ha. Wywoławcza cena – 7 401 000,00 zł. Termin, miejsce i warunki przetargu na ww. nieruchomość zostaną podane do publicznej wiadomości w odrębnym ogłoszeniu. Szczegółowe informacje o nieruchomości oraz pełną treść wykazu można uzyskać w siedzibie Oddziału Terenowego KOWR w Olsztynie, ul. Głowackiego 6, tel. (89) 524-88-38, lub w Biuletynie Informacji Publicznej KOWR na stronie internetowej www.kowr.gov.pl.

133920otbr-B-G

JESZCZE OSZCZĘDZAMY

W tej chwili ok. 50 proc. Polaków ma oszczędności, które uznają za wystarczające i które zapewniają im poczucie bezpieczeństwa. Jednak tylko 14 proc. deklaruje, że odkłada teraz więcej niż przed pandemią. Prawie 1/3 badanych podkreśla, że stać ich na oszczędzanie jedynie mniejszych kwot. Trudniejsza sytuacja zmusiła prawie co trzeciego do sięgnięcia po zaskórniaki, aby móc zapewnić sobie bieżące utrzymanie i pokryć wszystkie wydatki – wynika z cyklicznego badania „Barometr Providenta” przeprowadzonego z okazji przypadającego na 31 października Światowego Dnia Oszczędzania.

Jak wynika z badania, dla wielu Polaków pandemia COVID-19 wiązała się z koniecznością naruszenia swoich oszczędności. Blisko 50 proc. zadeklarowało, że na utrzymanie wystarczyły im bieżące dochody, ale 1/3 Polaków musiała sięgnąć po odłożone wcześniej środki. Prawie co piąta osoba (18 proc.) przyznała jednak, że

nie miała oszczędności, z których mogłaby skorzystać w tej trudniejszej sytuacji.

Pandemia sprawiła, że Polacy potrzebują coraz większych sum, żeby czuć się bezpiecznie. W tym roku średnia kwota oszczędności, która zapewnia poczucie bezpieczeństwa, wynosi 17 tys. zł. Rok temu była o 4 tys. zł niższa, a w 2018 roku wynosiła raptem 8,4 tys. zł.

Odsetek osób deklarujących, że warto oszczędzać, przekroczył 80 proc. Jednak w tej chwili tylko ok. 50 proc. Polaków ma oszczędności, które uznaje za wystarczające i które zapewniają im poczucie bezpieczeństwa. Ponowne stworzenie takiej poduszki finansowej dla wielu badanych wiązałoby się z wielomiesięcznymi wyrzeczeniami. 17 proc. Polaków wskazało, że musieliby odkładać przez cały rok, a 15 proc. – przez pół roku. Z kolei 16 proc. ankietowanych zajęłoby to dwa-trzy miesiące, a średnio co 10. na utrzymanie wystarczającej poduszki finansowej potrzebowałoby 2-3 lat.

Jak pokazuje badanie, w tej chwili ok. 14 proc. Polaków deklaruje, że regularnie oszczędza więcej niż przed pandemią. Jednak 28,3 proc. może aktualnie pozwolić sobie na odkładanie mniejszych sum, a 4,5 proc. nie jest w stanie wygospodarować żadnych oszczędności, choć wcześniej im się to udawało.

Zaoszczędzone środki blisko 60 proc. Polaków odkłada na „czarną godzinę”. Co ciekawe, na zakup własnego domu lub mieszkania oszczędza tylko co 10. Natomiast mniej więcej 1/4 badanych zamierza przeznaczyć oszczędności na wydatki takie jak remont i umeblowanie mieszkania, a niewiele mniejszy odsetek – na podróże i wakacyjne wyjazdy.

za newseria.pl

15720otbr-b-M

SZKŁOLAND Sp. z o.o.

ZATRUDNI

od zaraz

PRACOWNIKÓW
PRODUKCJI

tel. 606 300 419

329520otpb1-a-M

komunikat

Uprzejmie informujemy, że ENERGA Kogeneracja Spółka z o.o., główny producent ciepła dystrybuowanego przez EPEC sp. z o.o., podwyższyła ceny sprzedaży ciepła średnio o 5,8 proc.

Energa Kogeneracja dokonała tego na podstawie Decyzji Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki z dnia 16.10.2020 r. (nr OGD.4210.13.2020.1331.XVIII.WA). W związku z tym, że EPEC dostarcza ciepło także z zarządzanej przez siebie ciepłowni przy ul. Dojazdowej, końcowa cena dla klienta wzrośnie średnio o 3,2 proc.

W związku z powyższym ceny ciepła dla odbiorców zasilanych z miejskiej sieci ciepłowniczej od 01.11.2020 r. wynoszą netto:

- cena za moc zamówioną 7.315,27 zł miesięcznie za 1 MW
- cena ciepła 34,21 zł za 1 GJ
- cena nośnika ciepła 21,34 zł za m³.

Podatek VAT będzie doliczany zgodnie z obowiązującymi przepisami w wysokości 23%.

Zarząd EPEC

57620see1-a-M

OGŁOSZENIE Prezydenta Miasta Elbląg

o wyłożeniu do publicznego wglądu projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru obejmującego działki 5, 6, 7, 8 i 9, obręb 4, przy ul. Ogólnej w Elblągu

Na podstawie art. 17 pkt 9 ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 2020 poz. 293 ze zm.) oraz uchwały Rady Miejskiej nr VIII/260/2019 z dnia 28 listopada 2019 roku w sprawie przystąpienia do sporządzania planu

zawiadamiam

o wyłożeniu do publicznego wglądu projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru obejmującego działki 5, 6, 7, 8 i 9 obręb 4 przy ul. cy Ogólnej w Elblągu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko.

Wyłożenie projektu planu odbędzie się w terminie od dnia 09.11.2020 r. do dnia 09.12.2020 r. na informacyjnej tablicy elektronicznej w siedzibie Urzędu Miejskiego w Elblągu, ul. Łączności 1, parter, w pn., śr., czw. w godz. od 7³⁰ do 15³⁰, wt. w godz. od 7³⁰ do 16³⁰, w pt. w godz. od 7³⁰ do 14³⁰ oraz w Biuletynie Informacji Publicznej – Urząd Miasta w Elblągu/Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

W związku z zagrożeniem epidemicznym wywołanym przez wirus COVID-19 dyskusja publiczna nad rozwiązaniami przyjętymi w projekcie planu odbędzie się w formie czatu internetowego na stronie www.dyskusjapubliczna.elblag.eu w dniu 24.11.2020 r. od godz. 10⁰⁰ do godz. 16⁰⁰. Zainteresowani będą mieli możliwość zadawania pytań dotyczących projektu planu, na które odpowiedzi będą udzielane w czasie rzeczywistym.

§ 24 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 09 października 2020 roku w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii stanowi, że do odwołania w urzędach administracji publicznej dopuszczalna liczba interesantów przebywających w tym samym czasie w jednym pomieszczeniu nie może być większa niż 1 osoba na jedno stanowisko obsługi, z wyłączeniem osób realizujących zadania w zakresie obsługi interesantów. W związku z tym od dnia 09.11.2020 r. do dnia 09.12.2020 r. zapraszam na bezpośrednie spotkania ze służbami planistycznymi w sprawie ustaleń zawartych w wyłożonym planie miejscowym, po uprzednim ustaleniu terminu i miejsca spotkania pod numerem telefonu Departamentu Urbanistyki i Architektury 55 239 30 72. Pod wskazanym numerem telefonu można uzyskać informacje na temat wyłożonego do publicznego wglądu projektu planu miejscowego.

Zgodnie z art. 18 ww. ustawy każdy, kto kwestionuje ustalenia przyjęte w projekcie planu miejscowego może wnieść uwagi. Uwagi należy składać na piśmie do Prezydenta Miasta Elbląg z podaniem imienia i nazwiska lub nazwy jednostki organizacyjnej i adresu oraz oznaczenia nieruchomości, której uwaga dotyczy, w nieprzekraczalnym terminie do dnia 31.12.2020 r. Jednocześnie, zgodnie z art. 39 ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2020 r. poz. 283 ze zm.), obwieszczenie niniejsze stanowi podanie do publicznej wiadomości projektu dokumentu wymagającego udziału społeczeństwa. Zgodnie z art. 54 ust. 3, w związku z art. 40 cytowanej wyżej ustawy z dnia 3 października 2008 roku uwagi i wnioski do ww. projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w zakresie oddziaływania na środowisko mogą być wnoszone na zasadach określonych w przepisach przywołanej ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, wskazanych w niniejszym ogłoszeniu.

Prezydent Miasta Elbląg

Informacja dotycząca przetwarzania danych osobowych

Administratorem Państwa danych osobowych jest Gmina Miasto Elbląg z siedzibą przy ul. Łączności 1, 82-300 Elbląg, reprezentowana przez: Prezydenta Miasta Elbląg.

1. Administrator wyznaczył inspektora ochrony danych, kontakt: tel. 55 239 33 28, e-mail: iod@umelblag.pl.
2. Dane osobowe przetwarzane są w celu przyjęcia uwag do projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, na podstawie ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.
3. Dane osobowe mogą być przekazywane wyłącznie podmiotom uprawnionym na podstawie przepisów prawa.
4. Dane osobowe będą przechowywane bezterminowo.
5. Podanie danych osobowych jest wymogiem ustawowym.
6. Posiadają Państwo prawo do:
 - dostępu do treści swoich danych, ich sprostowania,
 - złożenia skargi do organu nadzorczego: Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych, ul. Stawki 2, 00-193 Warszawa.

57520see1-a-M

NEW HOUSE
nieruchomości

**POROZMAWIAJMY
O NIERUCHOMOŚCIACH**

664-031-061

DOMY MIESZKANIA LOKALE DZIAŁKI

SPRZEDAŻ • KUPNO • ZAMIANA

Olsztyn, ul. Warmińska 7/4 • biuro@newhouse.co

WWW.NEWHOUSE.CO

121/2Uotbr-a-M

PARTNERSTAL
PRODUKCJA GARAŻY BLASZANYCH

**GARAŻE BLASZANE
KOJCE**

SZYBKO • TANIO

698 230 205

WWW.PARTNERSTAL.PL

3420see1-C-P

ZWIERZĘTA

kupię

KUPIĘ konie, 606-655-378

sprzedam

NARYBEK- zarybienia
tel.600-460-777.

RYBY sprzedaż: karp, amur, tołpyga, żółty karaś, do dalszej hodowli i do konsumpcji, 669-483-895.

NIERUCHOMOŚCI

sprzedam

ATRAKCYJNIE położony nowy dom przy lesie w Kaczku, 577-815-795

BUDYNEK mieszkalny do remontu, przy przystanku autobusowym. Mazury koło Olecka, 606-26-35-33

PÓŁ DOMU BARTOSZYCE 154m (kwadratowych) użytkowych + garaż Tel. (89)763-20-96 po 17.00

WWW.DOMKIANGIELSKIE.PL, 503-103-703

kupię

KUPIĘ mieszkanie, może być do remontu lub zadłużone, pomogę w spłacie długu, zapłacę 2000zł za informację o takim mieszkaniu. 661-435-785

PRACA

dam pracę

DO obsługi bydła mlecznego, 668-104-607

DOJARZA i pracownika w gospodarstwie, 515603782

FERMA drobiu Barczewo, 668-047-381

GOSPODARZA/ Opiekuna ośrodka wypoczynkowego. Możliwość zakwaterowania. 509-964-438, CV: biuro@resortniegocin.pl

SOBOTA

ZDROWO I AKTYWNI

KIEROWNIKA Bazy Noclegowej w ośrodku wypoczynkowym. Możliwość zakwaterowania. 509-964-438, CV: biuro@resortniegocin.pl

KOREKTA tekstów, zdalnie, 660-205-294

MECHANIKA do naprawy sprzętu rolniczego w dużym gospodarstwie z możliwością zamieszkania; okolice Elku, 608-452-972

POMOCNIKA w gospodarstwie, tel.515603782

PRACOWNIKA w gospodarstwie rolnym do hodowli bydła, okolice Elku, z możliwością zamieszkania, 608-452-972

PRACOWNIKÓW leśnych, 667-947-124

PRZY obsłudze koni, 501-172-462

TRAKTORZYSTĘ w gospodarstwie, 515603782

W gospodarstwie mlecznym, 510-135-912

ZATRUDNIĘ mężczyznę do gospodarstwa rolnego, wynagrodzenie, wyżywienie, zamieszkanie, 693-229-761,

ZATRUDNIĘ w gospodarstwie rolnym. Wynagrodzenie 3 tys. 509-451-813

AUTO-MOTO

sprzedam

RENAULT Laguna combi 2011 diesel bezwypadkowy z salonu 22500zł tel. 501-036-654

TOYOTA Camry, kupilem nową odsprzedam używaną stan idealny, garażowana na gaz. 514-114-291

kupię

SAMOCHODY kasacja, 502-180-869

USŁUGI

budowa | remont

DACHY, 579-112-988

HYDRAULICY, 501-209-794

NAPRAWA okien, rolet, 504-720-494,

SZALÓWKA, podłoga, boazeria, sztacheta, taras; Tartak Żarnowo k.Augustowa, 693-491-205.

transport

PRZEPROWADZKI Amfora kompleksowo, 501-866-016

inne

OCZYSZCZALNIE ścieków, szamba sprzedaż, montaż, 794-617-449

WYCINKA drzew i krzewów Olsztyn oraz okolice. 793450183

WYCINKA drzew niebezpiecznych na wysokości, 889-321-899

BIZNES

POŻYCZKA. (89)527-72-04

NAUKA

MATEMATYKA, fizyka, chemia (dojazd) 607-056-387

RÓŻNE

sprzedam

DOBRE okna, 513-159-810, (89)642-02-82

GARAŻE blaszane, kojce, www.partnerstal.pl, 698-230-205

MASZYNY stolarskie, 602-459-611.

SPRZEDAM TOKARKĘ do metalu. Tel. 601-68-68-27

kupię

DŁUŻYCĘ iglastą, 606-681-747

MASZYNY stolarskie, 602-459-611.

ROLNICTWO

zwierzęta hodowlane

! FHU skup i transport knurów, macior, bydła-waga, faktura, tel.721-040-072.

SPRZEDAM jałówki Limousine zaciłone, 608-452-972

SPRZEDAM kłacz zimnokrwiste, 501-172-462

SPRZEDAM krowy LM, 668-217-980

maszyny rolnicze

SPRZEDAM WYCINAKI, WYBIERAKI DO KISZONEK, PRZEWRAKARKI, BECZKOWOZY I INNE MASZYNY, 608-279-110

SPRZEDAM: MASZYNY ROLNICZE UŻYWANE 200Szt. Kiwity tel.605-429-486, Ostróda tel.601-612-068, Węgorzewo tel.539-448-102

produkty rolne

KUPIĘ: ZBOŻA paszowe, konsumpcyjne. FHU ANIMAR. Tel. 694-508-207

KUPIJĘ zboża 602-114-212

SKUP ZBÓŻ KUPI: zboża paszowe, konsumpcyjne.TEL. 606-505-511

ZIEMNIAKI odpadowe 5t, 667-530-918

Małgorzacie Szleszyńskiej

wyrazy głębokiego współczucia i słowa wsparcia
w tych trudnych chwilach po stracie

Mamy

składają współpracownicy
z laboratorium szpitala miejskiego w Olsztynie

3757200pb1-a-M

Andrzejowi Szleszyńskiemu

z powodu śmierci

Mamy

składają Komendant Regionalnego Centrum Informatyki
Olsztyn wraz z żołnierzami i pracownikami wojska

3751200pb1-a-M

Najszczerze wyrazy współczucia z powodu śmierci

Krystyny Szleszyńskiej

wieloletniego Członka Zarządu Stowarzyszenia
Emerytów i Rencistów przy Michelin Polska SA

Rodzinie i Bliskim

składa Michelin Polska SA Olsztyn

3750200pb1-A-G

Drogiej Koleżance Barbarze Kryckiej

wyrazy szczerzego współczucia, żalu i słowa otuchy
z powodu śmierci

Teścia

składają
współpracownicy z laboratorium szpitala miejskiego
w Olsztynie

3757200pb1-B-G

Naszemu Koledze,
Prodziekanowi Wydziału Humanistycznego UWM, doktorowi

Krzysztofowi Łożyńskiemu

składamy
wyrazy głębokiego współczucia z powodu śmierci

Mamy

Koleżanki i koledzy
z Katedry Języka Polskiego i Katedry Literatury Polskiej

3754200pb1-A-G

Pani Joannie Stawarczyk

Jej Rodzinie i Bliskim

wyrazy najgłębszego współczucia, słowa wsparcia i otuchy
po śmierci

Teścia, Pana Mariana Stawarczyka

składają pracownicy
Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Stawigudzie

3746200pb1-a-M

Jak trudno żegnać kogoś, kto jeszcze mógł być z nami...

Z głębokim smutkiem i żalem zawiadamiamy,
że 28 października 2020 r. przegrał walkę z chorobą
nasz kolega

Jurek Ciechacki

człowiek o wielkim sercu, pełen humoru i życzliwości.
Takim zapamiętamy Go w naszych sercach. Nie możemy
wprost uwierzyć, że nie ma Go już wśród nas.

Pograżonej w żalobie

Rodzinie

wyrazy współczucia

składają Rada Nadzorcza, Zarząd oraz koleżanki i koledzy
z Elbląskiej Spółdzielni Mieszkaniowej „Sielanka”

5802000pb1-a-M

8615170pb1-aa-C

Z głębokim żalem przyjęliśmy wiadomość o śmierci

Adama Kondziora

Odszedł wspaniały człowiek, działacz społeczny, gotowy zawsze nieść pomoc wszystkim, którzy jej potrzebowali.

Na miejsce spoczynku na cmentarzu w Dywitach odprowadzimy Go 30 października 2020 r. o godz. 14.30.

Wyrazy głębokiego współczucia wszystkim, którym odejście Adama sprawiło ból

składają znajomi i przyjaciele z Warmińsko-Mazurskiego Oddziału Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

374120opb1-a-M

Są chwile i ludzie, których się nie zapomina

Z głębokim żalem i smutkiem przyjęliśmy wiadomość o śmierci naszego Przyjaciela

ś. † p. Adama Kondziora

Prezesa Warmińsko-Mazurskiego Związku Inwalidów Narządu Ruchu. Adasiu, pamięć o Tobie pozostanie na zawsze wśród osób, którym bezinteresownie pomagałeś. Wszystkim, którym Adam był bliski

składamy wyrazy szczerego współczucia.

Maria Maciejka wraz z pracownikami Miejskiego Zespołu ds. Rehabilitacji Zawodowej i Społecznej Osób Niepełnosprawnych w Olsztynie

372720opb1-A-G

*Życie ludzkie jest przejściem (...)
Nie tylko przez granice śmierci, ale i do nowego życia*

Dotarła do nas smutna wiadomość, że 25 października 2020 r. zmarła

ś. † p. Helena Hałun

długoletnia działaczka organów samorządowych spółdzielni i klubu seniora.

Wyrazy głębokiego współczucia

Rodzinie

składają Rada Nadzorcza, Zarząd oraz pracownicy Elbląskiej Spółdzielni Mieszkaniowej „Sielanka”

57820see1-a-M

Wyrazy szczerego współczucia i słowa wsparcia

Pani

Marioli Waszkiewicz

z powodu śmierci

Męża

składają

Przewodnicząca Rady Gminy Agnieszka Sakowska-Hrywniak

Wójt Gminy Dywity Daniel Zadworny

372820opb1-a-M

Z głębokim żalem przyjęliśmy wiadomość o śmierci naszego drogiego kolegi

Stefana Charkiewicza

wieloletniego radnego.

Wyrazy głębokiego współczucia

Rodzinie Zmarłego i Najbliższym

składają radni Rady Miejskiej w Dobrym Mieście

373920opb1-a-M

Rodzinie i Bliskim

Pana **Adama Kondziora** Prezesa Warmińsko-Mazurskiego Związku Inwalidów Narządu Ruchu,

składamy wyrazy głębokiego współczucia.

Stowarzyszenie na rzecz Osób Niepełnosprawnych i Ich Rodzin w Olsztynku

374520opb1-a-M

*Jest taki ból, o którym lepiej nie mówić,
bowiem najlepiej wyraża go milczenie*

Z ogromnym żalem przyjęliśmy wiadomość o śmierci Naszego serdecznego Kolegi przyjaciela Nadleśniczego Nadleśnictwa Drygały

ś. † p.

Janusza Zielińskiego

Był człowiekiem wielkiego serca, patriotą poświęcającym Ojczyźnie swoją pracę. Był wspaniałym leśnikiem, oddanym bez reszty dobru przyrody i polskiemu lasom. Dokonał wiele, ale miał jeszcze tyle planów i zamierzeń. Odszedł za wcześnie. Pozostanie na zawsze w naszych sercach i wspomnieniach.

Wyrazy szczerego współczucia

Rodzinie

składają Dyrektor wraz z pracownikami Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Białymstoku

12920ocwp-a-M

Pani

Rozalii Grynys

wyrazy głębokiego żalu i współczucia z powodu śmierci

Męża

składają dyrekcja oraz pracownicy Zarządu Komunikacji Miejskiej w Elblągu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością

56320see1-a-M

Z wielkim smutkiem przyjęliśmy wiadomość o śmierci naszego pracownika i kolegi

Jacka Wierzbickiego

Rodzinie i Bliskim Zmarłego

składamy

wyrazy szczerego współczucia.

Właściciele, Zarząd, przyjaciele i pracownicy firmy Meble Wójcik

57720see1-A-G

Szanownej Pani Prof. Dr hab.

Irenie Koczowskiej oraz Rodzinie

z powodu śmierci

Męża

serdeczne wyrazy współczucia przesyłają byli współpracownicy z Zakładu Hodowli Roślin UWM

372920opb1-A-G

Z głębokim żalem przyjęliśmy wiadomość o śmierci

ś. † p. Jerzego Małachowskiego

Serdeczne wyrazy współczucia

Rodzinie

składają koleżanki i koledzy ze spółki Meble Szkolne Olsztyn

373220opb1-a-M

Nie umiera ten, kto trwa w sercach i pamięci naszej...

Drogiemu Koledze

Jerzemu Buczyńskiemu

szczerze wyrazy współczucia i słowa otuchy z powodu śmierci ukochanej

Mamy

składają Dyrekcja oraz Koleżanki i Koledzy z Departamentu Organizacyjnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie

373320opb1-a-M

Panu

Piotrowi Żywickiemu

Prezesowi Sądu Okręgowego w Elblągu

i Jego Rodzinie

wyrazy szczerego współczucia z powodu śmierci

Ojca

składają sędziowie i pracownicy Sądu Rejonowego w Elblągu

56220see1-a-M

TU ZLECISZ ZAMIESZCZENIE NEKROLOGU LUB KONDOLENCJI W „GAZECIE OLSZTYŃSKIEJ” I „DZIENNIKU ELBŁĄSKIM”

NEKROLOGI (wymagany akt zgonu). Terminy przyjąć*:

- na poniedziałek – do piątku do godz. 15.00
 - na wtorek, środę, czwartek, piątek – dnia poprzedniego w godz. 7.00-15.00
 - na sobotę – do czwartku do godz. 15.00
- * Dotyczy Biura Ogłoszeń w Olsztynie, plac Józefa Bema 5

KONDOLENCJE

(wymagany dowód osobisty osoby nadającej) ukazują się w ciągu trzech dni od chwili nadania

Biuro Ogłoszeń, **OLSZTYN**, plac Józefa Bema 5
czynne w godz. 7.00-15.00, soboty – nieczynne
tel. 89-539-74-80, b.ogloszen@gazetaolsztynska.pl

www.pozegnania.net

Biuro Ogłoszeń, **ELBLĄG**, ul. Rybacka 35
tel. 55-236-18-02
pon.-pt. godz. 8.00-16.00

28919opb1-C-K

Można odejść na zawsze, by stale być blisko...
Ks. Jan Twardowski

Wyrazy głębokiego żalu i współczucia

Pani **Rozalii Gryn timer**
oraz Pani **Annie Zawiszy**

z powodu śmierci

Męża i Ojca

składają dyrekcja i pracownicy
Szpitala Miejskiego św. Jana Pawła II w Elblągu

56420see1-a-M

*W momencie śmierci bliskiego uderza człowieka świadomość
niczym nie dającej się zapłacić pustki*
Ks. Józef Tischner

Panu

Piotrowi Żywickiemu

wyrazy szczerego współczucia i słowa otuchy
w trudnych chwilach po stracie

Taty

składają Prezes, Wiceprezes, Dyrektor,
sędziowie i pracownicy Sądu Okręgowego
w Olsztynie

56720see1-a-M

Z powodu śmierci

ś. † p.

Lecha Gaworka

Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego
w Elblągu

wyrazy głębokiego żalu i współczucia

Rodzinie i Najbliższym

składają pracownicy PINB w Elblągu

57420see1-a-M

Pani

Rozalii Gryn timer

wyrazy najgłębszego współczucia
z powodu śmierci

Męża

składają dyrektor i Pracownicy
spółki Tramwaje Elbląskie

56820see1-a-M

Nie żyjemy, aby umierać, ale umieramy, aby żyć wiecznie

Wyrazy szczerego współczucia z powodu śmierci
naszego Kolegi

inż. **Lecha Gaworka**
Żonie Wiesławie i Najbliższym

składają
Powiatowy Inspektor Nadzoru Budowlanego dla m. Elbląga oraz współpracownicy
z organów nadzoru budowlanego dla powiatu elbląskiego i miasta Elbląga

57120see1-A-G

Z głębokim żalem i smutkiem
przyjeliśmy wiadomość o śmierci

ś. † p.

Lecha Gaworka

Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego w Elblągu.

W naszej pamięci pozostanie jako osoba życzliwa, dobra,
o niezwyklej osobowości, z którą współpraca stanowiła
dla pasłęckiego samorządu źródło ogromnej satysfakcji.

Łącząc się w żałobie i smutku
całej rodzinie, bliskim,
przyjaciołom i współpracownikom
składamy wyrazy szczerego współczucia.

Przewodniczący Burmistrz
Rady Miejskiej w Pasłęku Pasłęka
mgr Marian Matuszczak dr Wiesław Śniecikowski

56920see1-a-M

Jak trudno żegnać kogoś, kto jeszcze mógł być z nami...

Pani

Wiesławie Gaworek i Jej Rodzinie

wyrazy głębokiego współczucia z powodu śmierci

Męża Lecha Gaworka

składają powiatowi inspektorzy nadzoru budowlanego miast i powiatów
z terenu województwa warmińsko-mazurskiego

57220see1-a-M

*Umarłych wieczność dotąd trawa,
dokąd pamięcią im się płaci*

Wyrazy głębokiego żalu i współczucia

Rodzinie

z powodu śmierci

Lecha Gaworka

Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego w Elblągu

składają Starosta Elbląski,
Przewodnicząca Rady Powiatu w Elblągu,
radni Rady Powiatu w Elblągu, Zarząd Powiatu w Elblągu
oraz pracownicy Starostwa Powiatowego w Elblągu

57020see1-a-M

Pani
Wiesławie Gaworek
oraz rodzinie i najbliższym

najszczerze wyrazy współczucia, słowa wsparcia i otuchy
w tych trudnych chwilach po śmierci

Męża

składa

Maciej Kotarski W-M Wojewódzki Inspektor Nadzoru Budowlanego,
wraz ze współpracownikami

57320see1-A-G

Z głębokim żalem zawiadamiamy, że 28 października 2020 r. odszedł od nas w wieku 67 lat

ś. † p. Andrzej Czerniakiewicz

Uroczystości pogrzebowe rozpoczną się w sobotę, 31 października 2020 r., o godz. 13.30 pożegnaniem w kaplicy przy ul. Poprzecznej, skąd o godz. 14.00 nastąpi wyprowadzenie na cmentarz komunalny przy ul. Poprzecznej, gdzie odbędzie się ceremonia pochowania.

Pograżona w smutku rodzina

3747200pb1-a-M

Z głębokim bólem zawiadamiamy, że 18 października 2020 r. w wieku 90 lat zmarła Nasza Kochana Mama, Babcia i Prababcia

ś. † p. Krystyna Korol

Uroczystości pogrzebowe rozpoczną się 4 listopada 2020 r. (środa) Mszą Świętą o godz. 10.00 w kościele pw. Świętego Józefa przy ul. Jagiellońskiej 41 w Olsztynie. Ze względu na sytuację pandemiczną ceremonia pochowania odbędzie się jedynie z udziałem najbliższej rodziny na cmentarzu komunalnym przy ul. Poprzecznej w Olsztynie.

Pograżona w żałobie rodzina

3694200pb1-a-M

*Warto zatrzymać się w chwili zadumy nad mijającym czasem i bliskimi, którzy od nas odeszli.
Bo człowiek żyje tak długo, jak trwa pamięć o nim*

Kompleksowe Usługi Pogrzebowe „ACHERON” w Olsztynie

zaprasza Rodziny i Przyjaciół na Mszę Świętą Żałobną w intencji Zmarłych, których pogrzeby organizował.

Msza Święta zostanie odprawiona w kościele pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa przy ul. Kopernika 1 listopada 2020 r. (niedziela) o godz. 12.30.

Msza Święta zostanie odprawiona w kościele pw. Błogosławionej Franciszki Siedliskiej przy ul. Wilczyńskiego 1 listopada 2020 r. (niedziela) o godz. 18.00

O czym powiadamiają właściciele i pracownicy „ACHERONU”

3697200pb1-a-M

USŁUGI POGRZEBOWE „ARKA”

zapraszają do wspólnej modlitwy w intencji wszystkich Zmarłych

1 listopada 2020 r.

- godz. 13:00 w kościele pw. Bogarodzicy Dziewicy Matki Kościoła przy ul. Jarockiej

2 listopada 2020 r.

- godz. 7:00 w kościele pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa przy ul. Kopernika
- godz. 7:00 w kościele pw. Chrystusa Odkupiciela Człowieka przy ul. Wyszyńskiego
- godz. 10:00 w sanktuarium Opatrzności Bożej w Bartągu
- godz. 15:00 w kościele pw. Świętego Józefa przy ul. Jagiellońskiej
- godz. 17:00 w kościele pw. Świętego Mikołaja w Sętału
- godz. 18:00 w kościele pw. Matki Boskiej Fatimskiej przy ul. Bajkowej
- godz. 18:00 w kościele pw. Błogosławionej Franciszki Siedliskiej przy ul. Wilczyńskiego

Właściciele i pracownicy Usług Pogrzebowych „ARKA”

3740200pb1-a-G

Wszystko umiera, tylko pamięć dobrych uczynków nie ginie.
Napoleon

Z głębokim smutkiem przyjęliśmy wiadomość, że 28 października 2020 r. odszedł od nas nasz Kolega i Przyjaciel

ś. † p. Adam Kondzior

współzałożyciel i wieloletni członek Rady Warmińsko-Mazurskiego Sejmiku Osób Niepełnosprawnych, Prezes Warmińsko-Mazurskiego Związku Inwalidów Narządu Ruchu.

Uroczystości pogrzebowe rozpoczną się 30 października 2020 r. na cmentarzu komunalnym Olsztyn-Dywity. Kondukt wyruszy o godz. 14.30 od głównej bramy (od strony Dywity). Wszystkim, których dotknęła śmierć Adama, wyrazy współczucia

składają Prezes, Rada i pracownicy Warmińsko-Mazurskiego Sejmiku Osób Niepełnosprawnych

3749200pb1-A-G

Z głębokim żalem zawiadamiamy, że 27 października 2020 r. zmarła

ś. † p. Helena Sztanke

Uroczystości pogrzebowe rozpoczną się 31 października 2020 r. o godz. 12.30 Mszą Świętą Żałobną w kościele Błogosławionej Franciszki Siedliskiej przy ul. Wilczyńskiego. Po mszy urna z Prochami zostanie złożona do grobu na cmentarzu komunalnym w Dywitach.

Pograżona w smutku rodzina

3753200pb1-a-M

Koledze

Dariuszowi Sielukowi i Rodzinie

najszczerze wyrazy współczucia z powodu śmierci

Ojca

składają dyrekcja i pracownicy Zarządu Dróg Wojewódzkich w Olsztynie

3723200pb1-a-M

Uprzejmie zawiadamiamy, że w Dzień Zaduszny, 2 listopada 2020 r., o godz. 19.00 w bazylice katedralnej, ul. Staszica, odprawiona zostanie Msza Święta za spokój dusz Zmarłych, których pogrzeb organizował Warmiński Zakład Pogrzebowy (dawniej MARKET).

Kierownictwo i pracownicy Warmińskiego Zakładu Pogrzebowego

3692200pb1-a-M

USŁUGI POGRZEBOWE

ARKA
Elżbieta Michałowska Anna Michałowska

OLSZTYN (Zatorze), ul. M. Zientary-Malewskiej 2A
☎ 89 534 72 42, kom. 605 635 908

OLSZTYN (Jaroty), ul. Herberta 16/24
(wejście od Wilczyńskiego, naprzeciw „Medyka”)
☎ 89 526 66 01, kom. 605 665 909

www.arkaolsztyn.pl

Całodobowe przewozy zmarłych

6146190pb1-e-M

dawniej **market**

OLSZTYN 895 355 300
ul. Lengowskiego 18-20 602 327 277

BISKUPIEC 897 152 093
ul. Armii Krajowej 4 608 680 642

POGOTOWIE POGRZEBOWE 89 527-09-09

Pomożemy Ci godnie pożegnać

6142190pb1-E-G

ARKADIA
Olsztyn, ul. Jagiellońska 52/85

tel. 89 526 67 53, 665 175 125
całodobowe przewozy zmarłych

Zbigniew Jarmużewski Joanna Kamińska Andrzej Domasiewicz
kom. 602 514 880 kom. 691 410 360 kom. 602 514 888

Gwarantujemy godną i kulturalną posługę

6144190pb1-a-K

SACRUM

KOMPLEKSOWE USŁUGI POGRZEBOWE

ANDRZEJ DĄBROWSKI
Olsztyn, ul. Limanowskiego 18/2
☎ 89 67 77 100, kom 530 308 308

GODNIE - SOLIDNIE - Z SZACUNKIEM

Całodobowy przewóz zmarłych

3205200pb1-a-M

BYLI DRUDZY, TERAZ SĄ TRZECI

SIATKÓWKA \\ Zespół Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie wywalczył brązowy medal akademickich mistrzostw Polski. Ekipa grającego trenera Grzegorza Krzana zdobyła jednocześnie srebro w klasyfikacji uwzględniającej tylko uniwersytety.

Wrześniowe pół-finały akademickich mistrzostw Polski w Olsztynie, gdzie z pierwszego miejsca awans do finałowego turnieju wywalczyła właśnie drużyna UWM, a także srebro olsztynian sprzed roku zaostrzyły apetyty na medal także w tym roku. Jak się okazało, nie bez przyczyny, bo siatkarze-studenci z Kortowa nie wrócili do domu z pustymi rękami...

FINAŁY TEGOROCZNYCH „AMPÓW” (POTOCZNA NAZWA AKADEMICKICH MISTRZOSTW POLSKI) ZACZEŁY SIĘ ŚWIETNIE DLA DRUŻYNY GRZEGORZA KRZANA, CHOCIAŻ PIERWSZEGO SETA W MECZU OTWARCIA Z UNIWERSYTETEM WARSZAWSKIM WYGRALI JEDNAK RYWALE.

Ostatecznie reprezentacja UWM wygrała jednak 2:1 (-23, 18, 9), a że również drugie grupowe spotkanie – z Politechniką Lubelską – zakończyło się zwycięstwem

olsztynian (2:0 w setach do 21 i 18), więc do ćwierćfinału awansowali oni z pierwszego miejsca w grupie. Tu warto dodać, że trzeci z grupowych przeciwników UWM, Uniwersytet Łódzki, ostatecznie zrezygnował z przyjazdu do Krakowa.

W walce o awans do strefy medalowej podopieczni Grzegorza Krzana trafili na siatkarzy z Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie i po raz drugi z rzędu wygrali bez straty seta (choć po twardym boju w pierwszej partii), tym razem 2:0 (24, 16). I dopiero w półfinale trzeba było uznać wyższość rywali: ekipa z Kortowa uległa Politechnice Opolskiej 0:2 (-15, -19).

Ostatniego dnia imprezy olsztynianie stanęli więc do walki o brązowy medal, a że po drugiej stronie siatki znaleźli się gospodarze mistrzostw, czyli zespół Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, więc po cichu można było mieć obawy o wynik tej konfrontacji. Na szczęście, niepotrzebnie, bo reprezentacja UWM wygrała 3:1 (14, -20, 23, 21) i po raz drugi z rzędu znalazła się w gronie medalistów akademickich mistrzostw Polski. Przypomnijmy, że rok temu w Rzeszowie ze-

Brązowi, ale też i... srebrni medalisci mistrzostw w Krakowie

sponsor UWM uległ w finale rywalom z Wyższej Szkoły Zarządzania i Administracji w Opolu.

W tym roku, poza brązem AMP w klasyfikacji ogólnej, do Olsztyna pojechało też

srebro wywalczone w gronie uniwersytetów. Najlepszym zawodnikiem drużyny Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego został wybrany Oliwier Kubacki. W wielkim finale Uniwersytet Rzeszow-

ski pokonał Politechnikę Opolską 3:0 (22, 17, 30).

Na koniec dodajmy, że zaledwie dziewięćosobową drużynę UWM tworzyli w Krakowie zawodnicy grający na co dzień w II-ligowym

AZS UWM Olsztyn oraz w trzecioliговcu z Sunbroker KPS Gietrzwałd (Bajor, Kurmin, Olbrys), który parę dni temu udanie zainaugurował swoje rozgrywki, pokonując na otwarcie sezonu w III lidze młodzieżowców z... AZS UWM.

• Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie: Grzegorz Krzan, Michał Bajor, Oliwier Kubacki, Marek Kurmin, Tomasz Narkun, Mateusz Olbrys, Arseni Rachanau, Dawid Śliwiński, Krystian Wojtkiewicz. Trenerzy: Grzegorz Krzan, Andrzej Grygoliwicz.

• Klasyfikacja końcowa AMP 2020: 1. Uniwersytet Rzeszowski, 2. Politechnika Opolska, 3. Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, 4. Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie, 5. Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, 6. Uniwersytet Warszawski, 7. Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, 8. Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach, 9. Politechnika Gdańska, 10. Akademia Wychowania Fizycznego i Sportu w Gdańsku, 11. Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu, 12. Politechnika Lubelska, 13. Śląski Uniwersytet Medyczny w Katowicach.

SPRINTEM

PIŁKA NOŻNA \\ W drugiej kolejce Ligi Mistrzów efektywne zwycięstwo odniósł Manchester United, który pokonał RB Lipsk aż 5:0. Bohaterem wieczoru na Old Trafford został Marcus Rashford, który wszedł do gry w 63. min i w niewiele ponad kwadrans skompletował hat-tricka! Brytyjczycy szybko wychwycili, że Rashford jest drugim zawodnikiem Manchesteru United, który wchodzi na boisko z ławki rezerwowych, ustrzelił hat-tricka. Przed nim dokonał tego tylko obecny... menedżer „Czerwonych Diabłów” Ole Gunnar Solskjaer. Norweg popisał się takim wyczynem w 1999 roku, w meczu Premier League z Nottingham Forest. Najciekawiej w drugim rzucie meczów 2. kolejki Champions League zapowiadało się spotka-

nie w Turynie, gdzie – osłabiony brakiem przebywającego na kwarantannie Cristiano Ronaldo – Juventus nie sprostał Barcelonie (0:2). Jedną z jaśniejszych postaci w szeregach mistrzów Włoch był Wojciech Szczęsny, który uratował swój zespół przed wyższą przegraną. Po pierwsze punkty sięgnęła Borussia Dortmund (2:0 z Zenitem), w której składzie zabrakło miejsca dla Łukasza Piszczka. Z kolei w mocno przetrzebionym przez koronawirusa Lazio Rzym zadebiutował 19-letni Szymon Czyż, który w spotkaniu z Brugge wszedł do gry w 68. min i... zdążył zarobić żółtą kartkę.

• Liga Mistrzów (2. kolejka). Grupa E: Krasnodar – Chelsea Londyn 0:4 (Hudson-Odoi 37, Werner 76 karny, Ziyech 79,

Pulisić 90); Sevilla – Rennes 1:0 (de Jong 56); grupa F: Club Brugge – Lazio Rzym 1:1 (Vanaken 42 karny – Correa 14); Borussia Dortmund – Zenit St Petersburg 2:0 (Sancho 78 karny, Haaland 90+1); grupa G: Ferencvaros Budapeszt – Dynamo Kijów 2:2 (Nguen 59, Boli 90 – Cygankow 28 karny, De Pena 41); Juventus Turyn – Barcelona 0:2 (Dembele 14, Messi 90+1 karny); grupa H: Basaksehir Stambuł – Paris Saint-Germain 0:2 (Kean 64, 79); Manchester United – RB Lipsk 5:0 (Greenwood 21, Rashford 74, 78, 90+2, Martial 87 karny).

GRUPA E		
1. Chelsea	4	4:0
2. Sevilla	4	1:0
3. Rennes	1	1:2
4. Krasnodar	1	1:5

GRUPA F		
1. Lazio	4	4:2
2. Brugge	4	3:2
3. Borussia	3	3:3
4. Zenit	0	1:4

GRUPA G		
1. Barcelona	6	7:1
2. Juventus	3	2:2
3. Dynamo	1	2:4
4. Ferencvaros	1	3:7

GRUPA H		
1. Manchester Utd	6	7:0
2. PSG	3	3:2
3. Lipsk	3	2:5
4. Basaksehir	0	0:4

SIATKÓWKA \\ W zaległym meczu trzeciej kolejki PlusLigi siatkarze Ślepska Suwałki pokonali u siebie Czarnych Radom 3:2 (-23, 23, 16, -25, 8). Było to drugie w ciągu ośmiu dni spotkanie między tymi drużynami i drugie

zwycięstwo ekipy Andrzeja Kowala, która wcześniej, w pojedynku rozegranym awansem z rundy rewanżowej, wygrała w Radomiu 3:0. Zaległości z 6. kolejki odrobiły natomiast Verva Warszawa i Trefl Gdańsk, przy czym dość niespodziewanie komplet punktów wywalczyli goście, wygrywając po zaciętym boju w Arenie Ursynów 3:1 (-23, 23, 17, 25).

W weekend mają być rozegrane cztery mecze: w sobotę Ślepska z ZAKSĄ Kędzierzyn z 8. kolejki (g. 14.45) i Vervy z Czarnymi z 10. kol. (20.30), a w niedzielę – Trefla z Jastrzębskim Węglem z... 21. kol. (g. 14.45) oraz MKS Będzin z Cuprum Lubin z 11. kol. (17.30). • **Czołówka PlusLigi:** 1. ZAKSA (21 pkt w 7 meczach); 2. Warta Zawiercie (13/5); 3. Verva (12/6); 4. Jastrzębie (11/5); 5. Ślepska (11/6); 6. Trefl (11/7), (...) 10. Indykpol AZS (6/6).

SPORT W TV \\ Piłka nożna. Puchar Polski, 1/16 finału: Garbarnia – Chojniczanka, Termalica – Raków (12.20, 17.50, Polsat Sport); PKO Ekstraklasa: Pogoń – Jagiellonia (17.55, Canal+ Sport); Bundesliga: Schalke 04 – Stuttgart (20.25, Eleven Sports 1); LaLiga: Eibar – Cadiz (20.55, Eleven Sports 2). • **Tenis.** Turniej ATP w Wiedniu: ćwierćfinały (14, 16, 18, Polsat Sport Extra; 20, Polsat Sport News). • **Kolarstwo.** Vuelta a España, 10. etap: Castro Urdiales – Suances (14.35, Eurosport 1). • **Koszykówka.** Energa Basket Liga mężczyzn: Anwil Włocławek – Zastal Zielona Góra (17.30, Polsat Sport News). • **Siatkówka.** Tauron Liga kobiet: Budowlani Łódź – PPTS Piła (20.30, Polsat Sport).

ODWOŁANY FINAŁ W BARTOSZYCACH

PIŁKA RĘCZNA \\ Miało być sportowe święto, tymczasem wiele wskazuje na to, że finał Wojewódzkiego Pucharu Polski nie dojdzie do skutku, bo w Warmii Energi Olsztyn wykryto koronawirusa. A że terminów wolnych brak, więc meczu nie będzie...

Zgodnie z pierwotnym planem turniej finałowy Wojewódzkiego Pucharu Polski miał zostać rozegrany w nowej hali w Bartoszycach z udziałem czterech drużyn. O zwycięstwo mieli rywalizować dwa pierwszoligowcy (Warmia Energa Olsztyn i KPR Elbląg), drugoligowy Szczypiorniak Olsztyn oraz bartoszyccy oldboje.

W poprzednim roku pierwszoligowcy mieli obowiązek grania w Pucharze Polski, ale w tym sezonie z powodu koronawirusa ten obowiązek został zniesiony. W efekcie KPR Elbląg zrezygnował z wyjazdu do Bartoszych, a potem z gry wycofali się też oldboje.

Tym samym na placu boju zostały tylko dwa olsztyńskie kluby, które dzisiaj miały powalczyć o puchar oraz prawo gry w rozgrywkach centralnych. Niestety, mecz w Bartoszycach został odwołany, bowiem u jednego z zawodni-

ków Warmii Energi wykryto koronawirusa.

- Na początku tygodnia zawodnik poczuł się źle, został więc skierowany na test, no i w środę późnym wieczorem otrzymaliśmy wyniki, które potwierdziły zarażenie koronawirusem - wyjaśnia dyrektorka Warmii Energi Olsztyn Karolina Jabłońska. - W tej sytuacji oczywiście nie możemy zagrać w Bartoszycach, bowiem natychmiast odwołaliśmy treningi, a cały zespół poszedł na kwarantannę. Teraz czekamy na konkretne wytyczne sanepidu.

Według informacji, które udało się uzyskać działaczom Warmii, kwarantanna ma potrwać do 3 listopada i tu pojawia się kolejny problem, bowiem już dzień później ma się odbyć przełożony finał Wojewódzkiego Pucharu Polski - tak w każdym razie twierdzi Zbigniew Czapla, szef okręgowego związku. - Nie ma mowy - kategorycz-

Fot. Artur Szczepański

Szczypiorniści Warmii do treningów powrócą prawdopodobnie dopiero 4 listopada

nie sprawę stawia Jarosław Knopik, szkoleniowiec olsztyńskiego pierwszoligowca. - Przecież 4 listopada my dopiero powrócimy do treningów! Przed meczem mu-

simy zaliczyć minimum trzy jednostki treningowe, więc ze Szczypiornikiem możemy zagrać najszybciej 7 listopada. Wcześniej zawodników na boisko nie puszcze.

Na to z kolei nie zgadza się Zbigniew Czapla. - Innego terminu niż 4 listopada nie ma. Jeśli Warmia tego dnia nie pojawi się w Bartoszycach, wtedy Szczypiorniak

będzie reprezentował nasze województwo w rozgrywkach centralnych Pucharu Polski.

A co o tym sądzi Konstanty Targoński, prezes Szczypiorniaka? - Rzeczywiście jest problem z terminami, bo 7 listopada mamy w Olsztynie ligowy mecz z Gryfinem. Jednak uważam, że wojewódzki finał powinien się odbyć, bo konfrontacja z pierwszoligowcem zawsze jest dla nas okazją do nauki. My na pewno pójdziemy Warmii na rękę - obiecuje Targoński.

- W tej chwili o finale nie myślę, bo najważniejsze jest teraz zdrowie naszych zawodników - dodaje Karolina Jabłońska. - Na razie poza tym jednym zarażonym graczem pozostali czują się dobrze. I oby tak już zostało.

Wszystko zatem wskazuje na to, że próba odbudowania prestiżu rozgrywek o Wojewódzki Puchar Polski w tym roku - w przeciwieństwie do poprzedniego - się nie uda.

ARTUR DRYHYNICZ

O PIŁCE

II LIGA \\ W zaległym meczu 9. kolejki Olimpia Elbląg na wyjeździe wygrała 3:2 z rezerwami Lecha Poznań.

• **Lech II Poznań - Olimpia Elbląg 2:3 (0:1)**

0:1 - Bawolik (39), **0:2** - Wenger (63), **1:2**, **2:2** - Sobol (70, 73 k), **2:3** - Surdykowski (90+3)

OLIMPIA: Rutkowski - Kiettyka, Lewandowski, Wenger, Sedlewski, Krasa, Zyska (81 Poliński), Kamiński, Falaon (81 Tkaczuk), Bawolik (73 Kordykiewicz), Surdykowski

W czwartkowym spotkaniu doszło do pojedynku dwóch najstarszych drużyn, które do tej pory zgromadziły tylko po trzy punkty. Inna sprawa, że rezerwy Lecha rozegrały dwa mecze mniej.

W wyjściowym składzie Olimpii nastąpiły dwie zmiany: w bramce Bartosza Przybysza zastąpił Paweł Rutkowski, a w miejsce Łukasza Sarnowskiego zagrał Janusz Surdykowski. Już w 6. min groźnie było pod bramką gospodarzy, ale strzał Surdykowskiego obronił Krzysztof Bąkowski. Cztery minuty później po rzucie wolnym główko-

wał Tomasz Lewandowski, ale piłka poleciała nad poprzeczką. W pierwszej połowie elblążanie mieli przewagę, częściej byli przy piłce, dużo strzelali, ale zazwyczaj niecelnie. Tak jak w 28. min po rzucie wolnym wykonanym z 17 m przez Sebastiana Kamińskiego. W innej sytuacji Surdykowski zbyt lekko strzelił z 13 metrów i bramkarz Lecha złapał piłkę. Jednak w końcu ataki elblążan przyniosły efekt, gdy po dośrodkowaniu Michała Kiettyki Marcin Bawolik strzałem po ziemi umieścił piłkę w bramce tuż przy słupku.

Po przerwie Olimpia chciała podwyższyć prowadzenie, m.in. w 49. min groźnie strzelał Surdykowski. Ale 13 minut później w polu karnym sfaułowany został Kiettyka i arbitrowi wskazał na „wapno”. Do piłki podszedł Kamil Wenger, który uderzył mocno, ale Bąkowski sparował piłkę na poprzeczkę, piłka odbiła się i trafiła wprost na... głowę Wengera, który tym razem już się nie pomylił. Drużyna poznańska jednak nie zrezygnowała i w ciągu zaledwie trzech minut Hubert Sobol doprowadził do remisu - drugiego gola zdobył z karnego podyktowanego za faul Rutkowskiego. I gdy wyda-

wało się, że elblążanie zremisują po raz czwarty w tym sezonie, w doliczonym czasie Surdykowski zdobył bramkę po dośrodkowaniu Kamińskiego. W ten sposób piłkarze Olimpii przerwali złą passę i odnieśli pierwsze zwycięstwo, na które kibice czekali od 19 lipca.

Kolejny mecz Olimpia zagra 4 listopada na wyjeździe z Pogonią Siedlce.

• Dzisiaj o godz. 18 w Ostródzie rozpocznie się mecz 1/16 finału Pucharu Polski, w którym drugoligowy Sokół podejmie ekstraklasową Wartę Poznań.

PO 10 KOLEJKACH

1. Wigry*	22	15:5
2. Górnik*	21	22:7
3. Chojnice	20	17:7
4. Stal	20	16:7
5. Skra	19	13:9
6. Katowice**	14	15:10
7. Sokół*	13	13:12
8. Bytovia*	12	14:11
9. Kalisz*	12	11:12
10. Śląsk II*	11	11:12
11. Znicz	11	8:16
12. Pogoń*	10	15:17
13. Hutnik	10	14:20

14. Olimpia G.*	10	8:16
15. Błękitni**	10	7:15
16. Garbarnia**	9	10:14
17. Motor**	7	9:12
18. Olimpia E.	6	9:17
19. Lech II**	3	14:22
*mecz mniej **2 mecze mniej		

FORBET IV LIGA \\ W sobotnich derbach powiatu ławskiego Jeziorak podejmie Motor Lubawa.

• **16. kolejka (wszystkie w sobotę):** Olimpia II Elbląg - Tęcza Biskupiec (15), Zatoka Braniewo - Stomil II Olsztyn (14), Delfin Rybno - Mrągowia Mrągowo (14), Warmia Olsztyn - Mamry Giżycko (13), Błękitni Pasym - Mazur Etk (15), Jeziorak Ława - Motor Lubawa (13), Olimpia Olsztyn - Granica Kętrzyn (13), MKS Korsze - Polonia Lidzbark Warmiński (13:30), Pisa Barczewo - Błękitni Orneta (14).

PO 15 KOLEJKACH

1. Mamry	34	55:23
2. Polonia	33	47:15
3. Mrągowia	31	33:23
4. Motor*	29	30:13
5. Pisa*	26	33:23
6. Jeziorak	25	46:28
7. Korsze	24	32:26

8. Zatoka*	24	36:27
9. Olimpia II*	24	26:21
10. Granica	22	30:27
11. Błękitni P.	19	32:38
12. Błękitni O.	18	25:22
13. Mazur*	14	21:25
14. Delfin	14	20:39
15. Warmia*	12	13:36
16. Stomil II	11	26:47
17. Tęcza	9	15:57
18. Olimpia O.	8	26:56
*mecz zaległy		

KLASA OKRĘGOWA \\ W obu grupach wszystkie mecze 14. kolejki zostaną rozegrane w sobotę.

• **Grupa 1:** Węgry Węgorzewo - DKS Dobre Miasto (13), SKS Szczytno - Cresovia Górowo Ławieckie (13:30), Jurand Barciany - Orleń Reszel (13:30), Czarni Olecko - Omulew Wielbark (13:30), Kłobuk Mikołajki - Rominta Gołdap (13:30), MKS Jeziorany - Śniardwy Orzysz (13:30), Victoria Bartoszyce - Zagiel Piecki (13:30), Wilczek Wilkowo - Łyna Sępólno (13:30).

• **Grupa 2:** Grunwald Gierzwald - Kormoran Zwierzewo (13:30), Polonia Iłowo - GKS Stawiguda (13), Tęcza Miłomłyn - Start Nidzica (13:30), Płomień Turznica - LKS Różnowo (13:30),

Orzeł Janowiec Kościelny - Barkas Tolkmicko (13:30), Unia Susz - Drwęca Nowe Miasto Lubawskie (13:30), Radomniak Radomno - Ewingi Zalewo (13:30), Polonia Pastęk - Fortuna Gąglawki (13:30).

I LIGA KOBIET \\ W sobotnim meczu 10. kolejki Stomilanki Olsztyn o godz. 16 podejmą UKS SMS II Łódź.

• **Inne mecze:** Sportowa Czwórka Radom - Piastovia Piastów, Rekord Bielsko-Biała - Resovia, Pogoń Tczew - Tarnovia Tarnów, Polonia Środa Wielkopolska - SWD Wodzisław Śląski, Trójka Staszówka/Jelna - Praga Warszawa. dryh, JK

PO 9 KOLEJKACH

1. UKS SMS II	25	32:7
2. Tarnovia	19	34:14
3. Rekord	16	23:14
4. Stomilanki	16	14:18
5. SWD	14	17:15
6. Pogoń	13	14:11
7. Czwórka	12	15:13
8. Resovia*	10	15:15
9. Polonia	9	8:12
10. Trójka	8	18:25
11. Piastovia*	2	7:27
12. Praga	2	5:31
*mecz zaległy		

SPORT.wm.pl

ZNICZ ZNÓW JEST NICZYM PIĘŚĆ

PIŁKA NOŻNA\\ Znicz szybko wyszedł z kryzysu, który dotknął go na początku rozgrywek III ligi i od kilku kolejek powoli pnie się w górę tabeli. – Nie robiliśmy nerwowych ruchów, postawiliśmy na ciężką pracę – mówi trener Ryszard Borkowski.

- Znicz ponownie zaskakuje w III lidze. Jeszcze w połowie września był w ogonie tabeli, a dzisiaj ma minimalną stratę do podium. Pytanie, o co gracie w tym sezonie, wydaje się więc zasadne?

- Pozostało nam do rozegrania jesienią sześć meczów, więc do zdobycia jest jeszcze 18 punktów. Skupiamy się na każdym kolejnym rywalu, przykładamy się do najbliższego spotkania i wychodzimy na boisko po zwycięstwo. Wiadomo, że w tym sezonie każdy punkt może być na wagę złota. Przede wszystkim chcemy się spokojnie utrzymać, a to gwarantowałoby co najmniej 8. miejsce przed podziałem na grupy.

- Rozumiem, że to plan minimum. A z czego byłby pan naprawdę zadowolony?

- W poprzednim, przerwanym, sezonie też byliśmy wysoko, ale nie mogliśmy udowodnić wiosną, że pozycja w czubie stawki to nie był przypadek. Gdyby teraz można było zagrać drugą rundę z zespołami walczącymi o awans i pourywać im trochę punktów, to byłibyśmy bardzo zadowoleni.

- W sześciu ostatnich meczach zdobyliście 16 punktów, znów notujecie najdłuższą w lidze serię bez porażki. Skąd taka zmiana po słabym początku sezonu?

- Zaczęliśmy od wygranej, ale potem przyszedł nieoczekiwany gorszy okres. Mamy jednak doświadczonych graczy, którzy nie zapomnieli, jak się gra w piłkę, więc nie robiliśmy nerwowych ruchów, postawiliśmy po prostu na jeszcze cięższą pracę. Znicz jest znany z tego, że gra nieustępliwie, walczy do ostatniej minuty, więc nie mogliśmy się poddać. Pojechalismy na Świt (7. kolejka - red.) wykartkowani, z kontuzjami, ale byliśmy monolitem,

Ryszard Borkowski ma w ostatnim czasie powody do zadowolenia, bo jego Znicz notuje w lidze znakomite wyniki

postawiliśmy liderowi trudne warunki i zwyciężyliśmy. Potem zegraliśmy dobre zawody z Concordią, ale jeszcze nie potrafiliśmy udokumentować przewagi. Te dwa spotkania były takim przełomowym momentem.

- Zawodnicy Znicza cieszą się z powrotu formy, ale mówią, że przede wszystkim odbudowali się jako zespół.

W waszej filozofii gry nie ma miejsca na indywidualności?

- Na boisku gra jedenastu zawodników i nie możemy mówić tylko o Giełazynie, Kuśnierzu, Furmanie czy Jambrzyckim, choć każdy, kto obserwuje ligę, widzi, jakie mają zalety i ile wnoszą do zespołu. Gdy ktoś jednak wypadnie, wtedy zmiennicy

pokazują, że warto na nich stawiać. Drużyna musi funkcjonować jak pięść.

WSZYSCY MUSZĄ
ATAKOWAĆ, WSZYSCY
MUSZĄ BRONIĆ.

POKAZUJEMY, ŻE JESTEŚMY
DRUŻYNĄ. W TRUDACH, ALE
UDAŁO NAM SIĘ ODRODZIĆ.

- Bardzo bolały gorsze występy na swoim boisku? Na zwycięstwo u siebie czekaliście blisko rok.

- Wszyscy w lidze wiedzieli, że mamy w Białej Piskiej swoją twardzie i traciliśmy u siebie punkty sporadycznie. Nie chcę już wracać, z kim i jak zwyciężaliśmy.

Natomiast w pierwszych meczach tego sezonu na własnym boisku brakowało nam szczęścia. Może piłkarsko też nie wyglądaliśmy, jakbyśmy sobie tego życzyli, ale o tym, że nie wygrywaliśmy, decydowały detale. Poczekaliśmy trochę na konkrety. Znow strzelamy bramki i dokumentujemy swoją przewagę nad rywalami. Wiadomo, że wyniki budują atmosferę, a zwycięstwa u siebie były potrzebne nam wszystkim – zawodnikom, trenerom, kibicom i działaczom.

- Jacek Jankowski, prezes Znicza, nie należy do osób, które podejmują decyzje w przypietych emocjach, ale we wrześniu dokooptował

do sztabu Kamila Laury, który został pańskim asystentem. Jak układa się współpraca?

- Najlepszą oceną są nasze ostatnie wyniki. Jest nowa osoba w sztabie, nieco inaczej rozłożyliśmy obowiązki, więc można powiedzieć, że zrobiliśmy pod tym względem krok naprzód. My jednak wciąż działamy w skromnych warunkach i nie możemy się równać pod tym względem z wieloma drużynami, z którymi z powodzeniem rywalizujemy. Trener Lauryn to przede wszystkim bardzo doświadczony piłkarz, który do niedawna był filarem Wigier i pracował z młodzieżą w suwalskim klubie. Doskonale czuje się

w szatni, z kilkoma naszymi zawodnikami występował, pracował z wieloma szkoleniowcami i na pewno wniósł do naszego sztabu świeżość. Ruszył do realizacji swoich zadań z dużym zapalem. Przystaliśmy na jego propozycję, piłkarze mu zaufali, choć wiedzieli, że czekają ich bardzo wymagające treningi. Można powiedzieć, że tchnął w nich isierkę, która zapłonęła prawdziwym ogniem.

ŁUKASZ SZYMAŃSKI

13. kolejka

Sobota: Sokół Aleksandrów Łódzki - Znicz Biała Piska (14), GKS Wikielec - Polonia Warszawa (przełożony), Concordia Elbląg - Olimpia Zambrów (14), Broń Radom - Kaczkan Huragan Morąg (11), Pelikan Łowicz - Lechia Tomaszów Maz., Błonia Błonie - Jagiellonia II Białostok, Pogoń Grodzisk Maz. - RKS Radomsko, Świt Nowy Dwór Maz. - Ruch Wysokie Maz. (przełożony), Legionovia Legionowo - KS Kutno, Ursus Warszawa - Unia Skierniewice, KS Wasilków - Legia II Warszawa.

PO 12 KOLEJKACH

1. Świt	29	30:10
2. Pogoń	27	26:11
3. Kutno	23	20:14
4. Polonia*	23	24:11
5. Znicz	21	25:19
6. Sokół*	21	23:7
7. Pelikan*	21	19:12
8. Legionovia	21	14:11

9. Unia	19	22:16
10. Legia II	18	21:18
11. Radomsko	18	17:18
12. Błonia	17	26:19
13. Lechia	15	18:29
14. Jagiellonia II***	14	14:11
15. Wikielec*	14	19:25
16. Broń	13	12:20
17. Ursus	11	14:18
18. Concordia	10	12:20
19. Olimpia	9	19:22
20. Kaczkan	9	14:24
21. Ruch*	7	10:26
22. Wasilków	1	5:43

*mecz zaległy

***3 mecze zaległe

gazeta bezpłatna

|| październik-listopad 2020 ||

Ostatnia Podróż

GAZETA
OLSZTYŃSKA

Trzeba wspominać, ale... żyć dalej...

ŚMIERĆ NIEZMIENNIE OZNACZA BÓL. NAWET JEŚLI BLISKI NAM CZŁOWIEK DŁUGO CHOROWAŁ – I TAK SPADA NA NAS ZNIENACKA, JAK ZŁY, CZARNY ANIOŁ. JAK ZATEM PORADZIĆ SOBIE Z ODEJŚCIEM CZŁOWIEKA, KTÓRY CAŁE ŻYCIE WYPEŁNIAŁ NASZ ŚWIAT?

Mówi się, że najgorszy jest zawsze pierwszy rok – trzeba spróbować przejść przez wszystkie uroczystości i święta bez bliskiej nam osoby. Jest to szczególnie trudne, kiedy ktoś, kto właśnie odszedł, był duszą wszystkich rodzinnych spotkań, współprzygotowywał je, współuczestniczył... Kiedy odszedł dziadek, który od lat przynosił i ubierał z wnukami choinkę, babcia, która piekła najlepszy sernik na świecie, lub wujek, który najpiękniej śpiewał kolędy.

Pamiętam rozmowę z jedną panią, która właśnie powiedziała mi, że kilka tygodni temu odeszła jej mama. Współczułam i naturalnie zapytałam o wiek mamy.

— 99 lat miała... — odpowiedziała i jakby wyprzedzając moje próby pocieszenia, dodała: — Wie pani, to mama... Choćby nie wiem, jak długo żyła, nigdy nie byłoby dość. Nigdy nie byłoby uczucia, że już starczy, że się nażyła, że inni odchodzą wcześniej. Po prostu nigdy...

Jak wszystko w życiu — także żałoba wymaga czasu i cierpliwości. Jest to stan szczególnie, bo wywołuje uczucie pustki, z którą nie umiemy sobie poradzić. Dodatkowo, gubimy się też czasem w targających nami zmiennych nastrojach i emocjach, których nie doświadczamy zbyt często i których

Grób księdza Walentego Barczewskiego (1856–1928) w podolsztyńskim Brąswałdzie

Śmierć ma w sobie coś takiego, że w każdym wzbudza wrażliwość. Stojąc przy trumnie, wszyscy widzimy tylko to, co dobre, lub to, co zobaczyć chcemy.

Carlos Ruiz Zafón

Jesteśmy śmiertelni tam, gdzie brak nam miłości; nieśmiertelni tam — gdzie kochamy.

Karl Jaspers

normalnie w życiu unikamy z całej siły. Kolejnym problemem jest fakt, że żaloby wszyscy doświadczają na swój indywidualny sposób, a nawet jedna osoba odejście poszczególnych bliskich będzie przeżywać zupełnie inaczej. Są tacy, którzy wciąż nie mogą powstrzymać łez, inni popadają w stan drętwego ośpienia. Jedni chcą wszystkim opowiadać o swoim bólu — inni odcinają się od ludzi i świata. W skrajnych przypadkach strata bliskiego kończy się depresją.

Psychologowie podjęli się jednak uporządkowania ludzkich emocji i stworzyli coś na kształt 5-etapowego schematu przechodzenia przez ból po stracie bliskiej osoby i radzenia sobie z nim. Ich celem jest pomoc w zrozumieniu swoich własnych uczuć, lęków i tęsknot. Nie wszyscy i nie w każdym przypadku będziemy przechodzić przez kolejne te 5 etapów — czasem wystarczy pierwszy i trzeci, by nasza żałoba z jednej strony nabrała sensu, a z drugiej — zwyczajnie mniej bolała...

Etap 1: Szok i ból

Osoba nam bliska odeszła dosłownie przed chwilą. Rano, wczoraj, 3 dni temu. Nie wierzymy, nie dopuszczamy tego do świadomości, zasypiamy z myślą, że jutro obudzimy się i przekonamy, że ta tragiczna wiadomość była tylko koszmarnym snem. Im

bardziej nagle i niespodziewana jest śmierć, tym większy szok wywołuje wśród bliskich. Ale, jak wspomniałam na wstępie — w przypadku najbliższych nam osób nawet długa, nieuleczalna choroba nie jest wstanie przygotować nas na najgorsze. Nadzieja bowiem — nomen omen — zawsze umiera ostaną. Najczęściej nie pomagają też słowa wsparcia i otuchy współczujących nam osób, jakoby śmierć po ciężkiej chorobie była ostatecznym wybawieniem naszego bliskiego z tych ziemskich cierpień. Nie pomagają, bo to my teraz cierpimy, my nie umiemy się pozbierać i to my boleśnie odczuwamy tę stratę i pustkę.

Etap 2: Akceptacja

By nasza żałoba nie skończyła się dla nas samych depresją — musimy śmierć bliskiego zaakceptować. Choć wciąż próbujemy zaprzeczać, choć wydaje nam się, że widzimy go po drugiej stronie ulicy lub w oknie naszego mieszkania, choć słysząc dzwiek telefonu jesteśmy pewni, że to dzwoni właśnie on, choć z całych sił nie chcemy pogodzić się z zaistniałym faktem, a w najskrajniejszych wypadkach możemy mieć halucynacje — stratę musimy pojąć i zaakceptować. Jeśli bowiem zatrzymamy się na etapie negacji, szoku i bólu, nie doświadczymy w pełni naszej żałoby. A zatem stan

reklama

Telefony całodobowe

tel. **89 526 67 53**

kom. **665 175 125**

całodobowe przewozy zmarłych

ZAKŁAD USŁUG POGRZEBOWYCH

ARKADIA

ul. Jagiellońska 52/85, 10-283 Olsztyn

www.arkadia.olsztyn.pl

Zbigniew Jarmużewski
tel. **602 514 880**

Joanna Kamińska
tel. **691 410 360**

Andrzej Domasiewicz
tel. **602 514 888**

Pomnik Adama Andruskiewicza i jego dwóch synów na cmentarzu w Orzyszu (1949)

Aniołek z cmentarza w Wipsowie k. Barczewa

Symboliczna mogiła Sybiraków na cmentarzu przy ulicy Poprzecznej w Olsztynie

Głębokim pokojem
napełnia mnie myśl
o chwili, w której
Bóg wezwie mnie
do siebie – z życia
do życia!

Jan Paweł II

szoku z dnia na dzień i z tygodnia na tydzień będzie w nas narastał, pogłębiał się i nieuchronnie poprowadzi do najgorszego: do depresji.

Etap 3: Tęsknota i pustka

Na tym etapie najczęściej jesteśmy już po pogrzebie. Skończył się cały chaos związany z niezbędnymi przygotowaniami, ceremonią pochówku i stypą. Wszyscy nasi bliscy, przyjaciele, znajomi, sąsiedzi złożyli nam

już kondolencje, współczuli, pocieszyli i... wrócili do własnego życia. Zostaliśmy ze swoim bólem sami. I to właśnie teraz zaczyna się etap najgorszy. Czujemy lęk, życie straciło dla nas sens. Tracimy poczucie bezpieczeństwa, bo straciliśmy oparcie. Jeśli dodatkowo byliśmy od zmarłej osoby jakoś zależni – czujemy, że spod nóg osuwa nam się grunt. Zaczynamy też wspominać i, niestety, rozpamiętujemy najczęściej te chwile, kiedy coś właśnie zmarłej osobie obiecaliśmy – ale tej obietnicy nie spełniliśmy do dzisiaj. Kiedy mogliśmy coś zrobić, ale wciąż przekładaliśmy to na później. Bardzo często też właśnie na tym etapie wyrzucamy sobie, że nie dość zadbaliśmy o zdrowie bliskiego, że ta śmierć to wręcz nasza wina. Przez niedopatrzenie, zaniechanie, niewystarczający upór lub zbyt szybką rezygnację. I najgorsza jest ta samotność. To ona sprawia, że nasz smutek jest najbardziej intensywny właśnie na tym etapie.

Spieszymy się kochać ludzi tak szybko odchodzą
I ci co nie odchodzą nie zawsze powrócą
I nigdy nie wiadomo mówiąc o miłości
Czy pierwsza jest ostatnią
Czy ostatnia pierwszą.

ks. Jan Twardowski,
Spieszymy się kochać ludzi

Etap 4: Reorganizacja

Lecz i smutek w czasie to nie – pisał mój ulubiony Aleksander Fredro. Smutek z czasem rzeczywiście ustępuje, a toczące się swoim niezmiennym rytmem życie zmusza nas, byśmy swój czas i myśli dedykowali bieżącym sprawom. Ostatecznie, musimy pracować, rozmawiać, robić zakupy... Po prostu: żyć. Ten etap to czas wyzwań i porządkowania swojego życia. Wciąż czujemy, że na-

stał jakiś bałagan, w naszą codzienną rutynę wkradł się chaos, z którym nie umiemy sobie poradzić. Jednak choćby praca zmusza nas do mniej lub bardziej skrupulatnego pilnowania czasu. Uczucie głodu wymaga z kolei jakichś regularnych posiłków, a te oczywiście zakupów. Wiele zależy także od otoczenia, naszych bliskich i przyjaciół. Jeśli nie pozwolą nam popaść w apatię, mimo protestów będą jednak, przy

całym szacunku dla żałoby, zapraszać na wspólne spotkania i nie rezygnują z nas – przetrwamy. Największym zagrożeniem jest na tym etapie bezradność. Nieuchronnie prowadzi ona bowiem do apatii i całkowitej rezygnacji ze stawiania oko w oko z wyzwaniami świata żywych. Osoba bezradna zacznie zaniedbywać swoje powinności i podda się smutkowi, a zatem zmieni swoje życie w wieczną żałobę.

Etap 5: Sens

Jeśli osoba, która straciła kogoś bliskiego, dotrze do tego etapu – to sukces. Co nie znaczy, że ten etap jest łatwy. Trzeba bowiem znaleźć opłakiwanej osobie nowe miejsce w naszym życiu. Dotychczas stanowiła ona postać centralną, wokół niej kręcił się świat. I choć są tacy bliscy, którzy nawet długo po śmierci stanowią dla nas nieodżałowaną stratę i wciąż zajmują w naszym sercu szczególne miejsce – czas z każdym dniem zmniejsza intensywność naszych uczuć, a przeszłość

oddala się. Powoli zaczynamy dostrzegać uroki otaczającego nas świata, uśmiechać się i cieszyć życiem. Sensu nabiera reorganizacja naszej codzienności i zaczynamy się do tych nowych warunków przyzwyczajać. Niekiedy na tym etapie pojawia się lęk, że kolejne nasze relacje z nowo poznanymi ludźmi też zakończą się ich bolesnym odejściem. Nie wolno jednak zamykać się na innych, na nasze wobec nich uczucia i na życie jako takie. Nawet śmierć najbliższej osoby nie może nas z życia zwolnić.

Żałoba trwa przeciętnie od 8 miesięcy do nawet 5 lat. Jeśli uda nam się przebrnąć przez wszystkie jej etapy i umiemy wspominać zmarłą osobę bez odczuwania fizycznego bólu – możemy ją uznać za zakończoną.

I choć życie po stracie kogoś bliskiego już nigdy nie będzie takie jak przed – człowiek musi po prostu żyć. Wspominać, pamiętać i choćby z własnej żałoby umieć czerpać mądrość.

Magdalena Maria Bukowiecka

reklama

Rok zał. 2000

Całodobowe
przewozy zmarłych

* * *

Profesjonalna oprawa
uroczystości pogrzebowej

Usługi Pogrzebowe ARKA

Elżbieta Michałowska

Anna Michałowska

Olsztyn, osiedle Zatorze
ul. M. Zientary-Malewskiej 2A

tel. 89 534 72 42, 605 635 908

www.arkaolsztyn.pl

Olsztyn, osiedle Jaroty

ul. Z. Herberta 16/24 (wejście od ul. Wilczyńskiego)

tel. 89 526 66 01, 605 665 909

biuro@arkaolsztyn.pl

Z wdzięczności za to, co kiedyś robili z myślą o nas

O HISTORII I RATOWANIU STARYCH OLSZTYŃSKICH CMĘTARZY, O SZACUNKU DO TEGO, CO POZOSTAWILI NAM PRZODKOWIE, I O ZOBOWIĄZANIU WOBEC KOLEJNYCH POKOLEŃ MÓWI DANUTA JAMIOŁKOWSKA, CZŁONEK ZARZĄDU SPOŁECZNEGO KOMITETU RATOWANIA DAWNYCH CMĘTARZY NA WARMII I MAZURACH.

– Dlaczego warto ratować stare cmentarze, dawne nagrobki?

– Bo to nasza przeszłość i kultura. Nie wzięliśmy się przecież znikąd. Ktoś tu przed nami był, pracował, budował, żył. Miasto i miejsce, w którym mieszkamy, zawdzięczamy właśnie tym ludziom, którzy tu kiedyś żyli. Dlatego nekropolie tworzą pewną część całego obrazu kulturowego Olsztyna. A warto pamiętać, że mimo burzliwych kolei losu i wielu zniszczeń na olsztyńskich nekropoliach zachowało się sporo zabytków i elementów sztuki cmentarnej, głównie z końca XIX w. Dlatego warto o nie dbać, ratować i przekazać w spadku kolejnym pokoleniom olsztynian.

– Od kiedy działa Społeczny Komitet Ratowania Dawnych Cmentarzy na Warmii i Mazurach?

– Od 1993 r., akwiestujemy od 2003 r. Gdyby się odbyła tegoroczna kwesta, byłaby już 18.

– Co się w poprzednich latach udało, a co wciąż czeka na konserwatora?

– W tym czasie udało nam się odrestaurować nagrobek Seweryna Pieniężnego. Wykonaliśmy też płytę nagrobną dla Jakuba Liszewskiego, o którą dbają uczniowie noszącej jego imię SP 29. Udało się odbudować kaplice na obu cmentarzach. No i sporo nagrobków, m.in. rodziny

Danuta Jamiołkowska

Schlimpf, Schlicht, Gedig, Tolsdorf. Renowacji poddano też sporo żelaznych, misternie kutych balustrad, którymi dawne, przedwojenne nagrobki bardzo często były otoczone, a które po wojnie były niszczone lub zwyczajnie ludzie kradli je, np. na złom.

Nikt wtedy nie miał ani szacunku do tej poniemieckiej spuścizny, ani chęci ratowania czegośkolwiek. Dlatego tak bardzo staramy się przywrócić przynajmniej część z nich do stanu dawnej świetności. To przecież groby twórców naszego miasta: nauczycieli, kupców, księży... Wszystkich tych, którzy o tamten Olsztyn dbali. Także burmistrzów, na przykład Jakuba Rarkowskiego, który rządził Olsztynem 29 lat i ten nowoczesny wygląd miasta jemu między innymi zawdzięczamy. Bliskich

tych ludzi już nie ma i to my winni im jesteśmy wdzięczność za tamte dokonania i pamięć o nich. Więc przed nami wciąż dużo pracy.

– Czym zajmuje się Komitet?

– Przede wszystkim cmentarzami św. Jakuba i św. Józefa. Ten pierwszy założony został w 1870 r., ale znajdują się na nim nie tylko szczątki i nagrobki osób zmarłych po roku 1870 – znajdziemy tam także groby osób zmarłych wcześniej. Mało kto wie, że wcześniej w miejscu, gdzie dziś stoi nowy ratusz, istniał najstarszy olsztyńskim cmentarz św. Krzyża, utworzony już w drugiej połowie XVI w. W czasie, gdy zapadła decyzja o budowie w tym miejscu ratusza, szczątki pochowanych tam osób ekshumowano i przeniesiono na cmentarz św. Jakuba, który funkcjonował dość długo. Stąd dla przykładu nagrobek rodziny Schlimpf, której ostatni członek pochowany został w 1848 r., a zatem 22 lata przed otwarciem tego cmentarza! Cmentarz św. Jakuba zamknięto po 1945 roku, kiedy nastąpiły nowe władze i nowe porządki.

Natomiast drugi cmentarz – św. Józefa – utworzono w 1904 r. W 1924 r. powstała tam neogotycka kaplica – spłonęła w 1996, ale w 2006 r. odrestaurowano ją. Oba cmentarze zamknięto w 1962 r. i od wtedy olsztynian grzebać zaczęto na cmentarzu

Kilkudziesięcioletnia brzoza, która wyrosła na jednym z grobów na cmentarzu w Dajtkach

przy ul. Poprzecznej. A do rejestru zabytków trafiły w 1984 r.

Naszym staraniem, ale też przy bardzo silnym wsparciu miasta, udało nam się wiele zabytkowych nagrobków odremontować. Warto też pamiętać, że w 1869 r. na tyłach dzisiejszej ul. Partyzantów, w kierunku torów, powstał cmentarz ewangelicki. Inny cmentarz ewangelicki istniał obok dzisiejszego szpitala MSWiA.

– Czy olsztynianie i odwiedzający groby są szczerzy? Czy z roku na roku byli hojniejsi – czy przeciwnie?

– Zdecydowanie z roku na rok hojność olsztynian rosła. W ubiegłym roku, rekordowym pod względem zebranych funduszy, olsztynianie wrzucili do naszych puszek ponad 23,5 tys. zł. Sporo, choć w stosunku do kosztów renowacji i potrzeb nadal mało. Ale zawsze cieszyło nas, że w kwestowanie angażuje się tak wiele osób, a puszka prezydenta miasta Piotra Grzymowicza zawsze była pełna po brzegi.

– Jak koronawirus zmienił, może spowolnił działania Społecznego Komitetu Ratowania Dawnych Cmentarzy na Warmii i Mazurach?

– Przede wszystkim ograniczył nam możliwości działania – nawet jeśli można, to zdrowy rozsądek podpowiada, aby spotkania i zebrania jednak ograniczać. Wciąż chcielibyśmy wydać nasz

reklama

Dom Pogrzebowy PRZYMIERZE

Danuta i Jarosław Wachowscy

Wojska Polskiego 29 A, 10-224 Olsztyn

tel. 89 526 11 11 kom. 607 148 719

całodobowy przewóz zmarłych

e-mail: przymierze-olsztyn@wp.pl

Jedyny zachowany przedwojenny nagrobek z polskimi napisami na cmentarzu w Gutkowie jest już prawie nieczytelny. Spoczywa tutaj Matylda Pieczewska (1863-1927)

Powojenny pomnik na olsztyńskim cmentarzu św. Józefa

Nagrobek z 1957 roku na cmentarzu św. Jakuba w Olsztynie

kolejny informator o zabytkowych cmentarzach Olsztyna — ostatni wyszedł w 2009 r. Ale na to potrzebne są środki, akoronawirus pogorszył sytuację nas wszystkich nie tylko zdrowotnie, ale i gospodarczo. Nawet przed wirusem nasze środki na niewiele by wystarczyły, gdyby nie stała iznacząca pomoc władz miasta. Bez tego wsparcia nie udało się odnowić tak wielu nagrobków.

— A jakie na dziś macie państwo obawy odnośnie planowanej na 1 listopada kolejnej kwesty?

— Już wiemy, że jej nie będzie. Kilka dni temu otrzymaliśmy pismo od prezydenta Grzymowicza — miasto Olsztyn jest przecież współorganizatorem kwesty. Czytamy w nim, że ze względu na zagrożenie zakażenia koronawirusem

i stały wzrost liczby zachorowań, a przede wszystkim fakt, że większość wolontariuszy to osoby starsze, a więc z grupy podwyższonego ryzyka — z głębokim żalem prezydent zmuszony jest odmówić wydania zgody na organizację kwesty w tym roku. No cóż, może w przyszłym roku się uda? Musimy być dobrej myśli.

Magdalena Maria Bukowiecka

Na cmentarzu św. Józefa spoczywa wielu mieszkańców Olsztyna, którzy pochodzili z wileńszczyzny

reklama

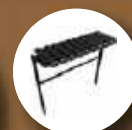
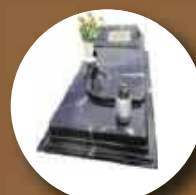
Stolarnia Grodzka

NAGROBKI NA KAŻDĄ KIESZEŃ

Nagrobek z kompozytu z tablicą ze szkła hartowanego.

Oferujemy nagrobki z tworzywa sztucznego oraz skrzynki nagrobne, krzyże cmentarne, obrzeża nagrobne i ławki cmentarne. Dbamy o szczegóły i wysoką jakość produkowanych wyrobów. Sprawnie adaptujemy się do różnicowanych potrzeb i wymagań klientów.

ZAPRASZAMY DO KONTAKTU

Stolarnia Grodzka
Nowe Grodziczno 22b
13-324 Grodziczno
tel. 503 021 771

e-mail: stolarniagrodzka@wp.pl
www.stolarniagrodzka.pl

REDAKTOR WYDANIA
Igor Hrywna

gazetaolsztynska.pl
redakcja@gazetaolsztynska.pl
tel. 89 539 74 83

PRENUMERATA E-WYDAŃ
prenumerata@gazetaolsztynska.pl
89 539 76 63

REKLAMA:
reklama@wm.pl
tel. 502 499 525

REKLAMA W OLSZTYNIE
ul. Tracka 5
tel. 89 539 74 53, 89 539 77 77
reklama@gazetaolsztynska.pl

CENTRALNE BIURO OGŁOSZEŃ
tel. 89 539 74 80, 81, 82

WYDAWCA
GRUPA WM Sp. z o.o.
ul. Tracka 5
10-364 Olsztyn

PREZES
Jarosław Tokarczyk

DRUK
Drukarnia Prasowa
GRUPA WM Sp. z o.o.
Olsztyn, ul. Tracka 7
tel. 89 539 74 21

Co zmieni się na olsztyńskich nekropoliach?

– To był bardzo trudny rok – ocenia Zbigniew Kot, dyrektor Zakładu Cmentarzy Komunalnych w Olsztynie.
Ale są też dobre wiadomości. Coraz bardziej realna staje się budowa wielofunkcyjnego domu przedpogrzebowego na cmentarzu Dywity.

– W jaki sposób pandemia wpłynęła na olsztyńskie nekropolie?

– Rok 2020 rok jest bardzo szczególny. Niełatwy był zwłaszcza początek roku, kiedy to niemal o jedną czwartą spadły nam przychody. Z trudem na bieżąco opłacaliśmy nasze zobowiązania. Było to spowodowane tym, że wczesną wiosną, kiedy wybuchła pandemia, dramatycznie zmniejszyła się liczba osób, które dokonywały wpłat za przedłużenie prawa do grobu. Paradoksalnie wiosną zmniejszyła się też liczba pogrzebów. Ostatecznie dopiero pod koniec roku zaczynamy wychodzić na prostą. Był to jednak bardzo ciężki czas, który poddał próbie budżet Zakładu Cmentarzy Komunalnych.

– W tym trudnym czasie społecznej izolacji, kiedy wiosną zamknięto nekropolie w niektórych miastach, olsztyńskie były otwarte.

– Tak, zdecydowaliśmy, że nasi mieszkańcy będą mieli możliwość swobodnego poruszania się po terenie nekropolii. Pracy nie przerwały również biura, które z zachowaniem wszystkich zasad bezpieczeństwa były otwarte dla mieszkańców. Trzeba zauważyć, że tak naprawdę na zamknięcie cmentarzy zdecydowało się niewiele miast. My nie braliśmy takiej ewentualności pod uwagę. Oczywiście wszystko może się zmienić, w zależności od decyzji podejmowanych przez rząd. Jednak mamy nadzieję, że nie będzie konieczności zamknięcia nekropolii.

– Czy w czasie pandemii zmieniła się forma pochówków? Czy więcej osób decydowało się na kremację?

– Nie, nie zauważyliśmy takiej zależności. Forma pochówków nie zmieniła się. Obecnie co trzeci pochówek, który odbywa się na olsztyńskich nekropoliach, jest pochówkiem pokremacyjnym. Jednak jest to tendencja, która utrzymuje się od dawna. Z pewnością ta liczba

Ostatecznie dopiero pod koniec roku zaczynamy wychodzić na prostą. Był to jednak bardzo ciężki czas, który poddał próbie budżet Zakładu Cmentarzy Komunalnych – podsumowuje Zbigniew Kot, dyrektor Zakładu Cmentarzy Komunalnych w Olsztynie.

Forma pochówków nie zmieniła się. Obecnie co trzeci pochówek, który odbywa się na olsztyńskich nekropoliach, jest pochówkiem pokremacyjnym.

wzrośnie, kiedy na cmentarzu Dywity powstanie dom przedpogrzebowy z krematorium.

– No właśnie, bo trzeba zaznaczyć, że ta inwestycja, na którą czekaliśmy od lat, być może w końcu doczeka się realizacji.

– Obecnie zaplanowana jest trzecia runda negocjacji z inwestorami, którzy zgłosili się do postępowania. Przypomnijmy, że inwestycja powstanie na zasadach partnerstwa publiczno-prywatnego. To oznacza, że inwestor wybierany w postępowaniu publicznym wyklada własne środki finansowe, buduje obiekt i otrzymuje prawo do jego użytkowa-

nia przez określony czas. Przeważnie jest to 25 lat. Trzeba też dodać, że obiekt jest w tym czasie przez cały czas własnością gminy, a po 25 latach przechodzi na jej własność. Obiekt będzie obejmował dom przedpogrzebowy wraz z częścią ceremonialną, spopielarnią zwłok oraz zapleczem administracyjno-biurowym. Wybudowana będzie więc m.in. kaplica, gdzie będą mogły odbywać się msze. Znajdzie się również część prosekutoryjna, czyli miejsce na m.in. przygotowanie osób zmarłych do pogrzebów. We wspomnianej części administracyjno-biurowej będzie ulokowane biuro cmentarza. Myślę, że budynki przy starej bramie pozostaną, może będą wyremontowane. Będą pełniły funkcję zaplecza technicznego cmentarza, które też jest potrzebne.

– Co ważne, aleja od strony Kieźlin, do tej pory niewykorzystana, w końcu odzyska swoją właściwą funkcję.

– Tak, będzie to główny wjazd na cmentarz. Obecnie pełni jedynie funkcję dojazdową do parkingu. Po powstaniu wielofunkcyjnego domu

przedpogrzebowego to ta aleja będzie właśnie głównym wjazdem, z którego będą korzystać m.in. konduktory pogrzebowe. Stara brama od zachodniej strony zostanie zamknięta dla samochodów.

– Można powiedzieć, że olsztyńskie nekropolie rozwijają się, a kolejne inwestycje, mimo trudności, są przeprowadzane.

– W przyszłym roku planujemy przygotować nową powierzchnię grzebalną na cmentarzu Dywity, obejmującą obszar pięciu hektarów. To zapewni miejsce do pochówków na około 10 lat. Również wiosną planujemy otwarcie części cmentarza Dywity z kwatarami amerykańskimi.

– Podsumowując, to był rok pełen wyzwań, ale też dużo przedsięwzięć udało się zaplanować.

– Tak, musimy na bieżąco dostosowywać inwestycje do naszych możliwości finansowych, które trudno jest oszacować ze względu na dynamicznie zmieniającą się sytuację. Czas izolacji miał duży wpływ na plan prac przeprowadzanych na

nekropoliach. Przypomnę, że koszty utrzymania cmentarzy pokrywane są z opłat za miejsca grzebalne oraz za przedłużenie na kolejnych 20 lat. Każdą ewentualną nadwyżkę przeznaczamy na remonty. A to wszystko zależy od poziomu przychodów. Jeśli ich nie ma, nie możemy wziąć pożyczki czy pozyskiwać finansowania z innych źródeł. Obowiązuje nas dyscyplina finansów publicznych, jesteśmy pod stałą kontrolą. Jeśli przychody spadają, musimy ograniczyć wydatki.

– Jednak dużo inwestycji udało się zrealizować w poprzednich latach.

– Tak, to m.in. remonty głównych alej na obu cmentarzach i ogrodzenia cmentarza Poprzeczna. Wybudowaliśmy nowe kolumbaria. Co drugi rok konieczna jest budowa dwóch nowych kolumbariów, a pewnie ta częstotliwość wzrośnie. Z kolei starsze kolumbaria, a pierwsze powstały w 2003 roku, wymagają już konserwacji. To niekończąca się opowieść.

– Mówimy o inwestycjach, ale ciekawi mnie również, jak wygląda dzisiejsza architektura funeralna?

– Oczywiście są wyjątki, bo na cmentarzach pojawia się coraz więcej ciekawych nagrobków, które wkomponowują się w otoczenie. Znowu wykorzystuje się kute, metalowe elementy. Zmienia się moda i rodzaj używanych materiałów, np. pojawiają się nagrobki z piaskowca. Na nowo odkrywane jest lastryko. Na razie są to nieliczne, ale bardzo obiecujące wyjątki. Co trzeci pochówek jest pokremacyjny, więc dużo osób wybiera również kolumbaria. Nekropolie wciąż zmieniają się i inwestycje muszą być prowadzone w ten sposób, by do tych zmian się dostosować.

Katarzyna Janków-Mazurkiewicz

25 lat, które zmieniło olsztyńskie nekropolie

Przez wiele lat olsztyńskie nekropolie były w zarządzie innych miejskich spółek. To zmieniło się, kiedy w 1995 roku powstał Zakład Cmentarzy Komunalnych w Olsztynie. W tym roku obchodzi 25-lecie istnienia.

– **Jubileusz 25-lecia Zakładu Cmentarzy Komunalnych w tym roku był obchodzony skromnie, ponieważ obecna sytuacja nie pozwoliła na uroczyste świętowanie tej rocznicy – przyznaje Zbigniew Kot, dyrektor Zakładu Cmentarzy Komunalnych. – Jednak udało się podkreślić uroczystość ten moment w inny sposób. Wykonaliśmy rocznicowe zdjęcie, na którym jest z nami twórca Zakładu Cmentarzy Komunalnych, jego pierwszy i wieloletni dyrektor – Edmund Rauba.**

A historia olsztyńskich nekropolii jest ciekawa, ponieważ wcześniej, zanim powstał Zakład Cmentarzy Komunalnych w Olsztynie, który obecnie jest samorządowym zakładem budżetowym gminy Olsztyn, olsztyńskimi cmentarzami zarządzały różne podmioty, które zadania dotyczące cmentarnictwa realizowały niejako przy okazji różnych innych działalności.

Wróćmy do historii. W 1961 roku zostało wydane zarządzenie ministra gospodarki komunalnej w sprawie zamknięcia cmentarzy na terenie województwa olsztyńskiego. Na tej podstawie cmentarze wyznaniowe w Olsztynie zostały zamknięte. W 1984 roku niektóre z nich wpisano do rejestru zabytków.

Stworzyło to potrzebę powstania całkowicie nowej nekropolii o charakterze komunalnym, która służyłaby całej gminie i jej mieszkańcom, bez względu na wyznanie czy przynależność do gminy wyznaniowej bądź parafii.

W związku z powyższym zaprojektowano i oddano do użytku cmentarz komunalny Poprzeczna o powierzchni 18 hektarów. Na początku lat 80. ubiegłego wieku ten cmentarz nie gwarantował już miejsca na następne dziesięciolecie. Dlatego zaprojektowano i oddano do użytku „starą” część cmentarza Dywity. W kolejnych latach dokupiono sąsiednie tereny, co zapewniło powierzchnię rezerwową na rozbudowę tego cmentarza, z czego korzysta on do dziś. Łącznie jest to powierzchnia 53,3 hektara.

Olsztyńskie cmentarze komunalne funkcjonowały najpierw w strukturze Przedsiębiorstwa Gospodarki Miejskiej, następnie w strukturze spółki prawa handlowego (wielobranżowego przedsiębiorstwa produkcyjno-handlowo-usługowego) „KOMLAS”, a od 1992 r. w strukturze Miejskiej Administracji Budynków Komunalnych. Działalność cmentarzy w tych strukturach była głęboko deficytowa, kierownictwo cmentarzy pełniło wyłącznie rolę administratora, a kwoty przyznawane z budżetu miasta na tę działalność były wręcz symboliczne w stosunku do rzeczywistych potrzeb remontowo-inwestycyjnych oraz porządkowych. W 1995 r. sytuacja została uporządkowana uchwałą Rady Miasta Olsztyna. Wówczas zlikwidowano MABK (Miejską Administrację Budynków Komunalnych) i powstały zakłady budżetowe: ZCK, ZGOK i Zakład Budynków Komunalnych. Z chwilą wyodrębnienia ZCK zaczęło się prawdziwe cmentarnictwo, ponieważ wcześniej zarząd nekropoliami

– Jubileusz 25-lecia Zakładu Cmentarzy Komunalnych w tym roku był obchodzony skromnie, ponieważ sytuacja nie pozwoliła na uroczyste świętowanie tej rocznicy

był jedynie częścią działalności innych jednostek. Lata takiego zarządzania cmentarzami nie przynosiły oczekiwanych efektów.

– Nie było to dobre rozwiązanie, ponieważ poszczególne instytucje nie były w tym wyspecjalizowane i traktowały tę działalność marginalnie. A jest to działalność na tyle trudna i konfliktogenna, że wymaga naprawdę nieszampowego podejścia. I niestety, trzeba to powiedzieć otwarcie, niektóre sprawy z tamtych czasów prostujemy do dziś – dodaje dyrektor Zakładu Cmentarzy Komunalnych.

W ciągu 25 lat udało się zmienić naprawdę dużo. A historia Zakładu Cmentarzy Komunalnych rozpoczęła się w trudnych dla branży latach 90. Zakłady pogrzebowe miały swoje biura w szpitalach, pojawiało się wiele nieprawidłowości, a nawet afery: np. łódzka afera „łowców skór”. Z chwilą powstania ZCK jego pierwszy

dyrektor Edmund Rauba, który był nim do 2017 r., kiedy to przeszedł na emeryturę, rozpoczął porządkowanie olsztyńskiego systemu funeralnego.

– Powstały miejskie domy przedpogrzebowe z prawdziwego zdarzenia, które są do tej pory jedynymi w Olsztynie obiektami przechowującymi i przygotowującymi ciała zmarłych do pogrzebu, wprowadzono przejrzyste cenniki, regulaminy. Wypromowana została kremacja, dzięki czemu co trzeci pogrzeb w Olsztynie jest pokremacyjny, oraz przyjęły się nowe formy pochówku – wylicza dyrektor Zbigniew Kot. – Powstał transparentny system, zgodny z ustawą o cmentarzach oraz chowaniu zmarłych i przepisami wykonawczymi. Dodatkowo w 2000 r. otrzymaliśmy w administrację cmentarze wojenne oraz zamknięte cmentarze zabytkowe – św. Jakuba, św. Józefa, św. Jana Nepomucena. Łącznie z dwoma dużymi cmentarza-

mi komunalnymi przy ul. Poprzecznej i przy ul. Wadąskiej zarządzamy ośmioma cmentarzami o łącznej powierzchni 80 hektarów i dwoma miejskimi domami przedpogrzebowymi: przy ul. Poprzecznej i Mariańskiej, w których przechowywanych jest rocznie 2500 ciał, a do pogrzebu przygotowanych jest 1500 zmarłych.

Trzeba też dodać, że w obecnej strukturze Zakładu Cmentarzy Komunalnych w większości zatrudnione są... kobiety.

– Tak się to rzeczywiście poukładało. Jednocześnie ta sytuacja bardzo dobrze wpisuje się w promowaną ostatnio ideę parytetu płci w zatrudnieniu, więc jesteśmy z tego stanu rzeczy bardzo zadowoleni – podkreśla dyrektor. – Mamy panie, które nie tylko kierują poszczególnymi cmentarzami, ale również pracują w miejskich domach przedpogrzebowych, a nawet w dziale technicznym.

Zakład Cmentarzy Komunalnych reaguje na zmieniające się potrzeby dotyczące pochówków. Stąd na przykład nowoczesna forma nowej kwatery zasłużonych na cmentarzu Dywity. W przyszłym roku do użytku oddane zostaną na pochówki urnowe tzw. kwatery amerykańskie, czyli z jednakowymi kamiennymi płytami w trawie zamiast wielu różnorodnych nagrobków. To rozwiązanie już budzi zainteresowanie. Te trendy zmieniają się jeszcze bardziej wraz z budową krematorium, co otworzy nowe 25-lecie w historii ZCK.

Katarzyna Janków-Mazurkiewicz

Olsztyńskie nekropolie również wirtualnie

Coraz więcej nekropolii w Polsce ma już internetowe wyszukiwarki grobów. Taką posiadają również olsztyńskie cmentarze. Jest na bieżąco aktualizowana.

– Z wyszukiwarki można skorzystać, wchodząc na stronę Zakładu Cmentarzy Komunalnych, która ma również charakter informacyjny. Zachęcam więc do śledzenia naszej strony internetowej zck.olsztyn.eu, gdzie znajdują się podstawowe wiadomości,

wśród nich m.in. cenniki czy numer konta, na który można dokonywać przelewów – informuje Zbigniew Kot, dyrektor Zakładu Cmentarzy Komunalnych.

W wyszukiwarce znajdziemy groby z olsztyńskich nekropolii – cmentarza

przy ulicy Poprzecznej i cmentarza w Dywitach. Wystarczy wybrać cmentarz i wpisać nazwisko zmarłej osoby.

Można też korzystać z aplikacji mobilnej. W tym celu należy pobrać i zainstalować w telefonie aplikację Olsztyńskie Cmentarze. Aplikacja

mobilna posiada dodatkowo moduł nawigacji, dzięki czemu może nas doprowadzić do wybranego grobu.

Z możliwości wyszukiwarki korzysta coraz więcej osób, zwłaszcza ludzie młodzi, którzy szukają dalszej rodziny bądź znajomych. Po wpisaniu nie-

zbędnych danych, np. imienia i nazwiska osoby, której grobu poszukujemy, zostanie wskazana jego lokalizacja. Dokładne umiejscowienie nagrobka pokazane jest na ogólnym planie cmentarza, gdzie podany jest właściwy sektor, rząd i numer.

Kajot

ORGANIZACJA RUCHU PRZY OLSZTYŃSKICH CMENTARZACH

Jak co roku, w okresie Wszystkich Świętych w sąsiedztwie olsztyńskich cmentarzy będzie zmieniona organizacja ruchu. Zmiany będą obowiązywać od piątku (30 października) od godz. 23.30 do poniedziałku (2 listopada) do około godz. 4.00.

Cmentarz przy ul. Poprzecznej

W okresie Wszystkich Świętych (30 października - 2 listopada) do cmentarza przy ul. Poprzecznej będzie można dojechać ul. Zientary-Malewskiej i od ul. Borowej. Ulica Poprzeczna od wyjazdu z parkingu sklepu „Biedronka” do skrzyżowania z ul. Jagiellońską będzie drogą jednokierunkową (możliwość przejazdu wyłącznie w kierunku do Jagiellońskiej).

Ulice Cicha i Abramowicza będą wyłączone z ruchu. Poruszać się po nich będą mogły jedynie osoby mieszkające przy tej okolicy, autobusy komunikacji miejskiej, taksówki i służby miejskie.

Ulica A. Erdmanowej – jak co roku – będzie udostępniona wyłącznie pieszym. Tam też będą ustawione stoiska ze zniczami i kwiatami. Inny dojazd do cmentarza będzie możliwy od strony północnej od ul. Borowej. Najsprawniej i najwygodniej będzie można dojechać do cmentarza autobusem (poniżej schemat linii, szczegółowe informacje na www.zdzit.olsztyn.eu). Osoby, które zdecydują się na podróż własnym samochodem prosimy o zachowanie szczególnej ostrożności ze względu na dużo większy niż zwykle ruch pieszych, ale też samochodowy. Apelujemy o stosowanie się do zmienionego oznakowania oraz wykonywanie poleceń policjantów kierujących ruchem.

Cmentarz przy ul. Wadąskiej (w Dywitach)

Kierowcy jadący w kierunku największej olsztyńskiej nekropolii muszą pamiętać, że w nocy z piątku na sobotę (z 30 na 31 października) ul. Wadąska – od skrzyżowania z al. Wojska Polskiego do wysokości parkingu przy cmentarzu – stanie się drogą jednokierunkową. Tylko od strony al. Wojska Polskiego będzie można dojechać własnym autem aż pod cmentarz. Od strony ul. Jagiellońskiej dojazd będzie możliwy tylko do Kieźlin (do głównej bramy cmentarza od tej strony będzie można dotrzeć wyłącznie środkami komunikacji miejskiej). Na całej ul. Wadąskiej w ruchu dwukierunkowym będą poruszały się wyłącznie pojazdy komunikacji miejskiej, taxi oraz rowery.

KOMUNIKACJA MIEJSKA W OKRESIE WSZYSTKICH ŚWIĘTYCH 24.10 - 08.11.2020

Sobota, Niedziela: 24, 25 października 2020 – obowiązuje rozkład jazdy „Soboty”, „Niedziele i Święta” oraz dodatkowo:

Linia 116 – w godz. 8:30-17:30 dodatkowe kursy na odcinku **Osiedle Mazurskie – Cmentarz Poprzeczna**
Linie 117, 126 – w godz. 8:00-17:30 wszystkie kursy wydłużone do krańca **Cmentarz Dywity-Brama Wschodnia**
Linia C36 – w godz. 8:00-17:30 uruchomienie linii na trasie: **Bartąska-Rondo** – Bartąska – Wilczyńskiego – Sikorskiego – Tuwima – Warszawska – Śliwy – Szrajbera – Pieniężnego (z powrotem: 11 Listopada – pl. Jedności Słowiańskiej) – Piłsudskiego – Kościuszki – Pl. Pułaskiego – Kajki – Partyzantów – Pl. Bema – Limanowskiego – Jagiellońska – Kieźliny – **Cmentarz Dywity-Brama Wschodnia**
Częstotliwość kursowania każdej z ww. linii:
Sobota 24.10: w godz. 8:00-9:00 kursy co 20 min, w godz. 9:00-15:00 co 15 min, w godz. 15:00-17:30 co 20 min
Niedziela 25.10: w godz. 8:00-11:00 kursy co 30 min, w godz. 11:00-17:30 co 20 min
Dojazd do cmentarzy: Dywity linie: 108, 112, 117, 126, C36
ul. Poprzeczna linie: 108, 109, 112, 116, 124 (tylko w sobotę), 126, 131, 136, C36

Poniedziałek–Piątek: 26–30 października 2020 – obowiązuje rozkład jazdy „Dni robocze (od poniedziałku do piątku)” oraz dodatkowo:

Linia 116 – w godz. 8:00-18:00 dodatkowe kursy na odcinku **Osiedle Mazurskie – Cmentarz Poprzeczna**; kursy co 15 min
Linie 117, 126 – w godz. 8:00-18:00 wszystkie kursy wydłużone do krańca **Cmentarz Dywity-Brama Wschodnia**; kursy co 15 min
Dojazd do cmentarzy: Dywity linie: 108, 112, 117, 126
ul. Poprzeczna linie: 108, 109, 112, 116, 124, 126, 131, 136

Sobota, Niedziela: 31 października – 1 listopada 2020 – obowiązuje rozkład jazdy „Soboty”, „Niedziele i Święta” oraz dodatkowo:

Linia 117 – kursy wydłużone do miejscowości **Dywity**
Sobota 31.10: w godz. 8:00-9:00 kursy co 20 min, w godz. 9:00-15:00 co 15 min, w godz. 15:00-18:00 co 20 min
Niedziela 01.11: w godz. 7:00-11:00 kursy co 20 min, w godz. 11:00-19:00 co 15 min
Linia 126 – kursy wydłużone do krańca **Cmentarz Dywity-Brama Wschodnia**
Sobota 31.10: w godz. 8:00-9:00 kursy co 20 min, w godz. 9:00-15:00 co 15 min, w godz. 15:00-18:00 co 20 min
Niedziela 01.11: w godz. 7:00-9:00 kursy co 15 min, w godz. 9:00-18:00 co 10 min, w godz. 18:00-21:00 co 20 min
Linia C11 – uruchomienie linii na trasie: **Gutkowo** – Słowicza – Bałtycka – Grunwaldzka – Mochnackiego – Szrajbera – Pieniężnego (z powrotem: 11 Listopada – pl. Jedności Słowiańskiej) – Piłsudskiego – Kopernika – Pl. Pułaskiego – Kajki – Partyzantów – Pl. Bema – Limanowskiego – Reymonta – Cicha – **Cmentarz Poprzeczna** (z powrotem: Cicha – Poprzeczna – Jagiellońska)
Sobota 31.10: w godz. 8:00-9:00 kursy co 20 min, w godz. 9:00-15:00 co 15 min, w godz. 15:00-18:00 co 20 min
Niedziela 01.11: w godz. 7:00-9:00 kursy co 20 min, w godz. 9:00-18:00 co 15 min, w godz. 18:00-21:00 co 20 min
Linia C16 – uruchomienie linii na trasie: **Osiedle Mazurskie** – Pstrowskiego – Wyszyńskiego – Żołnierska – Kościuszki – Niepodległości – Szrajbera – Pieniężnego (z powrotem: 11 Listopada – pl. Jedności Słowiańskiej) – 1 Maja – Partyzantów – Pl. Bema – Limanowskiego – Niedziałkowski – (z powrotem: Żeromskiego) – Jagiellońska – Reymonta – Cicha – **Cmentarz Poprzeczna** (z powrotem: Cicha – Poprzeczna – Jagiellońska)
Sobota 31.10: w godz. 8:00-9:00 kursy co 20 min, w godz. 9:00-15:00 co 15 min, w godz. 15:00-18:00 co 20 min
Niedziela 01.11: w godz. 7:00-9:00 kursy co 15 min, w godz. 9:00-18:00 co 10 min, w godz. 18:00-21:00 co 20 min
Linia C17 – uruchomienie linii na trasie: **Osiedle Generałów** – Wilczyńskiego – Sikorskiego – Tuwima – Warszawska – Śliwy – Szrajbera – Pieniężnego (z powrotem: 11 Listopada – pl. Jedności Słowiańskiej) – Piłsudskiego – Kościuszki – Pl. Pułaskiego – Kajki – Partyzantów – Pl. Bema – Limanowskiego – Jagiellońska – Kieźliny – **Cmentarz Dywity-Brama Wschodnia**
Sobota 31.10: w godz. 8:00-9:00 kursy co 20 min, w godz. 9:00-16:00 co 15 min, w godz. 16:00-18:00 co 20 min
Niedziela 01.11: w godz. 7:00-9:00 kursy co 15 min, w godz. 9:00-18:00 co 10 min, w godz. 18:00-21:00 co 20 min
Linia C26 – uruchomienie linii na trasie: **Dworcowa-Przychodnia** – Dworcowa – Dworzec Główny – Partyzantów – Limanowskiego – Jagiellońska – Kieźliny – **Cmentarz Dywity-Brama Wschodnia**
Sobota 31.10: w godz. 8:00-9:00 kursy co 20 min, w godz. 9:00-15:00 co 15 min, w godz. 15:00-18:00 co 20 min
Niedziela 01.11: w godz. 7:00-9:00 kursy co 15 min, w godz. 9:00-18:00 co 10 min, w godz. 18:00-21:00 co 20 min
Dojazd do cmentarzy: Dywity linie: 117, 126, C17, C26, C36
ul. Poprzeczna linie: 108, 109, 112, 116, 124 (tylko w sobotę), 126, 131, 136, C11, C16, C17, C26, C36

Linie 108, 112: w dniach 31.10-01.11.2020, z uwagi na zmienioną organizację ruchu przy cmentarzu w Dywitach, funkcjonują wg specjalnego rozkładu jazdy na trasie Wrocławska - Dywity; Dywity - Limanowskiego (przez Słupy i Różnowo) - z zjazdem do Kieźlin w godz. 5:00-8:00 i 18:00-23:00

Poniedziałek: 2 listopada 2020 – obowiązuje rozkład jazdy „Dni robocze (od poniedziałku do piątku)” oraz dodatkowo:

Linia 116 – w godz. 8:00-18:00 dodatkowe kursy na odcinku **Osiedle Mazurskie – Cmentarz Poprzeczna**; kursy co 15 min
Linie 117, 126 – w godz. 8:00-18:00 wszystkie kursy wydłużone do krańca **Cmentarz Dywity-Brama Wschodnia**; kursy co 15 min
Dojazd do cmentarzy: Dywity linie: 108, 112, 117, 126
ul. Poprzeczna linie: 108, 109, 112, 116, 124, 126, 131, 136

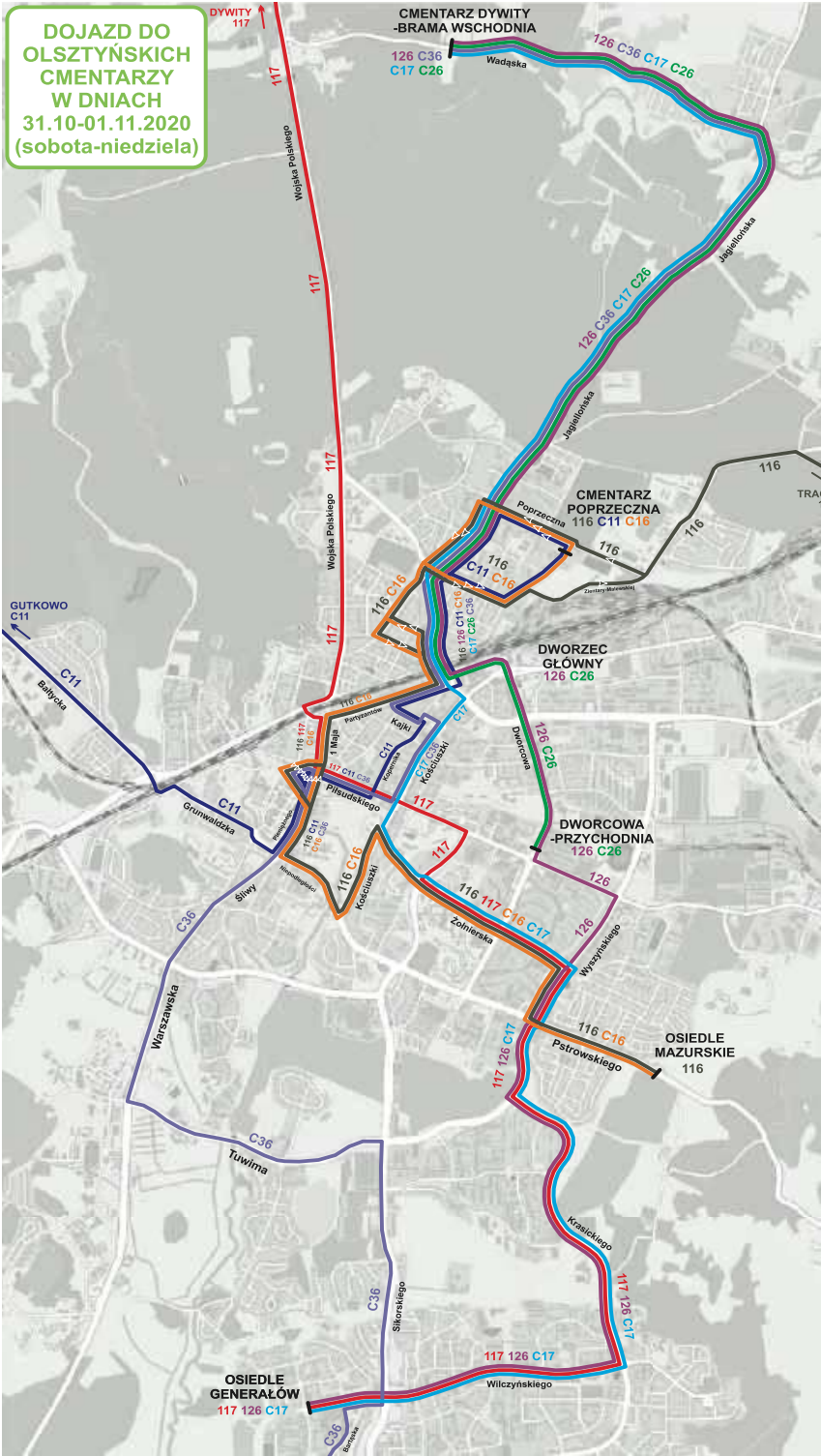
Wtorek-Niedziela: 3-8 listopada 2020 – obowiązuje rozkład jazdy „Dni robocze (od poniedziałku do piątku)”, „Soboty”, „Niedziele i Święta” oraz dodatkowo:

Linia 117 – w godz. ok. 8:00-17:30 wszystkie kursy wydłużone do krańca **Cmentarz Dywity-Brama Wschodnia**
Dojazd do cmentarzy: Dywity linie: 108, 112, 117
ul. Poprzeczna linie: 108, 109, 112, 116, 124 (oprócz niedziel), 126, 131, 136

 ZDZiT
Zarząd Dróg
Zieleni i Transportu
w Olsztynie

 www.zdzit.olsztyn.eu

ZDZiT-KP-A-9-20

Kremacja zwłok jest coraz popularniejsza

KREMACJA, CZYLI CIAŁOPALENIE, TO ZNANA OD WIEKÓW FORMA POGRZEBU ZWŁOK ZMARŁEGO. OD LAT 60. XX W. DOPUSZCZA JĄ TAKŻE KOŚCIÓŁ KATOLICKI.

W Polsce, zgodnie z prawem zmarłych można chować, składając ich ciała do grobu ziemnego, murowanego lub do katakumby. W szczególnych przypadkach, gdy zgon nastąpił na okręcie na pełnym morzu — wskazane lub wręcz wymagane jest zatopienie zwłok w morzu. W ostatnich latach rodziny zmarłych coraz częściej decydują się jednak na kremację zwłok swojego bliskiego.

Ceremonia pogrzebowa jest wtedy podzielona na dwa etapy. Ciało, przygotowane jak do tradycyjnego pochówku, wystawiane jest najpierw w kaplicy, by bliscy mogli się ze zmarłym pożegnać. Następnie zabrane zostaje do kremacji i dopiero po niej następuje właściwy pogrzeb.

Działające w chwili obecnej na rynku firmy pogrzebowe zajmują się pochówkiem na każdym jego etapie: zarówno przygotowaniem ciała, samą kremacją, a na końcu właściwym pogrzebem — tak, by rodzina mogła spokojnie przeżyć żałobę. W uzasadnionych przypadkach, gdy pożegnanie zmarłego przed kremacją jest z jakiegoś powodu problematyczne lub niemożliwe, albo gdy rodzina nie jest w stanie uczestniczyć w ceremonii dwuetapowej — kremacja może odbyć się przed ostatnim pożegnaniem.

Zakład pogrzebowy przygotowuje ciało, zanim, zgodnie z wolą samego zmarłego lub jego rodziny, trafi do pieca kremacyjnego. Zwłoki kremować można jedynie w trumnach z drewna nie lakierowanego,

najczęściej z sosnowego, lub wręcz z tektury. Nie wolno umieszczać w niej jakichkolwiek płynów lub urządzeń — można je włożyć dopiero do urny z prochami. Największy problem stanowi rozrusznik serca, a szczególnie zainstalowana w nim bateria. W wysokiej temperaturze dochodzi w niej do mikrowybuchów, które mogą zniszczyć piec. Poza tym zawiera rtęć, a zatem przed kremacją bezwzględnie należy ją usunąć.

W Polsce, ze względu na wciąż rosnącą popularność kremacji, coraz więcej firm buduje krematoria. Piec kremacyjny ma dwie komory i jest tak zbudowany i zorganizowany, by rodzina zmarłego — jeśli wyraża taką wolę — mogła obserwować proces kremacji na każdym jego eta-

pie. Obecnie używane nowoczesne urządzenia zasilane są olejem opalowym, gazem ziemnym lub LPG. Proces spalania odbywa się w temperaturze przynajmniej 1000 st. C i jest w pełni zautomatyzowany. Kremacja trwa od 2 do 3 godzin, a w jednym piecu można w danej chwili spalić wyłącznie jedno ciało. Dlatego nie należy go mylić z piecem krematoryjnym, którego nasiłci w czasie II wojny światowej używali do palenia wielu ciał jednocześnie.

Choć w prawosławiu i islamie kremacja ciała zmarłego jest bezwzględnie zakazana — dopuszcza się ją w katolicyzmie i protestantyzmie oraz w judaizmie. Przy czym Kościół katolicki zastrzega, że nie zaleca tej formy pochówku, argumentując, iż ciało czło-

wieka uważane jest za uświęcone przyjęciem sakramentów i stanowi jedność z duszą, która zamieszkuje w nim za życia. Po kremacji, zgodnie z prawem prochy należy pogrzebać na cmentarzu w grobie ziemnym lub w kolumbarium — grobowcu z niszami, w których umieszcza się urny.

W Polsce kremacja jest tańsza niż tradycyjny pochówek i kosztuje, w zależności od re-

gionu od 600 do 800 zł. Ponieważ Warmia i Mazury to wciąż biała plama na mapie polskich krematoriów — do kosztu samej kremacji należy doliczyć też koszty transportu zwłok. Najbliższe krematoria znajdują się bowiem w Gdańsku, Przasnyszu i Wyszku. Najczęściej cennik zakładu pogrzebowego przewiduje od 1,4 do 1,6 zł za kilometr.

Magdalena Maria Bukowiecka

reklama

**Zakład pogrzebowy
REQUIEM**

Łukasz Wieczorek
ul. 19 Stycznia 3, 14-260 Lubawa
tel. 89/645-21-61, kom. 609-420-189
CAŁODOBOWO JESTEŚMY DO PAŃSTWA DYSPOZYCJI
www.requiem-wieczorek.pl

1326200tr-b-M

ZAKŁAD KAMIENIARSKI GRANIT – MARMUR

Łukasz Wieczorek

- pomniki • stopnie
- nagrobki • blaty
- grobowce
- kominki • parapety

14-260 Lubawa, ul. 19 Stycznia 3, tel. 89 645-21-61, 609-420-189

1326200tr-a-M

Gdy nasz bliski umiera...

ŚMIERĆ BLISKEJ OSOBY JEST DLA NAS OGROMNYM SZOKIEM. KIEDY NAJBLIŻSZA OSOBA UMIERA NA NASZYCH OCZACH, TRUDNO NAM POWRÓCIĆ DO RZECZYWISTOŚCI. TYMCZASEM MUSIMY PORADZIĆ SOBIE Z FORMALNOŚCIAMI. A TE ZALEŻĄ OD TEGO, CZY ŚMIERĆ NASTĄPIŁA W DOMU, CZY W SZPITALU.

Gdy umiera najbliższa nam osoba, trudno się pozbierać. Mało kto z nas ma siłę organizować formalności. A nawet w obliczu tragedii trzeba działać. Jeżeli zgon nastąpił w domu, należy wezwać: lekarza rodzinnego — w dni powszednie w godzinach pracy przychodni lub lekarza pogotowia ratunkowego po godz. 18 i w dni wolne od pracy. Możemy też wybrać numer 999 lub 112, co w tym momencie będzie dużo prostsze. Z protokołem zgonu musimy stawić się u lekarza pierwszego kontaktu, który wystawi kartę zgonu.

Karta zgonu wydawana jest bezpłatnie w jednym egzemplarzu i jest podstawą do wystawienia aktu zgonu w urzędzie stanu cywilnego (USC). Ponieważ jest to ważny dokument, warto go skserować. Potrzebny jest potem przy sprawach urzędowych

w banku czy firmie ubezpieczeniowej. Jeżeli istnieje konieczność przeprowadzenia sekcji zwłok, ciało zostaje przetransportowane do zakładu medycyny sądowej. Po przeprowadzeniu sekcji — co może potrwać kilka dni — zakład, na podstawie dokumentu tożsamości osoby zmarłej (zawierającego numer PESEL tj. dowód osobisty, prawo jazdy, paszport) oraz po przedłożeniu zezwolenia prokuratury na odbiór zwłok, wystawi kartę zgonu. Szczegółowe warunki odbioru karty zgonu i samych zwłok oraz uiszczenia opłat za ich przechowanie ustalają poszczególne zakłady. Informacje na ten temat najlepiej uzyskać po tym, jak dowiemy się o ewentualnej konieczności przeprowadzenia sekcji zwłok.

Kiedy bliska nam osoba odchodzi w szpitalu bądź jednostce opiekuńczej, formalności organizuje za nas pla-

cówka. Tutaj możemy liczyć zatem na pomoc osób, które mają już w tym doświadczenie i mogą nas wesprzeć w trudnej dla nas sytuacji. Kartę zgonu odbierzemy w dziale statystyki szpitala. Oprócz karty zgonu do uzyskania aktu zgonu można upoważnić zakład pogrzebowy.

Skrócony odpis aktu zgonu wydawany jest bezpłatnie w trzech egzemplarzach. Odpis aktu zgonu jest potrzebny m.in. do załatwienia formalności pogrzebowych i postępowania spadkowego. Jeśli do zgonu doszło za granicą i nie został on tam zarejestrowany, można zarejestrować go w Polsce.

Większe problemy w organizowaniu formalności czekają nas, kiedy ciało zmarłej osoby będziemy musieli sprowadzić z zagranicy. By przewieźć zwłoki do Polski, należy złożyć stosowny wniosek. Organem właściwym w tym zakresie jest starosta (właściwy

ze względu na miejsce przyszełego pochowania zwłok). Z wnioskiem wystąpić mogą osoby najbliższe zmarłemu, czyli małżonek, dzieci, wnuki, dziadkowie, pradiadkowie, krewni boczni (do 4 stopnia pokrewieństwa) oraz powinowaci (w linii prostej do 1 stopnia). Treść wniosku powinna obejmować: nazwisko, imiona, nazwisko rodowe, datę i miejsce urodzenia, ostatnie miejsce zamieszkania osoby zmarłej, datę i miejsce zgonu, miejsce, z którego zwłoki albo szczątki ludzkie zostaną przewiezione, miejsce pochówku, środek transportu, którym zostaną przewiezione zwłoki albo szczątki ludzkie, nazwisko, imię lub imiona, adres zamieszkania wnioskodawcy oraz jego numer i serię dokumentu tożsamości. Jako załącznik złożyć należy akt zgonu. Od wniosku nie są pobierane żadne opłaty. Co do zasady jest on rozpatry-

JA JESTEM ZMARTWYCHWSTANIEM I ŻYCIEM. KTO WE MNIE WIERZY, CHOĆBY I UMARŁ, ŻYĆ BĘDZIE. KAŻDY, KTO ŻYJE I WIERZY WE MNIE, NIE UMRZE NA WIEKI.

Słowa Jezusa do Marty, siostry Łazarza

wany w ciągu trzech dni od złożenia. Jest jednak wyjątek. Jeśli zgon nastąpił z powodu choroby zakaźnej, transportu zwłok można dokonać nie wcześniej niż po upływie dwóch lat od zgonu.

Warto też pamiętać, że przewożenie zwłok jest dozwolone osobom uprawnionym do pochowania zmarłego, za pozwoleniem, w specjalnie do tego celu przeznaczonych środkach transportu. Przewożenie zwłok i szczątków w granicach państwa możemy zrobić bez uzyskania zezwolenia na odległość większą niż 60 kilometrów, a na obszarze gmin, na których nastąpił zgon, bez względu na odległość. Jeśli chcemy przewieźć urnę z prochami na większą odległość, będziemy musieli uzyskać zezwolenie inspektora sanitarnego.

To rosnący problem, ponieważ coraz więcej Polaków żyje za granicą i tam umiera. A koszt sprowadzenia zwłok może nas wynieść nawet kilkadziesiąt tysięcy złotych. Im większa odległość od Polski, tym drożej. Cena sprowadzenia zwłok zależy od sposobu transportu i kraju.

Katarzyna Janków-Mazurkiewicz/mm

Aniołek z cmentarza wiejskiego w Dywitach

Stuletnie krzyże na cmentarzu w Pieckach

Cmentarz w Windzie koło Kętrzyna

Chrystus z cmentarza w Klebarku Wielkim

Pomnik wystawiony ojcu przez dzieci (Lamkowo)

DOBRY ZAKŁAD KAMIENIARSKI – JAK WYBRAĆ?

Znalezienie fachowca z jakiegokolwiek dziedziny rzemieślniczej nie należy do łatwych zadań. Nie inaczej jest w przypadku branży kamieniarskiej. Jak zatem znaleźć odpowiedniego kamieniarza? Czy warto kierować się jedynie opiniami w internecie?

Przed rozpoczęciem poszukiwań odpowiedniego eksperta w tej branży warto dowiedzieć się, czym dokładnie zajmuje się zakład kamieniarski. Najpopularniejsze są usługi związane z zakresem kamieniarstwa nagrobkowego i budowlanego.

Dobry zakład kamieniarski charakteryzuje się przede wszystkim wysoką jakością świadczonych swoim Klientom usług, co z pewnością może zapewnić firma Kamieniarstwo Orzechowski.

Dzięki ogromnemu doświadczeniu, wykwalifikowanej kadrze pracowniczej oraz nowoczesnej technologii cięcia i obróbki kamienia firma jest w stanie wykonać każdy wzór nagrobka, pomnika czy grobowca.

Praca kamieniarza jest niezwykle wymagająca. Kamieniarz, obrabiając wybrany przez Klienta materiał, np. podczas tworzenia schodów do

domu, tworzy niepowtarzalny produkt. Wyroby z kamienia są unikatowe. Trudno spotkać drugi taki sam produkt na rynku. A w to warto zainwestować więcej.

Firma Kamieniarstwo Orzechowski specjalizuje się w produkcji wyrobów granitowych. Dzięki doświadczeniu i dbałości w świadczeniu wykonywanych usług udaje się jej sprostać wszystkim oczekiwaniom Klientów.

Wieloletnia współpraca z dostawcami granitu z Polski i ze świata zaowocowała stworzeniem szerokiej gamy kamieni naturalnych najwyższej jakości. Kamienie używane do produkcji naszych wyrobów sprowadzane są w postaci bloków granitowych. Pochodzą one między innymi z Afryki, Indii, Szwecji, Brazylii, Ukrainy i Hiszpanii. Warto zaznaczyć, że firma zrezygnowała ze sprzedaży chińskiego granitu. Kupując na-

grobek, należy zwrócić uwagę na grubość płyty granitowej i rodzaj użytego kamienia.

W prawdziwej firmie kamieniarskiej nagrobek powinien być wykonany z płyty kamiennej o grubości minimum 5 cm. Będzie to produkt trwały i godny upamiętnienia bliskich.

Niestety na rynku pojawili się sprzedawcy nagrobków, których nie można nazwać kamieniarzami, gdyż kupują oni gotowe nagrobki, krótsze i cieńsze, byle były tanie, nie patrząc na jakość.

Wszystkie procesy (cięcie, polerowanie, docinanie), których końcowym efektem jest uzyskanie gotowego wyrobu, odbywają się w firmie Kamieniarstwo Orzechowski. Jako firma z wieloletnimi tradycjami gwarantuje najwyższy poziom usług i jej kompleksowość. Dzięki czemu wypracowała sobie silną pozycję w branży i na rynku. Orzechowski znane jest jako firma

solidna, której można powierzyć nawet najtrudniejsze projekty, które innym mogą wydawać się niemożliwe do zrealizowania.

Firma oferuje:

- wykonanie pomiaru
- profesjonalne doradztwo w wyborze rodzaju kamienia
- wykonanie projektu
- produkcję zamówionych elementów
- montaż.

Zakład Kamieniarstwo Orzechowski, działający na rynku od 1974 roku, to zakład z tradycjami, w którym wiedza i doświadczenie przekazywane są z pokolenia na pokolenie, co pozwala na wykonanie usług z najwyższą starannością oraz uwzględnieniem potrzeb każdego klienta.

**ZAKŁAD KAMIENIARSKI
KAZIMIERZA ORZECOWSKIEGO**
Lubawa, ul. Borek 5

tel. 609 732 576, 601 661 095
e-mail: kamieniorzechowscy@wp.pl

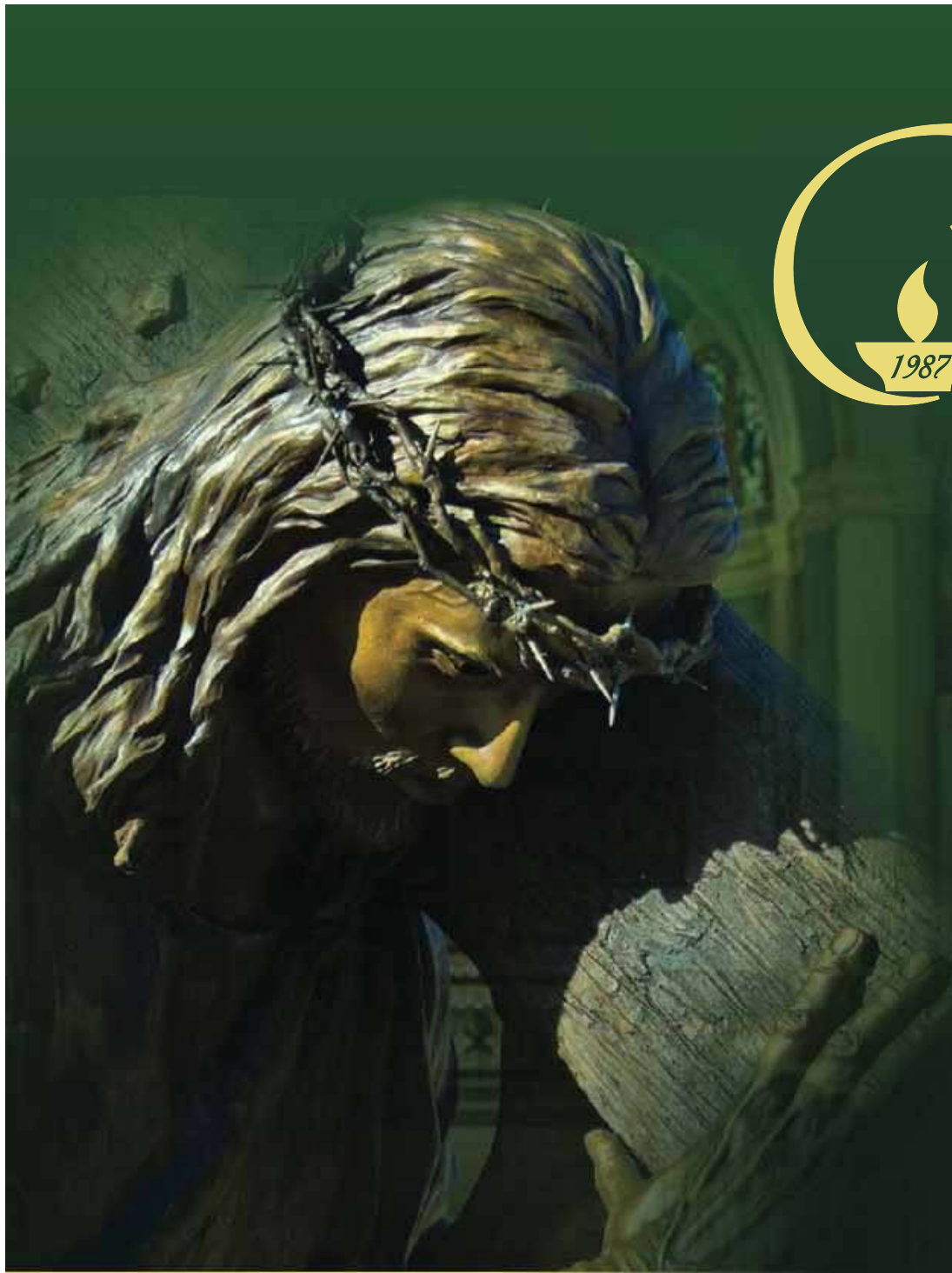

GRANITOWE oraz MARMUROWE

- **NAGROBKI
I GROBOWCE**
- **BLATY KUCHENNE
I ŁAZIENKOWE**
- **SCHODY WEWNĘTRZNE
I ZEWNĘTRZNE**

www.kamieniarstwo-lubawa.pl

1987 *Warmiński*

ZAKŁAD POGRZEBOWY

dawniej
market

ZAKŁAD USŁUG POGRZEBOWYCH

*Zmieniliśmy nazwę — jakość usług
pozostała na najwyższym poziomie*

30 lat tradycji i doświadczenia

*Warmiński Zakład Pogrzebowy to najstarsza,
rodzinna firma pogrzebowa w Olsztynie*

Olsztyn
ul. Lengowskiego 18-20
tel. 89 535 53 00
kom. 602 327 277

Biskupiec
ul. Armii Krajowej 4
tel. 89 715 20 93
kom. 608 680 642

www.warminskizakladpogrzebowy.pl

Zdobyte doświadczenie daje Państwu pewność, że działamy profesjonalnie i na wysokim poziomie. Kompleksowe usługi pogrzebowe świadczymy na terenie województwa warmińsko-mazurskiego oraz całej Polski.

Pogrzeb można zamówić i zaplanować w biurach naszego zakładu w Olsztynie i Biskupcu. W naszej firmie mogą Państwo liczyć na wszelką pomoc, dyskrecję i wszechstronne informacje. Nasz zakład pogrzebowy zajmuje się kompleksowym przygotowaniem pogrzebu, poczynając od pomocy w załatwieniu wszystkich czynności urzędowych, na zapewnieniu wszystkich niezbędnych akcesoriów kończąc.

W naszej ofercie posiadamy wieńce, wiązanek pogrzebowe z własnej pracowni florystycznej, szeroki wybór trumien i urn, odzież pogrzebową.

W ramach organizowanych przez nas pogrzebów oferujemy bezpłatnie:

- jedyną w Olsztynie światowej klasy windę pogrzebową
- pawilon pogrzebowy
- pamiątkowe obrazki
- róże na zakończenie ceremonii
- znicz
- klepsydry

